

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 7.

ÅREN

1886—1890.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet.

I öfverensstämmelse med senaste femårsberättelsen upptager Gefleborgs län, sjöar och vattendrag inberäknade, en ytvidd af 1,929,958 hektar, hvaraf år 1890, enligt uppgift af länets Hus-hållningssällskap, 330 hektar utgjorde träd-, humle- och kålgårdar, 92,609 hektar åker och annan odlad jord, 73,942 hektar naturlig äng och 1,439,102 hektar skogbärande mark.

I länets indelning har, sedan för densamma i femårsberättelsen för åren 1876—1880 fullständigt redogjordes, inga andra förändringar, utöfver de i nästföregående berättelse omförmälda, egt rum än

att landsfiskalsbefattningen i Södra Helsinglands och Gestriklands distrikt år 1889 indragits;

att med afseende å skogsadministrationen länet sedan 1890 års början tillhör Gefle—Dala öfverjägmästaredistrikt och är indeladt i tre revir: Norra Helsinglands, Vestra Helsinglands och Gestriklands;

att enligt kungl. bref den 12 februari 1886 angående kontraktsindelningen i provinsen Gestrikland föreskrift meddelats derom att, då begge kontraktsprostarne i dåvarande Gefle och

Gestriklands kontrakt afgått eller då, efter den enes afgång, den kvarvarande medgifver reglering, provinsen skall delas i Gestriklands östra kontrakt, bestående af Gefle stads församling samt Hamrånge, Hille, Högbo, Årsunda, Valbo och Hedesunda socknar, samt Gestriklands vestra kontrakt, omfattande Ockelbo församling med Åmots kapell samt Järbo, Ofvansjö, Torsåkers och Öster-Fernebo socknar, hvilken kontraktsindelning sedan den 1 maj 1889 varit tillämpad;

att enligt kungl. bref den 31 december 1887 hemmanen Grästjern n:is 1 och 2, $\frac{5}{16}$ mtl, Hässjoberg n:is 1 och 2, $\frac{7}{16}$ mtl, Nybyn n:is 1—3, $\frac{7}{16}$ mtl, Samuelfallet n:is 1 och 2, $\frac{1}{4}$ mtl, Lekstrand n:o 1, $\frac{9}{64}$ mtl, Mansjö n:o 1, $\frac{2}{16}$ mtl, Mansjöhed n:is 1 och 2, $\frac{9}{32}$ mtl och Qvarnberg n:is 1—3, $1\frac{1}{16}$ mtl, som förut upptagits i jordeboken för Ofvanåkers socken, men i kyrkligt och kommunalt hänseende tillhörde Los socken, blifvit vid 1889 års ingång äfven i jordeboken öfverförda till sistnämnda socken och i följd deraf förlagda från Ofvanåkers länsmansdistrikt, Södra Helsinglands fögderi och domsaga samt Södra Helsinglands vestra tingslag till Los länsmansdistrikt, Vestra

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-28.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet.....	1.
2. Länets invånare.....	3.
3. Näringar.....	5.
Tab. A. Jern-, gjutgods-, stål- och manufaktur tillverknigen i Gefleborgs län åren 1886-1890.....	9.
Tab. B. Antal arbetare i bruks- och bergverksrörelsen i Gefleborgs län åren 1886-1890.....	9.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	10.
Tab. C. Trafiken vid statens jernvägsstationer inom Gefleborgs län åren 1886-1890.....	11.
Tab. D. Antalet och dräktigheten af de till Gefleborgs län hörande i in- och utrikes sjöfart använda fartyg åren 1886-1890.....	14.
Tab. E. Antalet af de i Gefle, Söderhamns och Hudiksvalls sjömanshus inskrifne sjöfarande åren 1886-1890.....	14.
Tab. F. Hamnafgifter erlagda i Gefleborgs län för fartyg och i länets städer för varor åren 1886-1890.....	14.
5. Kameralförhållanden.....	15.
Tab. G. Uppgift om landtmäteriförrättningar i Gefleborgs län åren 1886-1890.....	17.
Tab. H. Gefleborgs läns landstings inkomster och utgifter åren 1886-1890.....	17.
6. Politi.....	17.
Tab. I. Antal vårdade samt inkomster och utgifter vid lasaretten och kurhusen i Gefleborgs län åren 1886-1890.....	20.
Tab. K. Antalet i Gefle länsfängelse och Hudiksvalls kronohäkte under åren 1886-1890 förvarade fångar.....	21.
Tab. L. Gefleborgs och Helsinglands enskilda bankers rörelse under åren 1886-1890.....	22.
Tab. M. Aktiebolaget Hudiksvalls banks rörelse åren 1889-1890.....	22.
Tab. N. Gefle inteckningsgarantiaktiebolags rörelse åren 1886-1890.	23.
Tab. O. Gefle-Dala hypoteksförening betr. Gefleborgs län och Helsinglands städers hypoteksförening.....	23.
Tab. P. Lif- och kreatursförsäkringsinrättningarnes verksamhet i Gefleborgs län åren 1886-1890.....	23-24.
7. Städer och s. k. stationssamhällen.....	25.

	Sid.
Tabellbilagor	29-47.
Tab. 1. Folkmängden i Gefleborgs län åren 1886-1890.....	29.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Gefleborgs län åren 1886-1890.	30.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Gefleborgs län år 1890.....	31.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Gefleborgs län år 1890.....	32.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Gefleborgs län år 1890.....	32.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar, i Gefleborgs län år 1890.....	36.
Tab. 7. Brandförsäkringsinrättningarnes verksamhet, i Gefleborgs län åren 1886-1890.....	37.
Tab. 8. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor, och dermed jemförliga inrättningar i Gefleborgs län år 1890.....	39.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 7.

ÅREN

1886—1890.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet.

I öfverensstämmelse med senaste femårsberättelsen upptager Gefleborgs län, sjöar och vattendrag inberäknade, en ytvidd af 1,929,958 hektar, hvaraf år 1890, enligt uppgift af länets Hus-hållningssällskap, 330 hektar utgjorde träd-, humle- och kålgårdar, 92,609 hektar åker och annan odlad jord, 73,942 hektar naturlig äng och 1,439,102 hektar skogbärande mark.

I länets indelning har, sedan för densamma i femårsberättelsen för åren 1876—1880 fullständigt redogjordes, inga andra förändringar, utöfver de i nästföregående berättelse omförmälda, egt rum än

att landsfiskalsbefattningen i Södra Helsinglands och Gestriklands distrikt år 1889 indragits;

att med afseende å skogsadministrationen länet sedan 1890 års början tillhör Gefle—Dala öfverjägmästaredistrikt och är indeladt i tre revir: Norra Helsinglands, Vestra Helsinglands och Gestriklands;

att enligt kungl. bref den 12 februari 1886 angående kontraktsindelningen i provinsen Gestrikland föreskrift meddelats derom att, då begge kontraktsprostarne i dåvarande Gefle och

Gestriklands kontrakt afgått eller då, efter den enes afgång, den kvarvarande medgifver reglering, provinsen skall delas i Gestriklands östra kontrakt, bestående af Gefle stads församling samt Hamrånge, Hille, Högbo, Årsunda, Valbo och Hedesunda socknar, samt Gestriklands vestra kontrakt, omfattande Ockelbo församling med Åmots kapell samt Järbo, Ofvansjö, Torsåkers och Öster-Fernebo socknar, hvilken kontraktsindelning sedan den 1 maj 1889 varit tillämpad;

att enligt kungl. bref den 31 december 1887 hemmanen Grästjern n:is 1 och 2, $\frac{5}{16}$ mtl, Hässjoberg n:is 1 och 2, $\frac{7}{16}$ mtl, Nybyn n:is 1—3, $\frac{7}{16}$ mtl, Samuelfallet n:is 1 och 2, $\frac{1}{4}$ mtl, Lekstrand n:o 1, $\frac{9}{64}$ mtl, Mansjö n:o 1, $\frac{2}{16}$ mtl, Mansjöhed n:is 1 och 2, $\frac{9}{32}$ mtl och Qvarnberg n:is 1—3, $1\frac{1}{16}$ mtl, som förut upptagits i jordeboken för Ofvanåkers socken, men i kyrkligt och kommunalt hänseende tillhörde Los socken, blifvit vid 1889 års ingång äfven i jordeboken öfverförda till sistnämnda socken och i följd deraf förlagda från Ofvanåkers länsmansdistrikt, Södra Helsinglands fögderi och domsaga samt Södra Helsinglands vestra tingslag till Los länsmansdistrikt, Vestra

Helsinglands fögderi och domsaga samt Ljusdals tingslag, hvar efter hemmanen Hässjoberg n:is 1 och 2 skola betecknas med n:is 4 och 5, allt dock utan ändring af bestående indelning i provinciälläkaredistrikt eller rubbning i gällande delningar med afseende å väg- och brobyggnadsskyldighet;

att på grund af kungl. bref den 28 mars 1888 hemmanen Galfven n:is 1 och 2 om tillhoppa ⁴³/₁₂₈ mtl blifvit vid 1889 års ingång såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverflyttade från Arbrå till Alfta socken samt i följd deraf förlagde från Arbrå och Undersviks länsmandistrikt, Vestra Helsinglands fögderi och domsaga samt Arbrå och Jerfsö tingslag till Alfta länsmandistrikt, Södra Helsinglands fögderi och domsaga samt Södra Helsinglands vestra tingslag,

samt att, i öfverensstämmelse med kungl. bref den 31 augusti 1888, vid 1889 års ingång dels hemmanen Tosarbo n:is 1 och 2, ²³/₄₈ mtl, Niannäs n:o 1, ¹/₄ mtl, Storön n:o 1, ³/₁₆ mtl, Norrnian eller Hästån n:o 1, ¹/₄ mtl, Nor n:o 1, ¹/₆ mtl, Nilsbo n:o 1 eller Vestra Nilsbo, ⁵/₁₂ mtl, Nilsbo n:o 2 eller Born, ⁴³/₄₈ mtl, Carlsnäs n:is 1—3, ¹³/₁₆ mtl, Niarne n:o 1 och 2, ⁹/₁₆ mtl, och Danielsbo n:o 1, ²³/₆₄ mtl, blifvit öfverflyttade från Arbrå och Jerfsö tingslag, Vestra Helsinglands domsaga och fögderi samt Arbrå och Undersviks länsmandistrikt till Enångers tingslag och länsmandistrikt samt Norra Helsinglands domsaga och fögderi, dels hemmanen Näcksjö n:is 1—4, ¹/₁₆ mtl, öfverflyttats från Forsa till Enångers tingslag och länsmandistrikt, dels ock samtliga ofvannämnda hemman och lägenheter jemte de till Njutångers socken förda hemmanen Hälsen n:o 1, ¹⁰¹/₇₆₈ mtl, Nianfors n:o 1, ¹⁷/₃₂ mtl, Nilsbacka n:o 1, ⁷/₃₂ mtl, Redsjo n:o 1, ¹³/₁₂₈ mtl och Larsbo n:o 1, ¹¹/₁₂ mtl, samt lägenheterna Björsätt n:o 1 och Redsjo n:o 2 i jordeboken utbrutits från de socknar, der de förut upptagits, och under namn af Nianfors sammanförts såsom särskild socken i jordeboken för Norra Helsinglands fögderi, dock utan rubbning i roteringsbestyret samt indelningen till skjuts och vägunderhåll.

Under perioden hafva byarne Lingbo och Fallet i Skogs socken, hvilka tillsammans utgöra Lingbo kapellag, erhållit Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd att genom eget skolråd och egna kyrkostämmor afgöra vissa frågor, som röra endast kapellaget.

Ofvannämnda förändringar äro föranledda hufvudsakligen af de framställningar, som i underdänigt betänkande och förslag den 9 oktober 1882 blifvit gjorda af den för reglering af oregelbundenheter i rikets indelningar i nåder förordnade komité.

Sedan Kungl. Maj:t, förutom hvad här ofvan blifvit anfördt, genom nådiga brefven den 22 juli 1887 och den 31 december 1888 förklarar dels en af komitén väckt fråga om öfverflyttande till Idenors socken af det Tuna socken tillhörande hemmanet Hamre n:o 1 böra förfalla och dels komiténs framställning om vidtagande af åtgärder för reglering af det förhållande, att inom Söderhamns stads område vore belägna urfjellar, tillhörande hemman i Söderala och Norrala socknar, hvaremot staden tillhöriga egor befunnos inom sistnämnda socken, ej någon vidare åtgärd föranleda, — lära, så vidt af här befintliga jordeböcker och handlingar kan inhemtas, för pröfning kvarstå följande i Bil. A XXI till komitébetänkandet upptagna, angående afhjelpande af oregelbundenheter väckta förslag, nemligen:

N:o 1 angående hemmanet Jörtsöns öfverflyttande i allo från Hedesunda till Söderfors socken;

N:o 2 angående kyrko- och mantalsskrifning inom By socken af de å en skogstrakt invid Grönsinka ångsåg boende personer, som för närvarande äro upptagne inom Öster-Fernebo socken;

N:is 4 och 5 om öfverflyttande af åtskilliga lägenheter dels från Hille och Valbo socknar till Gefle stad och dels från staden till socknarne;

N:o 11 om kyrkoskrifning i Jerfsö socken af de å lägenheten Roxen boende, nu i Ofvanåker upptagna personer;

N:is 13, 14 och 15 om öfverflyttande dels från Hudiksvalls stad af åtskilliga öar och jordar till Helsing-Tuna, Idenors, Njutångers och Rogsta socknar och dels från Helsing-Tuna socken till Hudiksvall af vissa delar af hemmanen Ullsäter och Håsta samt till Rogsta och Njutångers socknar af vissa öar;

N:o 23 angående upptagande i jordeboken under Los socken af de hemmanet Finnmarken n:o 1 i Orsa socken motsvarande hemman, som utgöra Hamra kapellförsamling;

Härjemte förefinnas fortfarande de af ofvanberörda komité i bil. C under n:is 463—491 anmärkta geografiska oegentligheter.

Länets *naturbeskaffenhet* har ej undergått någon förändring, utöfver hvad företagna torrläggningar af sankar och frostländiga marker samt verkställda nyodlingar, jemte några mindre sjösänkningar, kunnat föranleda.

För att medelst praktisk *geologisk undersökning* af länet utröna dess tillgångar af för jordbruket och industrien gagneliga produkter, i den mån sådant ännu är obekant, hafva länets hushållningssällskap och landsting, med hälften hvardera, anslagit 1,500 kronor årligen under fem år, hvilket belopp, enligt uppgift af chefen för Sveriges geologiska undersökning, skulle vara tillräckligt att inom detta län genom vid embetsverket anställda tjänstemän verkställa dylik undersökning; och har sådan undersökning under åren 1889 och 1890 pågått.

Med anslag af 2,000 kronor af staten samt 1,000 kronor af hushållningssällskapet och med bidrag af 1,000 kronor af den för folkundervisningen fortfarande nitälskande brukspatronen Hj. Petre har bekostats en hufvudsakligen för undervisningen i folkskolorna afsedd *karta öfver Gefleborgs län*, som, utarbetad af dr. M. Roth och tryckt å Generalstabens litografiska anstalt, utkom 1887.

Länets landsting utser fortfarande sex *ledamöter i Riksdagens Första kammare*.

Sedan på grund af ökad folkmängd jemväl Norra Helsinglands domsaga numera blifvit indelad i två valkretsar för utseende af riksdagsmän i *Andra kammaren*, bestående den ena af Bergsjö och Delsbo tingslag samt den andra af Enångers och Forsa tingslag, väljas för länets domsagor sju riksdagsmän i nämnde kammare, nemligen en för hvardera af Gestriklands domsagas östra och vestra tingslag, en för hvardera af Södra Helsinglands domsagas östra och vestra tingslag, en för Vestra Helsinglands domsaga, en för Bergsjö och Delsbo tingslag samt en för Enångers och Forsa tingslag; och användes härvid det omedelbara valsättet i Gestriklands vestra tingslag samt i begge tingslagen af Norra Helsinglands domsaga, men det medelbara valsättet i öfriga valkretsar.

För städerna Gefle och Söderhamn utses tre riksdagsmän i *Andra kammaren*, nemligen två för Gefle och en för Söderhamn. Deremot är staden Hudiksvall numera förenad med staden Östersund till en valkrets.

2. Länets invånare.

På sätt bifogade **tabell 1** utvisar, utgjorde enligt presterskapets uppgifter länets *befolkning* vid slutet af periodens särskilda år:

År 1886.....	195,140
1887.....	199,044
1888.....	202,027
1889.....	204,686
1890.....	206,924

Deremot uppgick enligt mantalslängderna folkmängden vid periodens slut till 206,296, hvaraf synes, att den förut ganska stora skiljaktigheten emellan ofvannämnda uppgifter och mantalslängderna nu icke är af någon betydighet.

Då presterskapets uppgifter upptogo folkmängden vid 1885 års slut till 191,223, har således folkmängden enligt dessa uppgifter under perioden ökat med 15,701 personer, deraf enligt berörda uppgifter belöper på:

År 1886.....	3,917
1887.....	3,904
1888.....	2,983
1889.....	2,659
1890.....	2,238
Summa 15,701	

Af denna folkökning tillhör:

Landsbygden.....	11,522
Städerna.....	4,179

Till jemförelse må anmärkas, att enligt föregående femårsberättelser folkökningen uppgått under perioden 1876—1880 till 15,531 och under perioden 1881—1885 till 12,495 personer.

Antalet af *levande födde* och af *döde* jemte *nativitetsöfverskottet* utgjorde:

År.	Lefvande födde.	Döde.	Nativitetsöfverskott.
1886.....	6,819	3,368	3,451
1887.....	6,843	3,094	3,749
1888.....	6,766	3,472	3,294
1889.....	6,462	3,481	2,981
1890.....	6,563	3,790	2,773

Den mantalsskrifna befolkningen har under perioden ökat med 17,836 personer, deraf på landsbygden 13,564 och i städerna 4,272, utgörande i procent för hela länet 9·46, för landsbygden 8·79 och för städerna 12·45.

Af den vid 1890 års slut inom länet mantalsskrifna befolkningen tillhörde *mankönet* 101,484 och *qvinkönet* 104,812, deraf på landsbygden af *mankön* 83,221 och af *qvinkön* 84,481, tillhoppa 167,702, samt i städerna af *mankön* 18,263 och af *qvinkön* 20,331, tillhoppa 38,594; och var alltså, beräknadt i procent, förhållandet emellan antalet personer af hvardera könet följande:

	Mankön.	Qvinkön.
För hela länet.....	49·20 %	50·80 %
För landsbygden.....	49·62 ,	50·38 ,
För städerna.....	47·32 ,	52·68 ,

Frie från mantalspenningar voro vid periodens slut 46,184 af *mankön* och 49,714 af *qvinkön*, tillhoppa 95,898, deraf på landsbygden af *mankön* 38,070 och af *qvinkön* 41,018, tillhoppa 79,088, samt i städerna af *mankön* 8,114 och af *qvinkön* 8,696, tillhoppa 16,810, således af:

Hela länets befolkning.....	46·48 %
Landsbygdens ,	47·16 ,
Städernas ,	43·55 ,

samt med afseende å kön:

I hela länet.....	48·16 %	<i>mankön</i>	51·84 %	<i>qvinkön</i>
Å landsbygden.....	48·13 ,	, ,	51·87 ,	, ,
I städerna.....	48·27 ,	, ,	51·73 ,	, ,

De särskilda *kommunerna* hafva vid periodens början och slut haft följande antal invånare:

Gestriklands fögderi.

Östra tingslaget.	Periodens början.	Periodens slut.
Hedesunda.....	4,980	5,230
Årsunda.....	2,293	2,295
Högbo.....	3,504	4,136
Valbo.....	6,537	7,360
Hille med Oslättfors kapell.....	2,889	3,664
Hamrånge.....	3,197	3,220

Vestra tingslaget.

Ockelbo med Åmots kapell.....	7,588	8,072
Järbo.....	2,165	2,087
Ofansjö.....	6,246	6,379
Torsåker.....	6,429	6,138
Öster-Fernebo.....	3,501	3,598

*Södra Helsinglands fögderi.**Vestra tingslaget.*

Segeberga.....	1) 1,592	1,089
Hanebo.....	1) 3,127	3,839
Bollnäs med Anuefors och Katrinebergs kapell.....	9,783	10,672
Alfta med Svabensverks kapell.....	5,142	5,322
Oftånåker.....	3,441	3,614
Voxna.....	1,368	1,398

Östra tingslaget.

Skog med Lingbo kapell.....	3,546	3,646
Söderala med Maråkers kapell.....	7,419	8,351
Mo.....	1,668	1,772

1) Folkmängden vid 1885 års slut. Vid 1886 års början skedde mellan Segeberga och Hanebo en större områdesflyttning, men antalet öfverflyttade personer är ej känt.

	Periodens början.	Periodens slut.
Rengsjö.....	1,514	1,559
Norråla.....	2,752	3,150
Trönö.....	1,476	1,578

Norra Helsinglands fögderi.

Enångers tingslag.

Enånger.....	3,022	2,995
Njutånger.....	2,230	2,427
Nianfors.....	427	429

Forsa tingslag.

Helsing-Tuna.....	3,305	3,992
Idenor.....	1,346	1,229
Forsa.....	3,534	3,741
Hög.....	693	712
Rogsta.....	2,084	2,035
Ilso.....	527	521

Bergsjö tingslag.

Harmånger.....	2,292	2,430
Jättendal.....	1,213	1,214
Gnarps.....	3,189	3,398
Bergsjö.....	3,517	3,500
Hassela.....	2,309	2,447

Delsbo tingslag.

Norrbo.....	981	1,076
Bjuråker.....	3,683	3,833
Delsbo.....	5,039	5,319

Vestra Helsinglands fögderi.

Arbrå och Jerfsö tingslag.

Arbrå.....	4,139	4,317
Undersvik.....	1,137	1,173
Jerfsö.....	6,158	6,641

Ljusdals tingslag.

Ljusdal.....	6,461	8,485
Ramsjö.....	1,408	1,693
Färila med Kårböle kapell.....	4,293	4,600
Los med Hamra kapell.....	1,885	2,167

Städerna.

Gefle.....	20,753	23,484
Söderhamn.....	9,044	10,093
Hudiksvall.....	4,405	4,804

Dödlighetsprocenten har utgjort: år 1886 1.74 %, år 1887 1.57 %, år 1888 1.73 %, år 1889 1.71 % och år 1890 1.84 %.

Af *de s. k. folksjukdomar (farsoter)* hafva, enligt meddelade uppgifter, inom länet afidit: år 1886 473 personer, år 1887 349, år 1888 379, år 1889 484 och år 1890 661 personer. Någon farsot af större omfattning har icke under perioden hemsökt länet. Emot slutet af perioden uppträdde dock jemväl här i länet den egendomliga sjukdomen influensan; och hafva de

vanliga smittosamma sjukdomarne skarlakansfeber, difteri, tyfoid- och nervfeber m. fl. här och hvar yppat sig. Influensan vann stor utbredning dels i Gestrikland och dels i Norra Helsinglands fögderi. Af difterisjukdomen var särskildt Forsa socken mycket hemsökt. I Gefle härjade i synnerhet tyfoidfeber år 1886 och skarlakansfeber år 1890.

Om rörelserna inom det *religiösa området* gäller, hvad förut anförts. — Af befolkningen omfattas fortfarande flere från statskyrkans läror afvikande sekteriska åsigtter. I synnerhet hafva Waldenströmska lärorna vunnit stor utbredning, hvarjemte många anslutit sig till baptisternes eller metodisternas meningar. Hedbergianska sekten, som förekommit nära nog uteslutande inom Jerfsö socken, har, sedan dess ifrige ledare år 1886 afidit, nästan alldeles tynat bort. Den från England härstammande s. k. Frälsningsarmén har under perioden utsträckt sin verksamhet äfven till Gefleborgs län, der den uppträdt flerstädes såväl i Gestrikland som i Helsingland, dock med minsta framgång inom Södra Helsinglands fögderi. Egna bönehus har denna »armé» åt sig inrättat i Gefle, vid Yttre Sandviken, i Åvik af Helsing-Tuna socken samt i Delsbo.

Antalet af ingångna borgerliga äktenskap har utgjort: år 1886 14, år 1887 24, år 1888 18, år 1889 27 och år 1890 likaledes 27.

Beträffande *folklynnnet* samt befolkningens *lefnadssätt* och *sedlighet*, kan nämnas, att den egentliga landtbefolkningen är godmodig och fredlig, om ock dessa egenskaper ofta äro förenade med en viss sträfhets jemte en betydande sjelfständighetskänsla; och bibehåller allmogen i allmänhet ett enkelt lefnadssätt. Våldsamheter och förgripelser emot allmänna säkerheten hafva emellertid ej sällan förekommit, kanske oftast begångna af yngre personer i berusadt tillstånd. För dylika uppträden hafva i synnerhet socknarna Ljusdal och Jerfsö och särskildt trakterna omkring Ljusdals, Jerfsö och Karsjö jernvägsstationer varit skådeplatsen. Vissa delar af provinsen Helsingland, som råkat blifva tillhåll för brottslingar af värsta slag, hafva genom de af desse föröfvade brott kommit i stort vanrykte. — I sådant hänseende må erinras, hurusom dels år 1887 inom Gnarpns socken uppdagades en sedelförfalskning i stor skala, i följd hvaraf tio personer blefvo lagförda och dömda till olika straff, dels ock under periodens sista år vid Delsbo tingslags häradsrätt anställdes ransakning med den s. k. Delsboligan, dervid sjutton personer voro tilltalade, till en del för de gröfsta brott, såsom mord, mened och stölder, jemte yrkesmässigt bedrifvet lönkrögeri i stor omfattning.

Intresset för *nykterhetens befrämjande* är fortfarande lifligt. För detta mål verka föreningar och enskilda personer med god framgång. Ännu återstår dock mycket att uträtta, innan nykterhetsvännerna hunnit ens så långt, att icke berusade personer esomoftast visa sig på gator och vägar. Förbrukningen af spritdrycker har visserligen i följd af nykterhetssträfvandena betydligt minskats, men tyvärr hafva i stället maltdryckerna kommit att mera allmänt än förr användas såsom berusningsmedel; och lär det därför blifva nödvändigt, att äfven med afseende å de senare dryckerna de enskildas sträfvanden för nykterhetens befordrande varda genom lämpliga lagstiftningsåtgärder underlättade.

Den *ekonomiska ställningen* bland befolkningen under ifrågasvarande period kan sägas hafva varit god. För den, som velat ärligen försörja sig, hafva utvägar dertill icke saknats. *Dagsverks-*

prisen hafva utgjort: inom Valbo och Högbo socknar af Gestriklands fögderi för man 2 kr. å 2 kr. 50 öre och för qvinna 1 kr. samt inom Ockelbo socken af samma fögderi för man 1 kr. å 1 kr. 40 öre samt för qvinna 50 å 65 öre; inom Södra Helsinglands fögderi för man under sommaren 1 kr. 40 öre å 3 kr. och under vintern 1 kr. å 1 kr. 50 öre samt för qvinna under sommaren 80 öre å 1 kr. 50 öre och under vintern 60 å 90 öre; inom Vestra Helsinglands fögderi för man 1 kr. 50 öre å 2 kr. 50 öre och för qvinna 75 öre å 1 kr. 25 öre; samt inom Norra Helsinglands fögderi för man 1 kr. å 2 kr. 50 öre och för qvinna 50 öre å 1 kr. 25 öre.

Så vidt till länsstyrelsens kännedom kommit, har under perioden någon *arbetsinställelse* af större omfattning icke egt rum.

Att i viss mån belysa den ekonomiska ställningen i länet under ifrågavarande period antecknas här följande uppgifter angående *lagsökningar och konkurser* inom länet:

År.	Antal lagsökningar.	Ådömda skuldbelopp, i kr.	Konkurser.	Utlösta exekutiva auktioner å landsbygden.
1886.....	2,235	459,254	134	33
1887.....	2,431	617,400	146	70
1888.....	2,303	381,545	138	59
1889.....	2,087	303,503	116	53
1890.....	1,683	340,680	134	48

Härjemte meddelas följande uppgifter rörande *sparbankerna* inom länet:

År.	Antal delegare.	Insatta belopp, kr.	Uttagna belopp, kr.	Delegarnes behållning, kr.
1886.....	32,033	2,966,452	2,784,173	9,493,891
1887.....	33,349	3,597,997	2,907,445	10,620,763
1888.....	34,379	4,146,851	3,297,278	11,918,282
1889.....	35,964	4,155,154	3,917,750	12,614,849
1890.....	35,325	3,474,231	4,269,523	12,269,874

Beträffande *emigration* och *immigration* har förhållandet i länet varit följande:

År.	Antal emigranter.	Deraf till Nordamerika.	Antal immigranter.
1886.....	563	529	119
1887.....	929	896	67
1888.....	1,136	1,088	43
1889.....	858	822	78
1890.....	496	447	80
	Summa 3,982	3,782	387

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel.** Jordbruket har under ifrågavarande period med hänseende till dess rationela bedrivande varit stadt i ständigt framåtskridande. *Grunddikning* vinner alltjemt ökad användning; och har länets hushållningssällskap under en lång följd af år sökt att för de mindre jordegarne underlätta användandet af nämnda dikningssätt genom beviljande af räntefria s. k. täckdikningslån, som amorteras under loppet af fem år. Dylika lån hafva till ett antal af 100 under perioden utlemnats.

För att befrämja användandet af bästa slags utsäde, har hushållningssällskapet beredt länets jordbrukare tillfälle att få

Bland emigranterna hafva, såsom synes, de fleste utflyttat till Nordamerikas Förenta stater.

Tack vare en god folkskoleundervisning, höjes alltjemt *folkbildningen*. De sockenbibliotek, som finnas i kommunerna, anlitas dock icke allestädes så flitigt som det skulle vara att önska. Mera allmänt användas för tillfredsställande af läslusten den periodiska pressens alster.

Byggnadsättet på landsbygden utvecklas fortfarande till det bättre, så att byggnaderna blifva prydligare och mera bekvämt inredda samt jemväl behörigt afseende å sundhetens fordringar iakttagas. Att, särskildt hvad angår prydligheten, de vid jernvägarne uppförda byggnader utöfvat ett stort inflytande, torde kunna antagas. Emellertid bibehålles ännu i någon mån i norra delarne af länet det gamla med hänsyn till sundhet och eldfara förkastliga byggnadsättet att uppföra boningshus och ladugård under samma tak.

Till sina *kläder* använder allmogen numera temligen allmänt tyg af fabriktillverkning; och en följd häraf blifver, att de gamla allmogedrägterna försvinna. Endast i Delsbo och Bjuråker, och der uteslutande bland qvinnorna, finnas ännu några spår af dessa drägter.

En bland de under 1860-talet i länet bildade *skarpskytteföreningar*, nemligen Gefle frivilliga skarpskytteförening, eger fortfarande bestånd. Derjemte funnos vid periodens slut inom länet följande föreningar för öfning i vapnens bruk, nemligen Hudiksvalls och Norra Helsinglands samt Arbrå frivilliga skarpskytteföreningar äfvensom Söderhamns, Trönö och Storviks skyttegillen; och hade ifrågavarande föreningar vid nämnde tid följande antal medlemmar: Gefle frivilliga skarpskytteförening 405, deraf 150 endast betalande, Hudiksvalls och Norra Helsinglands frivilliga skarpskytteförening 175, Arbrå skarpskytteförening 106, Söderhamns skyttegille 40, Trönö skyttegille 47 och Storviks skyttegille 70. Gefle skarpskytteförening har af staden åtnjutit ett årligt understöd af 300 kronor.

Gestriklands fornminnesförening, som, stiftad år 1862, i följd af Gefle brand år 1869 afbrutit sin verksamhet, har efter adertonårig hvila år 1887 med oförändrade, af Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antiqvitetsakademien godkända stadgar åter börjat verka för enahanda mål, som dylika föreningar i andra orter; och hafva »Meddelanden af Gestriklands fornminnesförening» från och med år 1889 årligen af trycket utgifvits. Föreningen hade vid 1890 års utgång 90 ledamöter och en behållning af inemot 700 kronor.

sitt utsäde underkastadt erforderlig undersökning genom anordnande af frökontrollstationen i Gefle, hvilken år 1887 omorganiserades till en *frökontrollanstalt* med vederbörligen fastställt reglemente. Vid denna anstalt, som sedermera varit i åtnjutande af årligt statsbidrag, har antalet af utförda undersökningar varit i ständigt stigande.

För tillvaratagande af den naturliga gödseln hafva flerstädes, i synnerhet vid de större egendomarne, utom myr- eller dyjord, äfven *torfnull* och *torfströ* kommit i användning. — *Konstgjorda gödningsämnen* varda, i samma mån de vinna ökad förtroende bland allmänheten, allt mera begagnade; och hafva

dervid särskildt kainit och thomasfosfat med stor fördel kommit i bruk till höjande af myrjordens bördighet. I flere trakter af länet hafva mindre jordegare slutit sig tillsammans i s. k. landtmannaföreningar med uppgift att på förmånligaste vilkor inköpa dels dylika gödningsämnen och dels för ladugårdarne erforderliga kraftfodermedel.

Akerbruksredskap af förbättrad beskaffenhet hafva i jemväl de aflägnaste trakter af länet undanträngt de af ålder använda mindre ändamålsenliga redskapen. Inom alla länets landtkommuner hafva *odlingsföretag* blifvit utförda. Åtskilliga af dessa, omfattande mindre odlingar, har hushållningssällskapet uppmuntrat genom räntefria amorteringslån, varande 75 dylika torr-läggings- eller odlingslån under perioden till mindre jordegare utlemnade. Slättermaskiner och hästräfsor äfvensom tröskverk, drifna af antingen vatten- eller hästkraft, samt kastmaskiner hafva kommit rätt allmänt i bruk; och till sädens fullkomligare rengöring och sortering har ett ej ringa antal »triörer» anskaffats af hushållsgillena eller särskilda för ändamålet bildade föreningar.

Af hushållningssällskapet har varit anställd en *länsagronom* med åliggande att uppgöra planer och kostnadsförslag till torrläggning och odling af mindre sankmarker, jemte utförande af täckdikningar samt planer till andra odlingsföretag, åkeromläggningar och växtföljder äfvensom att meddela råd och upplysningar rörande såväl den naturliga gödselns tillvaratagande och behandling som konstgjorda gödningsämnens användande. Denna agronomns biträde har med hvarje år tagits i ökad anspråk. Undersökningar för upprättande af planer och kostnadsförslag till torrläggning och *odling af större frostförande sankmarker* hafva jemväl under ifrågakvarande period blifvit verkställda genom en *statens landtbruksingenjör*, hvilken för dessa förrättningar uppburit dagtraktamente genom hushållningssällskapets förvaltningsutskott, som dertill haft till sitt förfogande af landstinget anvisade medel. Totalarealen af de sankmarker, som under femårsperioden utgjort föremål för berörda undersökningar, har uppgått till 10,242·8 hektar. Med afseende å det gagn, *Svenska mosskulturföreningens* verksamhet kan bereda jemväl detta läns jordegare, har landstinget för år 1890 lemnat nämnda förening ett bidrag af 400 kronor.

Till *boskapsskötselns* förbättrande har hushållningssällskapet beviljat årliga anslag, att utgå till hushållsgillena såsom räntefria lån för inköp af lämpliga afvelstjurar, att inom gillenas områden utställas hos antagne tjurhållare. Ehuru dessa lån utlemnas på vilkor, som må anses ganska fördelaktiga, hafva likväl endast ett fåtal hushållsgillan begagnat sig af desamma, och blott sju sådana lån hafva under perioden utgått. Vidare har hushållningssällskapet anvisat årliga anslag af högst 200 kronor till hvarje hushållsgille, som inom sitt område i öfverensstämmelse med ett år 1888 antaget reglemente verkställer premiering af ladugårdar. Dylika premieringar hafva dock under perioden kommit till verkställighet endast inom tre gillesområden. Slutligen har hushållningssällskapet, för att än kraftigare bidraga till boskapsskötselns höjande i länet, för periodens sista år beviljat ett anslag af 5,000 kr. till gäldande af omkostnaderne för anordnande af nötboskapspremieringar i närmaste öfverensstämmelse med det s. k. skaraborgssystemet.

Mejerihandteringen har under perioden gjort stora framsteg. Antalet af mejerier, som vid förra periodens slut utgjorde 17,

hade år 1890 stigit till 33, af hvilka dock ett och annat, till följd af den knappa foderskörden under de två nästföregående åren, blifvit tills vidare nedlagdt. Till denna handterings befrämjande har af hushållningssällskapet dels på billiga vilkor utlemnats lån till anläggande af mejerier, dels varit anställda en mejerikonstulent och intill utgången af år 1887 en kringresande länsmejerska, dels ock vid Storvik varit anordnad en mejeriskola, der årligen fyra frielever blifvit antagna.

Hästafveln har varit stadd i jemt framåtskridande och omfattas med växande intresse. I synnerhet användas afvelshingstar af norsk ras, hvarjemte två sådana af ardenerras varit af hushållningssällskapet utställda, en i hvardera af länets provinser. Räntefria lån till inköp af afvelshingstar hafva af nämnda sällskap utlemnats. De i länet anordnade årliga *hästpremieringsmötena* hafva under perioden försiggått på åtta särskilda ställen. Bidrag till prisbelöningarna hafva lemnats ej mindre af staten än äfven af landstinget och hushållningssällskapet; och hafva vid ifrågakvarande möten belönats:

År 1886.....	71 hästar med	2,698	kr.
» 1887.....	37	2,800	»
» 1888.....	81	2,978	»
» 1889.....	85	2,792	20 »
» 1890.....	87	5,238	60 .

För beredande af tillgång på skickliga *hofslagare* i länet, har hushållningssällskapet årligen lemnat understöd åt tre elever vid Kungl. Veterinärinstitutets hofslagareskola. Numera lärar ock inom nära nog hvarje af länets kommuner finnas åtminstone en hofslagare, som erhållit utbildning vid nämnda skola. För nödig läkarevård åt husdjuren har sörjts derigenom att hushållningssällskapet och landstinget årligen gemensamt anvisat 9,000 kronor till aflöning af sex inom länet anställda *distriktsveterinärer*, hvilka äro stationerade i Gysinge, Storvik, Bollnäs, Söderhamn, Hudiksvall och Bergsjö.

Trädgårdsskötseln omfattas fortfarande med lifligt intresse äfven af allmogen, som visar synnerlig håg för plantering af icke allenast frukträd och bärbuskar utan ock sådana träd och växter, som äro ämnade endast till prydnad. De af hushållningssällskapet anställda fyra länsträdgårdsmästare hafva varit så anlidade, att de icke hunnit fullgöra alla de årligen ökade requisitionerne på deras biträde. Under år 1886 har af hushållningssällskapet och derefter årligen af landstinget lemnats bidrag till anordnande af folkskoleträdgårdar och till anskaffande af träd och buskar för desamma; och uppingo vid femårsperiodens slut de med berörda bidrag anordnade folkskoleträdgårdar till ett antal af 69.

Genom de af hushållningssällskapet vidtagna åtgärder till spridande af kännedom om den *rationela biskötseln*, har intresset för denna näring inom länet ökats. Under år 1885 anordnades af sällskapet vid Storvik en särskild biskötarenskola för länet; och hafva under femårsperioden 30 personer, hufvudsakligen folkskoletlärare, från skilda delar af länet, såsom frielever begagnat sig af undervisningen vid nämnda skola. Härjemte har under perioden en särskild biskötare varit af hushållningssällskapet anställd att resa omkring i länet och tillhandagå biegar med sitt biträde vid bistånds anläggning och skötsel. Antagas kan, att flera hundra bisamhällen numera finnas i länet.

Matnyttiga svampars tillvaratagande för användning torde tyvärr ännu vara en binäring, hvarmed personer, tillhörande allmogen, endast undantagsvis sysselsätta sig.

C) **Skogshushållning** och D) **Rofdjurs utödande**. Skogstullgången i länet lär flerstädes vara anlitad i långt högre grad än som med en klok omtanka för skogens framtida bestånd kan förenas. Åtgärder för befrämjande af *skogstätterväxt* vidtagas visserligen af större skogsegare, men eljest varder mycket i detta hänseende försummadt. Sålunda yttrar, med afseende å det sätt, hvarpå skogarne af en mängd smärre skogsköpare behandlas, kronofogden i Norra Helsinglands fögderi: »I fråga om vården af de enskilda skogarne, är denna i allmänhet af sådan beskaffenhet, att den rättast bör hänföras under benämningen skogssköfling. Oaktadt priserna å skogseffekter, med undantag af åren 1888 och 1889, varit synnerligen låga och sålunda icke i och för sig bort locka till spekulation, har raseriet särskildt med ungsbogen under perioden varit synnerligen stort. Ej nog med att allt lägre dimensioner afverkats till försågning, från de till total afverkning försålda skogsskiftena, särskildt i kustsocknarne, har köparen tagit allt, som kunnat med någon fördel användas, utan att hvarken kvarlemna några fröträd eller vidtaga någon åtgärd för befordrande af skogens återväxt.» Enligt hvad kronofogden i Vestra Helsinglands fögderi upplyser, har inom nämnda fögderi under perioden någon åtgärd för befrämjande af skogens återväxt efter de i stor utsträckning verkställda afverkningarna icke vidtagits. Kronofogden i Södra Helsinglands fögderi anför: »Åt skogshushållningen har äfven under denna femårsperiod icke egnats den vård och omtanke, som varit önskelig. Tillgången på bättre skogseffekter blir därför alltmera knapp; endast i de vestligare socknarne, Alfta, Ofvanåker och Voxna, kan tillgången på gröfre virke ännu sägas vara ymnig.»

Emellertid saknas icke tecken till uppvaknande af ett lifligare intresse för en rationel skogshushållning äfven bland allmogen. För sådant ändamål verkar ej mindre statens skogstjenstemän. — Omfattningen af *skogstjenstemäns verksamhet* inhemtas af följande tabell:

År.	Förrättningsställen.	Förrättningsdagar.	Skogsmarkens areal, i har.
1886.....	46.	112.	485 ⁵ .
1887.....	34.	70.	431.
1888.....	36.	103.	688.
1889.....	27.	73.	477.
1890.....	26.	85.	540.

Hushållningssällskapets skogstjenstemän har biträdt mindre skogsegare i utförande af skogssådd samt meddelat undervisning, åsyftande att bland allmogen sprida kännedom om sättet för insamling af skogsfrö och verkställande af fröklängning. Till utförande af skogssådden har hushållningssällskapet jemte landstinget bekostat erforderliga kvantiteter skogsfrö äfvensom biträdet af undervisare.

Under åren 1886, 1887 och 1888 har af hushållningssällskapet med understöd af jernkontoret en *kolarskola* varit på skilda ställen i länet anordnad. Undervisningen vid denna skola har bestridits af en skogstjenstemän, såsom föreståndare, med biträde af en kolarmästare; och har den årliga kostnaden uppgått till 3,000 à 3,500 kr.

Kolning bedrifves hufvudsakligen inom Södra Helsinglands fögderi, der en omfattande affärsverksamhet beträffande träkol idkas af Skogens kolaktiebolag. Kolningarne inom nämnda fögderi hade under periodens fyra första år till följd af de nedgående kolprisen betydligt minskats, men då under år 1889 och 1890 priset ånyo steg från 3 kr. 75 öre ända till 7 kr. 50 öre per stig, föranledde detta, att vid periodens slut kolningar i ganska stort omfång tillrustades. I öfriga delar af länet sker kolning hufvudsakligen för de i orten befintliga bruks behof äfvensom för tillgodogörande af skadad skog.

Skogseldar af betydande omfattning hafva under perioden, i synnerhet år 1888, förekommit. Ibland dessa må särskildt omnämnas den, som å Hornslandet i Rogsta socken vid middsommartiden nämnda år uppkom och sedan under en månads tid härjade derstädes, dervid skog på en areal af 3,450 har jemte Arnö sågverk med en del andra byggnader, allt tillhörigt Schebo bruksegare, förstördes. Med afseende å antalet och omfattningen af omförmälda års skogseldar tillsatte hushållningssällskapet en komité att förskaffa fullständiga upplysningar om ifrågavarande skogseldars antal och utsträckning. Härigenom blef det utredt, att skogseldarne till ett antal af 96 inom provinsen Helsingland och 12 inom provinsen Gestrkland hade hemsökt en areal af 17,760 hektar, deraf 17,000 hektar i den förra provinsen och 760 i den senare; och uppskattade komitén den skogsegarne genom skogseldarne åsamkade totalförlust till omkring 650,000 kr.

På framställning af kommuner eller enskilde hafva i flere kommuner lämplige personer undfått Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förordnande att, såsom »*skogseldspoliser*», biträda kronobetjeningen vid förefallande skogseldar.

Hvad angår de *allmänna skogarne* i länet må antecknas, att den på grund af nådiga brefvet angående skogsafvittringen inom Orsa socken med Hamra kapellag den 19 September 1879 till berörda kapellag förlagda, till kronopark afsatta öfverloppsmark numera blifvit under namn af Hamra kronopark upptagen i Los' sockens jordebok. De allmänna skogarne, 107 till antalet, utgöras af:

19 kronoparker.....	innefattande	64,820 ⁶⁰ hektar.
21 indragna boställens skogar..	»	6,407 ⁷⁹ »
63 eckl. boställsskogar.....	»	21,750 ⁶⁸ »
2 till bergverk anslagna d:o..	»	5,179 ⁷⁸ »
2 häradsallmänningar.....	»	44,495 ¹² »
	Summa	142,653 ⁹⁷ hektar.

Statsverkets skogsmedel från länet har under perioden uppgått till följande belopp: år 1886 43,269⁵² kr., år 1887 162,560⁰⁴, år 1888 198,389⁷⁸, år 1889 302,343⁸³ och år 1890 290,436⁹³ kr., sålunda tillsammans 997,000¹⁰ kr. eller i årligt medeltal 199,400⁰² kr.

Utöfver de *skottpenningar för dödade rofdjur*, som af statsmedel gäldas, utgå fortfarande dylika belöningar af anslag, som af länets landsting och hushållningssällskap dertill beviljats. Dessa skottpenningar hafva under ifrågavarande period utgjort för räf 2 kr., för dufhök, berguf eller örn 1 kr. 50 öre samt för korp eller kråka 15 öre; och uppgår summan af sålunda under perioden utbetalda skottpenningar till 12,300 kr. 77 öre, nemligen för 3,743 räfvar, 1,633 hökar, 116 ufvar, 23 örnar, 4 korpar och 9,833 kråkor. — Såvidt inkomna uppgifter

visa, hafva bland de större rofdjuren under perioden i länet dödats endast en björn under år 1889 och tre lodjur under år 1890.

E) **Jagt och fiske** jemte andra **binärningar**. Om *jagten* gäller fortfarande hvad näst föregående femårsberättelse innehåller, nemligen att den numera icke idkas såsom näring utan hufvudsakligen till tidsfördrif eller vederqvickelse. Tillgången på vildt i Helsingland har aftagit; och torde utan tvifvel härtill mycket hafva bidragit, särskildt hvad beträffar de större finnskogarne, det sätt, hvarpå jagten i dessa aflägsna bygder bedrivs. Utsättande af snaror och giller lärer nog ofta der förekomma. Jemförelsevis rik på vildt uppgifves Rogsta socken vara; och skola särskildt på Hornslandet före 1888 års skogsbrand elgarne varit talrika.

För länets kustbefolkning är *hafsfisket*, hufvudsakligen beträffande strömming, en näring af stor betydelse. Detta fiske bedrivs af omkring 800 fiskare; och kan exempelvis nämnas, att år 1887 med ifrågavarande fiske sysselsatte sig 811 fiskare, hvilka med sina redskap och 661 båtar, värda sammanlagdt 451,430 kr., fångade 17,500 tunnor strömming med ett angifvet värde af 129,781 kr. Likaledes är af icke ringa vigt *laxfisket* i de större vattendragen, i synnerhet inom Söderala socken i Ljusne elf äfvensom i Gefle- och Testeboå. Derjemte förekommer icke obetydligt fiske i Storsjön, men för öfrigt är *insjöfisket* i länet af ringa betydelse.

Med uppgift att verka för fiskerinäringens utveckling inom länet har under perioden en *fiskeristyreelse*, bestående af fem ledamöter, blifvit af hushållningssällskapets förvaltningsutskott tillsatt, hvilken styrelse under periodens två sista år varit i verksamhet. Härjemte är fortfarande en fiskeriöfveruppsyningsman anställd att öfvervaka fisket och befrämja dess utveckling; och finnas temligen allmänt i kommunerna fiskeriuppsyningsmän, som tillse, att gifna föreskrifter med afseende å fisket efterlefas. Genom hushållningssällskapets försorg har undervisning meddelats fiskare dels i användningen af drifgarn och dels beträffande förbättrade saltningmetoder för strömming. Derjemte har sällskapet, till underlättande för mindre bemedlade fiskare att beagagna sig af drifgarnsfiske, under år 1886 till anskaffande af drifgarn utlemnat sju räntefria lån à 200 kr.

Sedan Kungl. Maj:t anvisat 800 kr. till inköp af *laxdrifgarn*, hafva under åren 1888 och 1889 gjorts försök att med sådan redskap i öppna hafvet fiska lax. Dessa försök hade under första året någon framgång, men under det andra misslyckades fångsten alldeles, och hafva försöken sedermera fått hvilat.

För åren 1889 och 1890 har af landstinget anvisats 300 kr. årligen att vid täflingar, anordnade vexelvis i länets städer, utbetalas till fiskare såsom *premier för större partier väl beredd strömming*. Dessa premier hafva utgått med belopp från 20 till 100 kronor; och hölls första premieringsmötet i Hudiksvall den 29 Augusti 1889 i sammanhang med det då derstädes hållna länslandtbruksmötet. Länets fiskare hafva börjat inse vigten deraf, att strömmingen noggrant sorteras och bättre behandlas. Den senfångade fetare strömmingen afskiljes nu allmänt från den vanliga lekströmmingen och betingar ett pris af 30 till 40 kr. tunnan, under det att lekströmmingen samtidigt säljes för 10 till 15 kr. tunnan.

Enligt öfverenskommelse emellan fiskarena har under perioden *strömmingstunnans rymd* förändrats från 48 kannor (125·62 liter) till 120 liter.

Inläggning af *kryddströmming* och *anjovis* har påbörjats af fiskare i Söderhamn och Hudiksvall, såsom det uppgifves, med god framgång. Tillverkningen af *böckling* (rökt strömming), som sedan flere år tillbaka pågått endast vid ett och annat fiskläge utanför Gefle, har utvecklats så, att tillförseln af denna vara nu är riklig, fyllande behovet för Gefle med omnejd. Något försök att på längre bort belägna orter afyttra samma vara har dock ej ännu blifvit gjordt.

Inom länet finnas fem *fiskodlingsanstalter*, särskildt för lax och sik, af hvilka anstalter fyra blifvit anordnade med understöd af hushållningssällskapet. Åren 1886 och 1890 var odlingen af lax i de tre laxodlingsanstalterna vid Ljusne elf i följd af ogynnsamma omständigheter obetydlig. Deremot beräknas antalet af de från nämnde anstalter utsläppta lifliga laxyngel hafva utgjort 300,000 år 1887, 210,000 år 1888 och 250,000 år 1889.

Under perioden hafva af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdats dels »stadga för fiske med så kallade storryssjor inom Gefleborgs län och vid dess kust» och dels »stadga angående kräftfångst i Gefleborgs län», hvilka stadgar ländt till efterrättelse, den förra från den 1 april 1887 och den senare från den 1 januari 1889.

Såsom andra *binärningar* kunna nämnas timmerdrifning och flottningsarbete, körslor, kolning, suide, qvarnstensbrytning och stenhuggeri samt inom Ryggskogs by i Los socken tillverkning af brynen.

Bränvinsbränning har lika litet under nu ifrågavarande som under föregående femårsperiod i länet förekommit.

F) **Bergs- och brukshandtering** samt G) **Fabriker och handtverk**. *Malmbrytning* har under perioden fortgått hufvudsakligen i grufvor, belägna inom Torsåkers socken, samt under en kortare tid med obetydligt malmfång i Införrågrufvan i Valbo socken och Rödängsgrufvan i Öster-Fernebo socken. I detta hänseende meddelas följande uppgift:

	Antal brutna grufvor.	Vunnen jernmalm. Ton.
År 1886	9	9,445·107
» 1887	7	8,139·346
» 1888	3	5,345·070
» 1889	5	11,703·880
» 1890	6	11,100·270
Summa	30	45,733·673
Medeltal	6	9,146·735

Då under nästföregående femårsperiod i medeltal grufvornas antal var 15 och den årliga malmproduktionen uppgick till 18,519·535 ton, har följaktligen i malmproduktionen ett ej obetydligt nedåtgående egt rum; och lärer detta hafva berott af dels inkomna förtryckningar af ofyndigt berg uti Nyängsgrufvan och dels af minskad malmtillgång i de öfriga jemförelsevis små grufvorna.

Vid Bloxås och Oförne inom Forsa socken hafva inmutningar egt rum för bearbetande af nickel- och jernmalmsfyndigheter, men malm af någon betydenhet har der ännu ej anträffats. Jernmalmsfyndigheterna inom Skogs socken bearbetas icke vidare. På sista tiden har i Hertsjö af Bollnäs socken en silfvermalmsanledning påträffats, men om nämnde malmart der förefinnes i

sådan myckenhet, att bearbetning deraf kan löna sig, har ej ännu hunnit utrönas.

Till upplysning om jern- och ståltillverkningen i länet under ifrågakommande period jemte antalet af de i bruks- och bergverksrörelsen använda arbetare återopas följande tabeller A och B:

Tab. A. Jern-, gjutgods-, stål- och manufaktur tillverkningen i Gefleborgs län åren 1886—1890.

År.	Tackjern.		Gjutgods. (Stoipe).	Stångjern.		Stål.		Jern- och stålmanufaktur.				Produkter af härdfärskad jern.					Produkt af götmetall.																		
	Använda manufaktur.	Blåsningdygn.	Ton.	Ton.	Antal verk.		Ton. ²⁾		Antal verk.	Spik Ton.	Redskap.	Di-verse.	Summa.	Antal verk.	Begagnade härdar.			Smältstycken.			Stång- och ämnesjern.			Stång- och ämnesjern.	Jern- och stålmanufaktur.										
					Walton.	Franchise-Comté.	Lancashire.	Lancashire.							Lancashire.	Walton.	Franchise-Comté.	Lancashire.	Bessemer.	Ant. verk.	Spik Ton.	Redskap.	Di-verse.		Summa.										
1886.....	19	4,392	54,435	341	29	30,236	4	19,962	4	54	5,211	856	6,121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1887.....	20	4,553	54,679	318	22	35,337	4	19,702	4	9	3,285	2,541	5,835	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1888.....	18	4,074	52,174	336	23	30,592	4	21,609	4	7	2,157	2,516	4,680	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1889.....	18	4,517	57,668	487	—	—	4	25,888	4	—	3,405	2,133	5,538	22	7	11	42	15,841	1,316	1,524	11,942	17,841	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1890.....	19	4,799	60,914	266	—	—	4	27,818	4	10	3,738	2,305	6,053	19	7	8	38	18,800	1,678	812	10,647	25,679	5	10	3,618	2,305	5,933	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	22,335	270,870	1,748	—	96,165	—	114,979	—	80	17,796	10,351	28,227	—	—	—	—	34,641	2,994	2,336	22,589	43,520	—	10	6,886	4,350	11,246	—	—	—	—	—	—	—	—
Medeltal ¹⁾	19	4,467	56,324	—	—	32,055	4	22,996	4	—	—	—	5,645	—	—	—	—	17,320	—	—	13,960	21,760	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,623

Tab. B. Antal arbetare i bruks- och bergverksrörelsen i Gefleborgs län åren 1886—1890.

År.	Vid jerngrufvorna.			Vid jernverken.						Summa.
	Män.	Qvinnor och barn.	Summa arbetare.	Mann- ugar.	Mann- ugar.	Stång- jern- verk.	Stång- jern- verk.	Mann- faktur- verk.	Öf- klas- tificerande.	
År 1886.....	115	48	163	482	921	511	368	2,282	2,445	2,445
» 1887.....	91	51	142	536	796	687	226	2,245	2,387	2,387
» 1888.....	57	22	79	499	801	701	187	2,188	2,207	2,207
» 1889.....	84	39	123	490	867	803	299	2,450	2,582	2,582
» 1890.....	66	55	121	594	859	756	444	2,653	2,774	2,774
Summa	413	215	628	2,601	4,244	3,458	1,524	11,827	12,455	12,455
Medeltal	82	43	125	520	849	692	305	2,366	2,491	2,491

Beträffande uppställningen i tabellen angående jern- och ståltillverkningen bör upplysas, att för periodens tre första år upptages i en uppgift allt tillverkad stångjern, men att för de två sista åren särskilda uppgifter äro meddelade å produkter af härdfärskad jern (smältstycken) och af götmetall. Vid jämförelse med förhållandet under nästföregående period, visar stångjernstillverkningen en stigning af i medeltal för år 1,320 ton. Ståltillverkningen har under perioden betydligt ökat, nämligen från 15,887 till 22,996 tons i medeltal årligen. Tillverkningen af jern- och stålmanufaktur, tillhoppa 39,473 ton, eller i medeltal för år 7,895 ton, visar vid jämförelse med tillverk-

ningen under åren 1881—1885 en ökning af i medeltal 2,944 ton för år.

Till följd af åtskilliga omständigheter, som icke ensamt här i länet ega giltighet, synes jernstillverkningen numera utvecklas derhän, att, jemte det jernverkens antal minskas, tillverkningen vid de kvarvarande större verken ökas. Bland nedlagda jernverk kunna nämnas Tönshammars jernbruk vid Söderhamn samt Maråkers, Sunnerstaholms och Voxna bruk; och har jemväl vid Ströms och Långvinds bruk tillverkningen i det närmaste upphört.

Den industri, som för länet är af största betydelse, är fortfarande sågverks- och trävaruindustrien. Om nedannämnda sågverk hafva lemnats följande uppgifter:

	Ramar.	Kantverk.	Tillverkningsvärde 1890, i kr.
Bergviks norra såg	5.	3.	?
Bergviks södra d.o	2.	1.	?
Marma ångsåg	6.	3.	544,560.
Askesta »	12.	2.	1,098,212.
Ala »	8.	3.	2,085,552.
Ljusne »	16.	5.	2,361,692.
Djupviks »	3.	1.	455,490.

Invid Gefle finnes Avaströms ångsåg, och å Söderhamns stads område äro fem ångsågar i verksamhet, nämligen vid Maryhill, Grundvik, Källskär, Åsbacka och Långgrör. Bland nyanlagda sågverk må nämnas Hybo ångsåg i Ljusdals socken med 14 ramar och 5 kantverk. I förening med en del sågverk

¹⁾ Medeltalen beräknas för år under hela femårsperioden, utom för stångjern (åren 1886—1888) samt produkten af härdfärskad jern och af götmetall (åren 1889—1890). ²⁾ Stålproduktionen fördelar sig sålunda: Bessemerstål 114,770 ton, martinstål intet, andra slags stål (år 1886) 209 ton.

äro *hyflerier* inrättade, såsom vid Iggesunds, Stocka, Maryhills och Källskärs sågar, och hafva hyflerier derjemte inrättats dels af Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag vid Brynäs Atlas å Gefle stads område och dels af Korsnäs sågverksaktiebolag vid Bomhusudden i Valbo socken. I sistnämnda hyfleri, som torde vara ett af de mest storartade i sitt slag inom landet, finnas 16 arbetsmaskiner af olika slag, såsom hyflar, kapsågar, sågram, klyfsågar, kantverk, svarfvar och stafverk. Skogarnes alster tillgodogöras jemväl af dels *trämassfabrikerna* vid Gysinge, Bergvik, Lottefors och Forså, dels ock två stora sulfutfabriker, en i Hammarby och en vid Ströms bruk.

Upplysande i fråga om trävarurörelsen äro de uppgifter om exporterade trävaror, som komma att inflyta i nästa afdelning af denna berättelse.

Beträffande *fabriksindustrien* och *handverken* inom länet åberopas följande tabell:

År	Antal fabriker i gång.	Antal fabriksägare.		Antal fabriksarbetare.	Fabrikernas tillverkningsvärde. Kronor.	Fabrikidkares bevilning. Kronor.	Antal handverkare.	Antal handverksarbetare.	Handverkarnes bevilning. Kronor.
		Enskilde.	Boslag.						
År 1886	141	82	46	2,340	6,206,871	5,844.40	744	1,215	4,373.40
» 1887	150	94	49	2,155	5,214,391	4,932.91	709	1,226	4,072.50
» 1888	143	86	46	2,474	5,551,769	5,222.86	740	1,342	4,568.60
» 1889	157	99	43	2,931	7,506,021	6,044.10	767	1,318	4,580.25
» 1890	148	91	42	2,990	7,001,956	6,559.15	804	1,427	5,715.43

Om såväl fabriksindustrien som handverken gäller, att de befinna sig på ungefär samma ståndpunkt som under nästföregående femårsperiod.

Linneväfnadsindustrien, som förr intog en framstående plats såsom husslöjd i Helsingland, torde numera kunna anses hafva alldeles upphört.

Till *husslöjdens* befrämjande genom spridande af slöjdskicklighet hafva flera åtgärder blifvit vidtagna af hushållningssällskapet, merendels med understöd af landstinget. Så gafs år 1886 i Gefle för folkskolelärare en lärokurs i husslöjd, af hvilken 20 elever begagnade sig. Undervisning i korgflätning har under nämnda år genom en för ändamålet anställd person meddelats inom elfva af länets kommuner, hufvudsakligen vid folkskolorna, åt 117 elever. För att göra folkskolelärare skicklige att meddela undervisning i slöjd hafva hushållningssällskapet och landstinget årligen lemnat understöd åt fyra folkskolelärare från länet att besöka Nääs slöjdläroreseminarium. Till anordnande af slöjdlokaler i förening med folkskolan hafva bidrag lemnats, år 1886 för 7 lokaler 3,113 kronor 80 öre samt under åren 1887 och 1888 för 8 lokaler 3,000 kr., hvarjemte till anskaffande af slöjdundervisningsmateriel utbetalts tillhoppa 2,606 kr. 60 öre. Såsom lönebidrag till slöjdundervisare hafva utgått år 1886 för 30 undervisare 3,000 kr., år 1887 för 42 undervisare 4,300 kr., år 1888 för 46 undervisare 2,933 kr. 75 öre, år 1889 för 53 undervisare 2,625 kr., och år 1890 för 55 undervisare 2,725 kr.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Redan under nästföregående femårsperiod var *norra stambanan*, så vidt den genomlöper Gefleborgs län, fullbordad, och hafva nu härtill kommit statsbanans utgreningar till Hudiksvall och Söderhamn. Af *statsbanan Ljusdal—Hudiksvall* öppnades för allmän trafik delen Ljusdal—Delsbo den 1 oktober 1887 och återstoden den 1 juni 1888. Denna 62 kilometer långa jernväg genomlöper Ljusdal, Delsbo, Forsa, Idenors och Helsing-Tuna socknar samt har mellan Ljusdal och Hudiksvall stationerna Hybo, Delsbo, Fredriksfors, Näs-viken och Forsa. Statsbanan *Kilafors—Söderhamn—Stugsund*, 36 kilometer lång, fullbordades under våren år 1886 och blef den 2 juli samma år af H. M. Konungen högtidligen invigd. Å denna statsbana finnas stationerna Landa, Mobodarne, Bergvik, Myskje, Kinstaby, Söderala, Söderhamn och Stugsund.

Beträffande *trafiken vid statens jernvägsstationer* inom länet hänvisas till *tabell C* å följande sida.

De *enskilda jernvägar*, som finnas i länet eller beröra det-samma äro Gefle—Dala jernväg, Uppsala—Margrethills jernväg, Gefle—Ockelbo jernväg, jernvägen emellan Askesta sågverk vid sjön Marman och Sandarne lastageplats samt jernvägen från Vintjerns grufvor, hvilken sistnämnde jernväg under perioden utsträckts å ena sidan till Linghed i Dalarne och å andra sidan till Ockelbo.

Rörande Gefle—Dala och Gefle—Ockelbo jernvägar äro uppgifter meddelade å nästa spalt.

Beträffande de *allmänna vägarne och skjutsningen* meddelas upplysningar i *tabell 2*.

	Gefle—Dala jernväg.			Gefle—Ockelbo jernväg.		
	Inkomster.	Omkostnader och afskrifningar.	Utdelning.	Inkomster.	Omkostnader.	Behållning.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
År 1886.....	1,316,532.42	836,532.42	480,000	162,875.65	134,437.50	28,438.15
» 1887.....	1,197,382.59	717,382.59	480,000	164,095.96	134,646.51	29,449.45
» 1888.....	1,310,236.75	830,236.75	480,000	166,243.04	134,644.69	31,598.35
» 1889.....	1,648,598.88	1,001,626.97	480,000	184,467.05	134,810.51	49,656.54
» 1890.....	1,778,452.10	880,452.10	648,000	194,918.77	138,536.07	56,382.70

Till följande *väganläggningar* eller *vägförbättringar* inom länet hafva under perioden statsbidrag anvisats, nemligen:

a) Den del af väganläggningen från Ljusdals jernvägsstation genom Ljusdal, Delsbo och Bjuråkers socknar till Vestansjö by, som ligger inom Delsbo och Bjuråkers socknar, 18,180 kr.;

b) Väganläggning från Ljusdal—Ramsjö—landsvägen vid Skogsta till Edefors 6,500 kr.;

c) Väganläggning från allmänna landsvägen vid Hagsta till Råhällans jernvägsstation 23,400 kr.;

d) Anläggning af den del af ny väg emellan Los kyrkoby och häradsvägen vid Korskrogen i Färila socken, som omfattar sträckan Korskrogen—Näsberg, 7,330 kr.;

e) Anläggning af väg emellan Häcklaån i Los socken och Färila sockengräns i riktning från Los kyrkoby till Korskrogen 20,200 kr.;

Tab. C.

Trafiken vid statens jernvägsstationer inom Gefleborgs län åren 1886—1890.

Station.	Anlande och afgångne resande.					Anländt och afsändt gods utom åkdon och kreatur.					I n k o m s t e r.				
	1886. Antal.	1887. Antal.	1888. Antal.	1889. Antal.	1890. Antal.	1886. Ton.	1887. Ton.	1888. Ton.	1889. Ton.	1890. Ton.	1886. Kronor.	1887. Kronor.	1888. Kronor.	1889. Kronor.	1890. Kronor.
Mellansjö	3,506	3,700	3,097	4,145	4,210	4,030	11,135	4,691	2,200	8,322	36,798	52,646	23,948	16,634	37,173
Ramsjö	9,527	8,749	8,300	10,182	9,579	1,932	1,514	2,365	20,137	15,126	30,910	27,155	33,106	84,731	62,572
Hennan	7,117	6,969	6,740	6,867	7,101	866	1,670	580	479	2,239	14,327	13,276	11,420	11,035	16,986
Tallåsen	7,054	6,480	6,064	6,728	7,053	763	708	692	781	855	12,146	10,319	11,947	10,593	11,065
Ljusdal	35,722	36,464	57,094	66,540	75,749	17,060	14,660	13,814	17,751	15,593	244,532	201,589	203,491	231,457	220,783
Hybo	—	3,527	24,231	29,801	33,708	—	1,051	26,991	53,218	55,525	—	6,400	93,296	162,112	179,193
Delsbo	—	3,686	21,588	24,119	26,286	—	1,116	7,530	7,479	4,099	—	19,726	89,081	61,849	52,503
Fredriksfors	—	—	4,866	7,150	6,497	—	—	1,788	1,233	1,344	—	—	7,857	11,341	9,363
Näsviken	—	—	17,625	28,073	26,840	—	—	38,898	44,985	35,566	—	—	76,200	96,570	75,488
Forsn	—	—	11,664	16,198	15,330	—	—	7,102	11,691	10,283	—	—	12,865	21,155	33,244
Hudiksvall	—	—	38,148	62,190	59,786	—	—	75,057	118,179	106,372	—	—	213,211	414,516	394,190
Jerfsö	17,898	16,725	15,483	16,598	17,587	2,359	2,152	2,703	6,754	9,094	46,539	42,829	47,515	63,199	71,061
Karsjö	9,361	7,616	8,983	11,046	12,418	5,935	5,627	7,218	10,447	14,661	41,509	34,209	40,487	56,402	74,982
Wallsta	15,696	14,304	13,988	16,720	18,227	5,595	4,272	6,815	8,869	7,015	41,132	33,974	46,207	58,001	51,459
Arbrå	18,585	16,324	16,700	18,482	20,360	6,224	4,210	4,636	6,773	7,767	46,690	34,106	37,966	47,365	53,783
Bollnäs	48,991	46,664	46,800	51,316	58,254	13,450	15,815	17,072	21,972	18,638	202,785	202,671	221,107	248,681	247,867
Kilafors	29,715	21,365	21,085	23,449	24,319	11,144	11,675	12,181	14,578	14,174	65,295	56,005	55,740	61,682	62,672
Landa	7,760	7,768	7,906	7,764	8,521	875	843	1,744	3,560	3,791	7,206	8,692	11,020	13,623	15,071
Mobodarne	3,663	3,285	3,967	3,786	3,758	—	—	—	—	—	2,162	1,981	2,274	2,280	2,243
Bergvik	35,630	31,679	29,648	30,584	29,466	12,184	11,893	10,972	8,824	9,831	75,738	44,763	43,823	43,144	53,616
Myskje	11,012	13,453	12,397	13,428	12,194	150,768	119,334	163,353	198,262	130,193	149,359	115,928	151,763	199,603	128,567
Kinstaby	12,445	15,009	14,667	14,441	14,302	3,371	1,583	4,302	4,397	5,721	10,767	13,797	20,408	19,939	18,966
Söderala	8,649	13,684	11,690	11,601	11,009	—	—	—	—	—	3,675	6,428	6,591	6,045	8,458
Söderhamn	59,555	89,518	87,369	88,812	91,354	52,788	57,933	70,048	81,771	55,564	162,182	227,478	259,058	273,761	226,597
Stugsund	7,866	28,200	31,585	31,530	32,569	125,711	104,610	138,333	154,141	98,002	153,782	152,207	170,714	199,848	108,785
Holmsveden	5,268	4,863	4,819	4,944	4,920	6,061	5,986	6,116	6,953	7,027	29,180	23,494	25,711	27,714	27,989
Lingbo	8,955	8,716	7,569	8,106	7,965	12,779	10,708	11,736	10,441	11,720	51,854	38,433	42,983	39,911	41,025
Ockelbo	15,024	13,930	12,607	13,608	15,683	9,545	12,517	9,296	10,928	9,292	56,996	60,783	61,171	66,176	68,976
Järbo	7,034	6,645	7,001	8,071	8,099	6,903	5,789	3,559	5,510	6,879	20,337	15,870	12,675	17,302	19,834
Åshammar	5,373	5,204	5,134	5,715	6,047	4,021	4,223	4,084	4,201	5,276	11,286	11,985	11,467	14,441	13,303
Storvik	20,209	21,238	21,345	20,999	25,092	2,212	5,386	5,067	21,432	23,595	47,483	57,063	67,138	134,515	152,587
Torsåker	17,806	15,794	15,023	15,766	17,640	16,447	16,844	16,172	12,896	16,332	47,816	46,389	47,558	41,757	45,259
Hästbo	5,129	5,137	4,824	5,123	6,341	1,876	1,793	1,925	2,767	3,160	7,455	7,363	6,501	7,938	9,789

f) Omläggning vid Söderala hållplats af allmänna kustlandsvägen inom Söderala socken 3,200 kr.;

g) Anläggning af ny väg från sockengränsen mot Los till Skålsjön i Färila socken i riktning från Los kyrkoby till Korskrogen 29,500 kr.; samt

h) Anläggning af återstående delen (mellan Skålsjön och Korskrogen) af ny väg från Los kyrkoby till häradsvägen vid Korskrogen 15,800 kr.

Följande med statsbidrag understödda vägarbeten hafva under perioden blifvit *afsynade* och *godkända*:

a) Väganläggningen från Ljusdal—Ramsjö-landsvägen vid Skogsta till Edefors (nu Tallåsens) jernvägsstation, 0·19 nymil med statsbidrag 6,500 kr.;

b) Anläggningen inom Ljusdals socken af vägen från Ljusdals jernvägsstation till Vestansjö, 1·44 nymil, med statsbidrag 20,200 kr.;

c) Väganläggningen från landsvägen vid Hagsta till Råhållans jernvägsstation, 1·17 nymil, med statsbidrag 23,400 kr.;

d) Anläggningen inom Delsbo och Bjuråkers socknar af vägen Ljusdal—Vestansjö, 1·34 nymil, med statsbidrag 18,180 kr.; samt

e) Omläggningen af landsvägen vid Söderala hållplats, 0·08 nymil, med statsbidrag 3,200 kr.

Härjemte kan omnämnas, att nya vägar anlagts dels från Valbo jernvägsstation till Bäckes by i Valbo socken, dels från Stocka sågverk till Harmångers kyrka, dels mellan Väs och Tefvansjö byar i Ramsjö socken och dels från landsvägen vid Ramsjö kyrka i riktning mot Ytter-Hogdals socken i Jemtlands län; och hafva inom Hamra kapellag, der för icke länge sedan ej funnos andra vägar äro gång- och klöfjestigar, anlagts byvägar till en längd af 5·5 nymil för en kostnad af 106,969 kr. 55 öre, som bestrids med medel från Hamra kapellags skogsmedelsfond.

Under vintern 1889—1890 uppfördes öfver Ljusne elf vid Bergvik en *ny bro* med stenpelare samt öfverbyggnad af stål. Kostnaden för denna brobyggnad, uppgående till 60 å 70,000 kronor, har, med bidrag af 15,000 kr. från Ljusne-elfs flottningss-förening, bestridts af Bergvik och Ala nya aktiebolag. Bron uppläts för allmänt begagnande vid juni månads början år 1890; och har dess framtida underhåll sedermera ålagts vederbörande väghållningskyldige.

Enligt fastställda taxor gäldas *bropenningar* vid de öfver Ljusne elf ledande broar i Ljusdals, Arbrå och Bollnäs socknar, äfvensom vid Gysinge broar, hvaremot vid Bergviksbron några bropenningar icke sedan 1889 års höst uppburits — *Färjepennningar* utgå fortfarande för färden öfver Dalelven vid Hedesunda norra och södra färjesund.

Bland *skjutsanstalterna* inom länet har under perioden Vestanhede skjutsstation indragits, hvarjemte Rengsjö, Skogs och Lingbo gästgifverier blifvit förändrade till skjutsstationer. I följd häraf utgjorde vid periodens slut antalet af skjutsanstalter i länet 43, deraf 37 gästgifverier och 6 skjutsstationer. Genom utslag den 24 februari 1890 har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förordnat, att skjutsstationen i Lingbo skall förflyttas till Holmsvedens jernvägsstation, hvilket utslag dock i följd af anförda besvär icke före femårsperiodens utgång kunnat träda i verkställighet. — Antalet af de vid skjutsanstalterna utgångna hästar, som under nästföregående femårsperiod uppgick till 110,524 eller i medeltal 22,105 årligen, har under nu ifrågasvarande period utgjort allenast 72,867, eller i medeltal 14,573 om året, hvaraf framgår, att förändringar i kommunikationsväsendet jemte andra omständigheter fortfarande föranleda minskad användning af skjutsen å de allmänna vägarne.

Skjutsentreprenadbidragen vid de särskilda skjutsanstalterna hafva utgått med nedan upptagna belopp:

Skjutsanstaltens namn.	Årligt entreprenadbidrag.		
	Åren 1884—1886.	Åren 1887—1889.	År 1890.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Lingbo(Holmsvedens) skjutsstation.....	600	345	600
Hanebo gästgifveri.....	1,500	800	800
Bollnäs „.....	2,000	1,500	—
Alfta „.....	1,500	675	800
Ofvanåkers „.....	1,200	450	600
Enångers „.....	1,800	1,200	1,400
Njutångers „.....	1,800	1,300	1,500
Helsing-Tuna „.....	400	800	900
Forsa „.....	360	800	1,200
Rogsta „.....	1,000	800	425
Ilsbo „.....	270	250	525
Harumångers „.....	950	800	1,000
Gnarps „.....	800	800	800
Bergsjö „.....	650	600	575
Hassela „.....	275	400	800
Norrbo „.....	550	540	600
Bjuråkers „.....	500	590	310
Delsbo „.....	1,975	1,500	1,200
Arbrå „.....	600	350	—
Undersviks „.....	300	300	400
Jerfsö „.....	2,000	1,200	1,200
Ljusdals „.....	2,500	950	1,000
Färila „.....	1,600	249	1,500
Kårböle „.....	2,500	2,000	2,200
Voxna „.....	—	500	500
Summa	47,220	33,027	34,403

Skjutsanstaltens namn.	Årligt entreprenadbidrag.		
	Åren 1884—1886.	Åren 1887—1889.	År 1890.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Gefle gästgifveri.....	—	1,000	850
Söderhamns gästgifveri.....	2,500	1,900	1,825
Hudiksvalls „.....	1,775	1,800	439
Hedesunda „.....	500	395	600
Gysinge „.....	600	600	800
Stälbo skjutsstation.....	300	200	400
Fremlingshem „.....	600	590	650
Vestanhede „.....	900	545	—
Årsunda Sörby gästgifveri.....	500	449	550
Torsåker „.....	1,200	800	800
Ofvansjö „.....	500	500	600
Högbo „.....	500	225	400
Ockelbo „.....	1,000	600	600
Hamrånge „.....	800	500	500
Hille skjutsstation.....	175	350	350
Norråla gästgifveri.....	1,800	774	1,200
Mo-Myskje „.....	3,000	1,500	1,600
Rengsjö skjutsstation.....	2,000	—	800
Skogs „.....	1,000	600	574

Skjutslegan har i allmänhet utgått under åren 1886—1888 med 2 kr. milen och under åren 1889 och 1890 med 1 kr. 90 öre för nymil. Den utgjorde dock under år 1886 vid skjutsanstalterna i Gefle och Voxna 1 kr. 40 öre milen samt under år 1890 i Bollnäs 1 kr. 80 öre och i Arbrå 60 öre för nymil.

Under femårsperioden hafva poststationer blifvit inrättade i Fredriksfors, Näsvisken, Ångebo och Vexbo; och funnos vid slutet af år 1890 i länet 79 *postanstalter*, deraf 7 postkontor.

År 1888 uppgick antalet af *telegrafstationer* i länet till 46, deraf 9 stats- och 37 jernvägs-telegrafstationer.

Telefonförbindelserna i länet hafva under perioden betydligt utvidgats. Gefle telefonförening hade vid 1890 års utgång 322 medlemmar. Dess telefontät hade en utsträckning af 735.069 kilometer, och de förmedlade samtalsens antal uppgick nämnda år till 1,738 om dagen i medeltal. I Hille, Hamrånge och Ockelbo socknar hafva telefonbolag bildats. Inom Skogs socken har telefonförbindelse anordnats mellan Lingbo och Ockelbo; och hafva numera Södra Helsinglands fögderis samtliga socknar, utom Skog, Hanebo och Segersta, telefonförbindelse med Stockholms allmänna telefonaktiebolags telefontät i Söderhamn. Inom Norra och Vestra Helsinglands fögderier hafva telefonledningarna nått en sådan utsträckning, att af dessa fögderiers socknar endast Ramejö och Ilsbo numera äro i saknad af ifrågasvarande kommunikationsmedel.

B) **Sjökommunikationer.** Under perioden hafva nya för tiden intill utgången af år 1893 gällande *taxor å hamnafgifter* blifvit fastställda för städerna Gefle, Söderhamn och Hudiksvall samt lastageplatserna Källskär, Sandarne, Nyhamn, Ljusne, Enånger, Iggesund, Snäckmor, Saltvik, Stockvik, Klasviken och Axmar. Efter nedläggande af Arnö sågverk besökes numera Arnö hamn endast af sådana fartyg, som derifrån föra kol till Schebo bruk. För Fäbodevalls och Sunnäs hamnar äro några nya hamntaxor icke utfärdade.

Beträffande *fyrinrättningarna* vid länets kust kan antecknas, att på ön Gran uppförts en fyr med linsapparat, visande en hvit blänk hvar 5:te sekund, att vid Storzjungfruns fyr en bifyr blifvit anordnad i nedre delen af fyrornet, att Eggegrunds fyrinrättning flyttats till östra delen af skäret, samt att fyren på Trödjehällan tillbyggt och begränsats, hvarigenom angöringen af Gefle underlättats. Härjemte hafva vid inloppet till Gefle hamn uppförts tre inseglingsfyror, två å fjärdens norra strand vid Nydal och Engeltofta samt en å stenkaret emellan södra stranden och Fredriksskans.

Under seglationstiden upprätthålles trafiken emellan länets städer och öfrige hamnar på kusten medelst ett stort antal större och mindre *ångbåtar*. I Gefle användas derjemte 22 ångslupar med sammanräknadt 234½ hästkrafter dels till bogsering af timmer till de å redder lastande fartygen och dels till förmedlande af persontrafiken emellan staden och de talrika sommarställena å stranden vid norra sidan af Geflefjärden. Efter fullbordande af statsbanan Ljusdal—Hudiksvall har den reguliera ångbåtstrafiken å sjön Södra Dellen emellan Näsviken och Delsbo upphört, och af P. A. Tamms kanal användes numera egentligen endast den öfversta delen midt för Näsvikens jernvägsstation såsom bassin för den ångbåt med pråmar, som upprätthåller trafiken emellan nämnda station samt Moviken, Friggesund och en del andra platser, hufvudsakligen vid Norra Dellen.

Under femårsperioden hafva nedannämnde *flottleder* blifvit *reglerade*:

1) Dalelven (den del af Dalelven som omfattar vattendraget från gränsen mot Kopparbergs län till Stallfjärden i Elfkarleby socken). Rörande anordningarna vid Ångsön har nytt utslag meddelats den 31 mars 1890, och genom utslag den 17 juni 1890 har flottleden utsträckt jemväl till den s. k. Sugarleden;

2) Enåns vattendrag från och med dess källsjö Svartsjön i Ytter-Hogdals socken till dess inflöde i Ljusne elf samt uti Enåns bigrenar Prestskogsån och Qvistbäcken inom Ramsjö, Ljusdals och Färila socknar. Härom hafva länsstyrelserna i Gefleborgs och Jemtlands län gemensamt meddelat utslag den 31 december 1888;

3) Gryckåns vattendrag från Gryckåns källa Björknässjön utefter hela Gryckåns lopp genom flera större och mindre sjöar, belägna inom Färila och Los socknar samt å Ofvanåkers kronoallmänning, till Gryckåns utlopp i Voxna elf i trakten af Öfverbo i Voxna socken. Reglerade i enlighet med nya Flottningsstadgan genom utslag den 17 juli 1886;

4) Hasselavattendraget från öfre ändan af Södra Holmsjön förbi Ströms bruk till hafvet. Utslag meddelades den 17 juli 1886 rörande 15:de distriktet af ifrågavarande flottled. För 2:dra och 3:dje distrikten af samma flottled, eller från Franshammars bruksdam till Längsterbosjön, meddelades beslut om ändrade anordningar den 15 juli 1887;

5) Hennans flottled från sjön Hennan genom Storsjön, Lustersjön, Letsjön och Vexnan till Ljusne elf vid Nore by i Ljusdals socken ordnades efter nya flottningsstadgan genom resolution den 17 juli 1886;

6) Jädraån från Jädraås masugn till Storsjön i Ockelbo, Järbo, Ofvansjö och Högbo socknar. Regleringsutslag meddeladt den 31 december 1888;

7) Mörtån från södra gränsen af Ockelboverkens rekognitionsskog och Moån från dess sammanflöde med Mörtån till utloppet i Bysjön i Ockelbo och Åmots socknar. Utslag gifvet den 31 december 1890;

8) Svåga elfs vattendrag. Genom utslag den 24 december 1887 ordnades flottleden på så sätt, att, med bibehållande af Svåga elf från Medelpads gräns till och med timmermagasinet vid Friggesund såsom en särskild flottled, flottleden i vattendragets fortsättning från Friggesund öfver Norra och Södra Dellen genom Tutviken, Tutsjön, Ingasjön och Hamra ström till hafvet ordnades särskildt enligt nya Flottningsstadgan under benämning af »Dellarnes flottled».

Följande *flottleder* hafva under perioden blifvit till allmänt begagnande upplätne:

1) Flottleden i vattendraget från Alsjösjön utefter Alsjoån, genom sjöarne Öfre och Nedre Fläsman till Svåga elf, allt i Bjuråkers socken, genom resolution den 9 maj 1888;

2) Björnåns allmänna flottleds 6:te, 8:de och 9:de distrikt, eller vattendragen Fogelsjöån, Björnån från Tyckeln till Björnåflarken samt från Flarken till Voxna elf, genom resolution den 31 december 1889;

3) Hasselavattendragets flottleds 1:a—7:de distrikt, omfattande Hasselavattendraget från länsgränsen till Rosnebron, från Olsbyggebo till Hasselasjön, fr. o. m. Hasselasjön till Längsterbosjön, fr. o. m. Längsterbosjön till Elgeredssjön, fr. o. m. Elgeredssjön till Bergsjö kyrkosjö, fr. o. m. Bergsjö kyrkosjö till Harmångers kyrkosjö och fr. o. m. Harmångers kyrkosjö till Kittåns inlopp, i Hassela, Bergsjö och Harmångers socknar, genom resolution den 17 december 1890;

4) Hofvaåns flottled från Ackialamb till Kroksjön, från Nedre Åstjern till Kroksjön och från Kroksjön till Voxna elf inom Hamra, Los och Orsa socknar genom länsstyrelsernas i Gefleborgs och Kopparbergs län gemensamma resolution den 31 december 1889;

5) Hässjavattnets flottleds 2:dra—5:te distrikt från Nedre Bursjön till Mörtsjön, från denna till Nedre Homnen och från Homnen till Sillern samt från Sillern till Norrsjön i Voxna elf inom Ofvanåkers och Alfta socknar genom resolution den 9 februari 1886;

6) Kölsjöåns öfre flottled från Kölsjön i Bollnäs socken till Ockelbo sockens gräns, genom resolution den 10 maj 1887;

7) Kölsjöåns nedre flottled från Ockelbo sockens gräns till Kölsjöåns utflöde i Testeboån inom Åmots kapell och Ockelbo socken, genom resolution den 10 maj 1887;

8) Flottleden i Ore elf från Urusjön till Gällsjöån samt dess biflöde Skogssjöån, genom resolution den 6 december 1890;

9) Röstesjöns flottled från Rossjön till Ljusne elf i Arbrå, Jerfö, Alfta och Bollnäs socknar, genom resolution den 26 juni 1890;

10) Flottleden i Björnån, Gårdsjöån och Hytteboån (utgörande delar af Skarpåvattendraget och omfattande Skarpåvattnet från Torrandskanalens utlopp till Gårdsjön, hvilken fort-

sättning af Skarpån till sin öfre del benämnes Gårdsjöån och till sin nedre del Hytteboån, samt Björån från dess inmynnande i Skarpån till Långtjern), genom resolution den 10 juli 1890;

11) Testeboåns flottled från sjön Östra Jönsen till Testeboåns utflöde i Geflefjärden, genom resolution den 10 maj 1887; samt

12) Flottleden i Tväringsån m. m., omfattande åtskilliga biflöden till Hennans vattendrag, nemligen dels Risbergs- eller Hennsjöån från Disktjern genom Allsjön till dess utflöde i Storsjön, dels Tväringsån från Tväringsjön genom Qvarnsjön till dess utlopp i sjön Hennan, dels Gräningsån från Gräningsjön till dess inlopp i sjön Hennan, dels ock Väsån från Vestra Vässjön till dess utlopp i Gräningsån, allt i Ramsjö socken, den 31 december 1889.

Genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes resolution den 1 februari 1890 har *flottleden* emellan Hybosjön och sjön Grytjen blifvit *aflyst*.

C) **Sjöfart.** Till upplysning härom återopas efterföljande tabeller D, E och F.

Tab. D. Antalet och drägtigheten af de till Gefleborgs län hörande i in- och utrikes sjöfart använda fartyg åren 1886—1890.

	Segelfartyg.		Ångfartyg.			S u m m a.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Häst-krafter.	Antal.	Ton.
<i>Gefle.</i>							
År 1886.....	40	15,664	42	5,390	1,364	82	21,054
» 1887.....	37	15,033	45	5,561	1,457	82	20,594
» 1888.....	38	16,174	46	5,616	1,468	84	21,790
» 1889.....	35	14,630	48	6,394	1,593	83	21,024
» 1890.....	31	12,489	44	6,690	1,591	75	19,179
<i>Söderhamn.</i>							
År 1886.....	8	2,402	18	627	410	26	3,029
» 1887.....	11	3,263	19	848	455	30	4,111
» 1888.....	11	3,908	13	1,002	363	24	4,910
» 1889.....	8	4,476	14	1,024	373	22	5,500
» 1890.....	8	4,475	14	1,024	373	22	5,499
<i>Hudiksvall.</i>							
År 1886.....	13	7,142	3	531	160	16	7,673
» 1887.....	12	7,104	3	531	160	15	7,635
» 1888.....	10	6,275	3	531	160	13	6,806
» 1889.....	8	4,818	3	531	160	11	5,349
» 1890.....	8	4,822	3	409	135	11	5,231
<i>Landsbygden.</i>							
År 1886.....	26	1,677	25	490	414	51	2,167
» 1887.....	24	1,326	24	523	414	48	1,849
» 1888.....	23	1,363	22	325	319	45	1,688
» 1889.....	27	1,728	24	506	361	51	2,234
» 1890.....	24	1,438	22	440	326	46	1,878

År 1885 voro använda i inrikes sjöfart 111 fartyg om 4,647 tons drägtighet och i utrikes sjöfart 60 fartyg om 29,029 tons drägtighet, tillhopa 171 fartyg om 33,676 tons drägtighet; och svarade häremot år 1890 154 fartyg om 31,787 tons drägtighet, deraf begagnade i inrikes sjöfart 98 fartyg om 4,571 ton och i utrikes sjöfart 56 fartyg om 27,216 ton.

Tab. E. Antalet af de i Gefle, Söderhamns och Hudiksvalls sjömanshus inskrifne sjöfarande åren 1886—1890.

År.	För utrikes sjöfart.		För inrikes sjöfart.		S u m m a.	
	Befälhafvare.	Sjömän.	Befälhafvare.	Sjömän.	Befälhafvare.	Sjömän.
1886.....	93	1,005	44	72	137	1,077
1887.....	96	1,005	40	52	136	1,057
1888.....	91	1,017	39	54	130	1,071
1889.....	97	933	39	56	136	989
1890.....	88	947	38	51	126	998
1885.....	94	1,022	41	52	135	1,074

Tab. F. Hamnafgifter erlagda i Gefleborgs län för fartyg och i länets städer för varor åren 1886—1890.

År.	Hamnafgifter för fartyg.					Hamnafgifter för varor.			
	Gefle.	Söderhamn.	Hudiksvall.	Landt-hamnarnarne.	Summa.	Gefle.	Söderhamn.	Hudiksvall.	Summa.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1886.....	49,939	38,418	14,374	28,236	130,967	95,057	7,143	7,527	109,727
1887.....	42,151	38,557	13,812	31,821	126,341	84,068	20,698	7,233	111,999
1888.....	47,864	40,726	15,777	37,670	142,037	88,322	21,085	7,665	117,072
1889.....	54,621	38,976	19,985	34,594	148,176	99,336	19,943	9,995	129,274
1890.....	58,193	35,960	19,849	34,172	148,174	114,706	20,891	8,820	144,417

D) **Handel.** Antalet af handlande jemte deras betjening utvisar nedanstående öfversigt:

År.	Gefle.		Söderhamn.		Hudiksvall.		Landsbygden.		Summa.	
	Handlande.	Betjening.	Handlande.	Betjening.	Handlande.	Betjening.	Handlande.	Betjening.	Handlande.	Betjening.
1886.....	316	268	88	76	59	45	432	282	895	671
1887.....	319	270	91	78	51	47	511	239	972	634
1888.....	335	190	107	80	65	55	526	264	1,033	589
1889.....	269	166	134	87	65	64	546	305	1,014	622
1890.....	269	286	137	94	65	67	612	290	1,083	737
1885.....	319	269	103	98	55	53	536	228	1,013	648

Då de vilkor, som från det allmännas sida krävas för rättigheten att idka handel, äro af sådan beskaffenhet, att de med lätthet af de fleste kunna uppfyllas, och då för den, som vill börja handel, icke heller några synnerliga svårigheter möta för erhållande af erforderlig kredit hos partihandlare och fabrikanter, är det förklarligt, att denna näring, som derjemte kan drivas utan särskild yrkeskunskap, lockar ett jemförelsevis stort antal personer att söka derigenom vinna sin utkomst. Följden häraf har ock blifvit, att på länets landsbygd antalet af handlande visat sig vara i jemnt stigande, så att i vissa delar af länet knappt någon by finnes, der icke en eller annan drifver handel. Härjemte har ock den s. k. *gårdfarihandeln* numera vunnit en ganska stor utsträckning. Tillstånd till idkande af dylik handel sökes årligen af ett betydande antal personer, bosatta ej mindre här i länet än i andra landsorter, i synnerhet i

Dalarna, Vestergötland och Småland. Då känt är, huru dessa gårdfarihandlare, för att vinna ökad afsättning, ofta visa prof på en högt uppdrifven förmåga att genom öfvertalning förmå personer att köpa något af dem, äfven sådant af hvilket köparen icke har något verkligt behof, är det uppenbart, att denna handel, i synnerhet handeln med s. k. korta varor eller andra öfverflödsvaror, som genom gårdfarihandlarnes envishet påtvingas de mindre bemedlade, kan blifva rent af skadlig. — Vid dessa förhållanden och då gårdfarihandeln syntes börja taga en större utsträckning än som för länet kunde vara gagnelig, har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande funnit nödigt att begränsa antalet af dem, som erhålla tillstånd till drifvande af ifrågavarande rörelse. Dyligt tillstånd har meddelats under år 1888 åt 232, år 1889 åt 162 och år 1890 åt 190 personer.

Hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande har ej anmälts, att å länets landsbygd hållas andra *torgdagar* än de, som i nästföregående femårsberättelse omnämnts, nemligen vid Sandvikens bruk, i närheten af Torsäkers kyrka, vid Storviks jernvägsstation och vid Gysinge bruk.

Allmänna marknader förekomma icke inom länet. — Dock hafva fortfarande årligen i Knåda af Ofvanåkers socken hållits så kallade *liquidationsmöten*, ehuru dessa möten numera såsom afsättningstillfällen sakna all betydelse.

Lika litet under nu ifrågavarande period, som under den föregående har på länets landsbygd funnits någon rättighet till *utskänkning eller minutförsäljning af spirituösa drycker*, och utöfvas handeln med dylika drycker i länets städer fortfarande genom bolag. Rörande bränvinsförsäljningsafgifternas belopp och fördelning åberopas följande tabell:

	Året 1885—86.	Året 1886—87.	Året 1887—88.	Året 1888—89.	Året 1889—90.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Försäljningsafgifterna.....	220,953	230,335	233,893	261,379	274,730
Häraf till:					
Landstinget.....	44,102	45,975	46,685	52,209	54,876
Hushållningssällskapet.....	22,051	22,987	23,343	26,105	27,438

	Åren 1885—86.	Åren 1886—87.	Åren 1887—88.	Åren 1888—89.	Åren 1889—90.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Städerna.....	110,322	115,008	116,778	130,589	137,263
Statskontoret.....	44,102	45,975	46,685	52,209	54,876
Provisioner m. m.....	376	390	402	267	277

Under perioden har *exporten af länets förnämsta exportvaror, trä samt jern och stål*, haft den omfattning, som nedanstående tabell utvisar:

År.	Gefle tullkammardistrikt utom Skutskärs tull- station.		Söderhamns tullkam- mardistrikt.		Hudiksvalls tullkam- mardistrikt.	
	Trävaror. Kub.m.	Jern och stål. Kg.	Trävaror. Kub.m.	Jern och stål. Kg.	Trävaror. Kub.m.	Jern och stål. Kg.
1886.....	303,948	17,085,541	447,735	5,857,439	240,521	7,172,198
1887.....	221,951	21,984,311	487,642	8,604,484	228,271	5,568,758
1888.....	280,288	22,659,484	548,331	8,249,139	284,659	6,478,863
1889.....	303,893	27,389,166	463,675	8,807,110	354,156	7,793,856
1890.....	304,941	27,567,196	490,831	10,764,416	307,177	6,244,926

Bland öfriga exportartiklar kan nämnas i Gefle under hela perioden zinkmalm, år 1889 fisk, åren 1886—1888 koppar, år 1890 jernmalm och åren 1889 och 1890 trämassa, samt i Söderhamn trämassa.

Tulluppbörden, fyr- och båkmedel inberäknade, har uppgått till följande belopp:

Å r.	Gefle. Kronor.	Söderhamn. Kronor.	Hudiksvall. Kronor.
1886.....	1,162,826	198,268	189,541
1887.....	1,016,207	199,889	167,541
1888.....	1,329,917	230,968	171,218
1889.....	1,551,858	266,075	252,253
1890.....	1,530,490	221,771	248,829

5. Kameralförhållanden.

Tabellerna 3, 4, 5 och 6 innehålla upplysningar rörande dels *hemman och lägenheter samt stadsjordar* jemte deras taxeringsvärden, dels egendomar af *fideikommissnatur*, dels egendomar tillhörande *inhemska aktiebolag* och dels egendomar tillhörande *främmande magters undersåter*.

Under åren 1886—1890 hafva åtta kronolägenheter blifvit till *skatte försälda*, deraf sju i Åmots kapellförsamling och en i Hamrånge socken. Skatteköpeskillingarna för dessa lägenheter hafva uppgått till sammanlagt 115 kronor 75 öre.

Jemlikt Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Domänstyrelsen angående *försäljning af åtskilliga kronoegendomar* i de Norrländska länen den 27 juni 1887, hafva under perioden följande sådana egendomar blifvit genom offentliga auktioner emot nedan uppgifna köpeskillingar försälda, nemligen indragna militieboställena:

Nordansjö n:o 1, $\frac{1}{10}$ mtl, i Torsäkers socken, för	14,000 kr.
Nordaná > 4, $\frac{9}{16}$ > i Alfsta d:o >	45,500 >
Sibo > 2, $\frac{431}{768}$ > i Hanebo d:o >	30,400 >
Bolle > 1, $\frac{45}{64}$ > i Bergsjö d:o >	85,000 >
Förånge > 2, $\frac{23}{32}$ > i Jerfsö d:o >	54,100 >
Summa 229,000 kr.	

I följd häraf hafva ofvannämnde egendomar öfvergått från krononatur till allmänt frälse.

Enligt kungl. förordningen angående *inlösen af skattefrälseräntor* m. m. den 11 september 1885 hafva emot en sammanlagd summa af 109,892 kr. 75 öre till statsverket inlösts frälseräntorna af 81 skatte-frälsehemman, deraf 7 i Hedesunda socken, om tillhopa $1\frac{27}{40}$ mtl, 15 i Öster-Fernebo socken, om tillhopa $4\frac{7}{40}$ mtl, och 59 i Ockelbo socken, om tillhopa $17\frac{77}{150}$ mtl; hvarpå hemmanen blifvit från frälse till skatte öfverförda.

Med afseende å roteringen må erinras:

att, på grund af nådiga kungörelsen angående båtsmanshällets sättande på vakans den 13 juli 1887, under perioden blifvit vakanssatta 32 rotar vid Norrlands 1:sta och 13 rotar vid Norrlands 2:dra båtsmanskompani, i följd hvaraf båtsmanskompaniernas i länet effektiva nummerstyrka vid 1890 års utgång utgjorde 109 rotar vid 1:sta och 51 rotar vid 2:dra kompaniet;

att rotering under perioden åsatts 325 skattlagda lägenheter samt nyhemman och ökeskatter att utgöras tills vidare genom erläggande af rotetribets-afgift, af hvilka egendomar 10 äro belägna inom Gestriklands fögderi, 107 i Södra Helsinglands fögderi, 28 i Norra Helsinglands fögderi och 180 i Vestra Helsinglands fögderi;

samt att, sedan lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885 från och med första året af nu ifrågavarande period börjat tillämpas, de belopp, som af rust- och rotehållarne inom länet tillgodonjutits dels genom kontanta utbetalningar vid uppbördsstämmorna för effektiva och tillfälligt eller till Kungl. Helsinges regemente vakanta rotar och dels genom afkortning å vakansafgifterna för de till statsverket vakanta rotarne, årligen utgjort för:

Kungl. Lifregementets dragonkår.....	802 kr.
Kungl. Helsinges regemente.....	53,661 »
Norrlands 1:sta och 2:dra båtsmanskompanier.....	6,765 »
Summa årlig lindring	61,228 kr.

Uddemantalskassornas ställning vid periodens början och slut angifves i följande tabell:

	Behållning den 1/1 1886.	Behållning den 31/12 1890.
	Kronor.	Kronor.
Ofansjö socken	7,320 03	8,816 68
Hamrånge »	15,498 64	18,025 30
Hille »	16,113 06	19,464 17
Valbo »	31,502 95	37,960 63
Skogs »	3,527 11	4,391 27
Söderala »	3,024 24	3,717 56
Segerstads »	1,912 83	2,457 91
Hanebo »	2,044 30	2,044 30
Bollnäs »	2,240 73	2,493 53
Alfta »	54,034 20	60,422 69
Ofvanåkers »	4,836 78	5,682 09
Mo »	3,802 31	4,314 74
Rengejö »	5,349 08	6,003 64
Norråla »	5,500 00	5,500 00
Trönö »	4,000 00	4,000 00
Enångers »	7,827 20	9,514 17
Njutångers »	2,251 88	2,645 43
Idenors »	18,090 39	21,336 31
Forsa »	42,948 67	45,263 52
Högs »	5,672 30	6,417 00
Rogsta »	8,520 55	9,310 78
Ilso »	1,197 09	1,429 92
Harmångers »	8,734 06	10,461 98

	Behållning den 1/1 1886.	Behållning den 31/12 1890.
	Kronor.	Kronor.
Jättendals socken	13,622 56	16,099 02
Gnarps »	12,023 74	14,791 36
Bergsjö »	9,788 95	10,049 15
Hussela »	6,806 91	7,439 52
Norrbo »	9,769 57	9,838 31
Bjuråkers »	17,297 34	19,042 59
Delsbo »	30,143 40	31,560 70
Jerfö »	19,795 48	22,975 68
Arbrå »	3,983 83	4,569 46
Undersviks »	9,408 87	11,245 73
Ljusdals »	16,845 99	17,370 90
Färila »	7,480 03	7,704 92
Los »	346 85	366 81
Summa	413,261 92	464,727 97

På grund af nådiga kungörelsen angående *nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter* den 5 juni 1885, har i 1886 års jordeboksförändringsextrakt och kronoräkenskaper med sedermera vidtagna rättelser och tillägg försiggått afskrifning af grundräntor och presternas utlagor med följande belopp:

Gestriklands fögderi	20,896 96 kr.
Södra Helsinglands fögderi	19,873 55 »
Norra Helsinglands d:o	18,106 42 »
Vestra Helsinglands d:o	11,787 24 »
Summa	70,664 17 kr.

Skattläggningar hafva verkstälts å 13 på Ugglebo f. d. rekognitionsallmänning upptagna lägenheter.

Under åren 1886—1890 har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt *afgälder* för tillhopa 992 *jordafsöndringar*, deraf 347 i Gestriklands fögderi, 86 i Södra Helsinglands, 553 i Norra Helsinglands och 6 i Vestra Helsinglands fögderi.

Rörande beloppet af *bevillingen af fast egendom m. m.* inom länet under ifrågavarande period åberopas följande öfversigt:

År.	Bevilling		Bevillningsafgifter af särskilda förmåner och rättigheter.	Summa. Kronor.
	af fast egendom.	af inkomst.		
1886.....	46,653 89	136,311 21	10,288 94	193,254 04
1887.....	47,188 98	131,036 94	9,968 99	188,194 91
1888.....	47,743 91	135,257 84	14,186 18	197,187 93
1889.....	48,331 62	156,238 65	6,156 96	210,727 23
1890.....	50,798 58	185,384 15	17,268 88	253,451 61
Summa	240,716 98	744,228 79	57,869 95	1,042,815 72

Med afseende å *markegångssättningen* utgöra fortfarande provinserna Gestrikland och Helsingland särskilda distrikt.

I fråga om *landtmåteri* inom länet inhemtas upplysningar i efterföljande tabell G.

Tab. G.

Uppgift om landtmäteriförrättningar i Gefleborgs län åren 1886—1890.

År.	Antal landtmätare.	Utfärdade förordnanden.		Antal avslutade.		Afslutade laga skiften.						Afslutade andra förrättningar.						Stängedelningar. Meter.	Värdelningar. Meter.		
		Laga skiften.	Andra förrättningar.	Laga skiften.	Andra förrättningar.	Mantal.	Övareboende	Utflyttade delegare.	Egolofternas antal.	Skiftade hektar			Mantal.	Övareboende delegare.	Utflyttade	Egolofternas antal.	Skiftade hektar				
										inrösningsjord.	afrösningsjord.	S u m m a.					inrösningsjord.			afrösningsjord.	S u m m a.
1886.....	22	22	119	14	119	24 975	63	19	283	616	15,180	15,796	14 277	153	30	526	1,087	11,046	12,133	—	185,418
1887.....	21	13	114	12	115	31 600	100	37	337	2,082	9,453	11,535	17 284	118	37	509	413	7,147	7,560	9,634	28,548
1888.....	20	10	110	16	90	28 394	177	69	580	3,856	27,352	31,208	14 711	138	26	444	437	1,110	1,547	—	306,119
1889.....	20	12	162	15	104	23 916	150	27	254	1,213	2,343	3,556	15 725	158	50	502	1,473	11,089	12,562	8,367	81,539
1890.....	21	13	155	14	115	23 215	152	9	291	841	6,416	7,257	12 686	184	27	587	786	14,337	15,123	50,300	61,854
Summa	—	70	600	71	543	132 098	642	161	1,745	8,608	60,744	69,352	74 683	751	170	2,568	4,196	44,729	48,925	68,301	663,478

Hos ofvan upptagne på eget ansvar arbetande landtmätare voro år 1890 anställda 6 tjänstebiträden.

Kostnaden för de under perioden avslutade laga skiften har utgjort: till landtmätare och gode män 200,698 kr. och öfrige utgifter, såsom utflyttningkostnader m. m., 199,911 kr., tillhopa 400,609 kr. Kostnaderna för öfriga landtmäteriförrättningar lära kunna beräknas till 100,000 kronor.

I Gestriklands samt i Södra Helsinglands och en del af Norra Helsinglands fögderier är laga skiftesverket i det närmaste avslutadt, enär af sådant, som till laga skifte kan ifrågakomma, högst obetydligt der återstår; hvaremot i Vestra Helsingland skiftesverket knappt kan anses börjadt. I anseende till de der befintliga skifteslagens vidsträcktighet hyser man fruktan för de stora kostnader och den långa tidsutdrägt, som skulle blifva med laga skiften förknippade.

För länets landstings inkomster och utgifter under ifrågavarande period redogöres i tabell H.

Tab. H. Gefleborgs läns landstings inkomster och utgifter åren 1886—1890.

	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Inkomster:</i>					
Landstingsmedel.....	19,260 68	21,949 14	13,152 02	13,479 95	12,924 37
Bränvinsmedel.....	51,818 82	57,830 65	62,593 97	64,089 89	69,520 49
Räntor.....	2,362 61	2,552 83	2,285 48	1,842 96	2,251 80
Hysesmedel.....	1,000 —	1,000 —	862 50	850 —	850 —
Extra statsanslag till skogsodlings befrämjande.....	—	—	—	465 —	500 —
Diverse.....	—	—	—	—	105 04
S:a inkomster	74,441 46	83,332 62	78,893 97	80,727 80	86,151 60
<i>Utgifter:</i>					
Förvaltning.....	6,343 21	8,018 05	6,082 37	6,208 76	6,398 68
Landbruk och binäringar.....	3,927 31	5,740 20	4,248 04	5,733 48	6,555 66
Helsövärd.....	22,500 —	31,500 —	37,500 —	20,946 17	19,900 —
Undervisning.....	36,750 —	42,983 26	39,950 —	39,414 10	40,569 60
Afskrifningar.....	575 94	1,978 41	606 38	308 25	291 37
Diverse.....	1,909 19	957 06	1,548 38	1,168 92	1,039 86
S:a utgifter	72,005 65	91,176 98	89,935 12	73,779 68	74,755 12

6. Politi.

Uppsigt öfver folkskoleväsendet inom länet utöfvas fortfarande af två folkskoleinspektörer, den ene för Gestrikland och den andre för Helsingland, till hvilkas aföning landstinget anvisat 6,000 kr. årligen, att utgå med 3,000 kr. till vardera.

Inom länet funnos vid femårsperiodens början och slut följande antal skolor för folkundervisningen:

	18 ¹ / ₈₆ .	18 ¹ / ₁₂ 90.
Folkskolor, fasta.....	214	255
» flyttande.....	13	13
Mindre folkskolor, fasta.....	45	63
» » flyttande.....	75	65
Småskolor, fasta.....	98	138
» flyttande.....	40	28
Summa	485	562

hvertill komma fortsättningsskolor, afton- och slöjdskolor.

K. M:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Gefleborgs län.

Lärarepersonalen utgjordes år 1885 af 485 lärare och lärarinnor samt år 1890 af 563 lärare och lärarinnor. — Antalet af de skolpligtige barnen uppgick vid början af år 1886 till 28,439 och vid slutet af år 1890 till 33,366, af hvilka sistnämnda 28,370 begagnade undervisningen i folkskolorna.

Jemte den i föregående femårsberättelse omförmälda folkskolan för manliga elever i Bollnäs, finnes numera sedan år 1888 jemväl en kvinlig folkhögskola derstädes. Till upprätthållande af undervisningen vid dessa skolor hafva bidrag utgått af landstinget och staten, nemligen till den manliga folkhögskolan af landstinget under hela perioden 2,500 kr. årligen och af staten år 1886 2,700 kr., år 1887 2,530 kr., år 1888 2,790 kr., år 1889 2,380 kr. och år 1890 2,760 kr., inberäknadt understöd åt mindre bemedlade lärjungar, samt till den kvinnliga folkhögskolan för år 1890 af landstinget 400 kr. och af staten 500 kr.

Antalet elever har utgjort i den förra skolan 25 i medeltal årligen samt i den senare under år 1890 20.

Seminarieret i Bollnäs till utbildande af småskolelärare har äfven under nu ifrågavarande period varit i verksamhet. För hvarje år af perioden har af landstinget anvisats dels 4,400 kr. att utgå såsom aflöning åt seminariets föreståndare, öfningslärarinnorna och tillfällige öfningslärare i slöjd, sång och gymnastik samt till hyra för lokal, inköp af ved och ljus samt underhåll af materiel, dels ock 1,500 kr. till stipendier åt behöfvande elever. Antalet af de från seminariet utexaminerade elever har utgjort: år 1886 23, år 1887 23, år 1888 24, år 1889 25 och år 1890 21.

I fråga om den egentliga folkundervisningen äro härjemte att märka följande af länets landsting fattade beslut, nemligen:

dels att till särskilda, af landstinget utsedde folkskolekommittéernas disposition för fullgörande af dem lemnadt uppdrag med afseende å vissa ärenden rörande folkskoleväsendet anvisa ett årligt reservationsanslag af 1,000 kr.;

dels att bevilja anslag till bestridande af kostnaderna för hållande af distriktsmöten af folkskolelärare, i hvilket hänseende utgått 1,000 kr. för hvarterdera af åren 1886, 1887 och 1890;

dels att för år 1889 anvisa 2,500 kr. till anordnande i Bollnäs af en lärokurs för folkskolelärare från länet;

dels att till aflöning åt föreståndare för aftonskolor inom länet anvisa för år 1886 2,000 kr., för år 1887 2,500 kr. samt för hvarterdera af åren 1888 och 1889 2,000 kr.;

dels ock till insättning i länets lifränte- och kapitalförsäkringsanstalt för flitiga och sediga skolbarn för år 1886 anslå ett belopp af 1,500 kr.

Under år 1887 bildades i Gefle en förening för skolofskolonier. Vid 1890 års slut räknade denna förening 397 medlemmar samt hade en behållning af 11,952 kr. 33 öre, deraf grundfond 9,040 kr. 57 öre, inventarier 2,137 kr. 50 öre och för påföljande års kolonier disponibla medel 774 kr. 26 öre. Kolonisternas antal har uppgått till 76, fördelade på tre kolonier, som hvaradera varit i verksamhet två månader under högsommaren.

De allmänna läroverken i länet äro fortfarande tre, nemligen de högre allmänna läroverken i Gefle och Hudiksvall samt lägre allmänna läroverket i Söderhamn. Antalet af lärjungarne vid dessa läroverk inhämtas af nedanstående tabell:

År.	Läroverket i Gefle.		Läroverket i Hudiksvall.		Läroverket i Söderhamn.	
	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.
1886.....	300	295	113	128	77	79
1887.....	299	305	122	120	75	77
1888.....	303	303	120	125	76	88
1889.....	296	313	125	127	87	89
1890.....	309	311	127	123	89	83

Undervisning åt *qvinlig ungdom* meddelas i högre flickskolan i Gefle, i elementarläroverket för flickor i Söderhamn, i Hudiksvalls elementarskola för flickor samt i den så kallade franska skolan i Gefle. De tre förstnämnda läroverken hafva under perioden haft följande antal elever:

År.	Flickskolan i Gefle.		Flickskolan i Söderhamn.		Flickskolan i Hudiksvall.	
	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.
1886.....	136	135	111	99	95	98
1887.....	139	146	96	91	98	98
1888.....	145	155	91	101	99	93
1889.....	166	179	101	87	94	86
1890.....	184	181	86	92	88	82

Vid franska skolan i Gefle utgjorde elevantalet år 1887 höstterminen 68, år 1888 vårterminen 64 och höstterminen 70, år 1889 vårterminen 77 och höstterminen 86 samt år 1890 vårterminen 83 och höstterminen 80.

Till sistnämnda skola har icke något understöd af stat eller kommun lemnats, men de tre öfriga flickskolorna hafva under hela femårsperioden varit i åtnjutande af dylikt understöd, nemligen högre flickskolan i Gefle af staten 2,000 kr., af staden Gefle 2,000 kr. och af landstinget 1,500 kr. samt flickskolorna i Söderhamn och Hudiksvall hvaradera af staten 1,500 kr. och af landstinget 1,500 kr., allt årligen.

Angående navigationsskolan i Gefle äro meddelade följande uppgifter:

År.	Inskrifte elever.	Utexaminerade				
		Stökaptener.	Styrmän.	Endast ång- hålsfallhaf- vare och speciallever.	Summa.	Stökaptener som jemväl undergått ång- hålsberättelse- varexamen.
1886.....	31	9	11	7	27	3
1887.....	30	6	14	7	27	2
1888.....	33	10	7	8	25	7
1889.....	23	8	8	4	20	7
1890.....	27	10	10	4	24	9

Den i nästföregående femårsberättelse omförmälda landtbruksskolan har den 14 mars 1889 blifvit flyttad från Valls kungsladugård vid Gefle till Runemo i Alfta socken. Vid denna skola, som öfvervakas af en styrelse, utsedd af länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott, har undervisning årligen meddelats åt 12 frilärningar.

Tekniska söndags- och aftonskolor finnas fortfarande i länets städer. Dessa skolor hafva åtnjutit understöd af staten och vederbörande kommuner, nemligen skolan i Gefle af staten

År.	Tekniska skolan i Gefle.		Tekniska skolan i Söderhamn.		Tekniska skolan i Hudiksvall.	
	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.
1886.....	154	231	37	56	55	40
1887.....	186	205	35	46	43	32
1888.....	245	153	45	58	27	61
1889.....	176	145	49	62	86	85
1890.....	157	153	49	69	84	74

från och med år 1887 1,500 kr. och af kommunen 2,500 kr., skolan i Söderhamn af staten 900 kr. och af kommunen 900 kr. samt skolan i Hudiksvall af staten 900 kr. och af kommunen 900 kronor, allt årligen. Elevernas antal utvisar förestående tabell.

Anstalter för anordnande af föreläsningkurser för arbetsklassen, eller s. k. *arbetareinstitut*, äro inrättade i Gefle och i Söderhamn. Dessa anstalter hafva varit i åtnjutande af följande årliga anslag, nemligen institutet i Gefle: a) af staten åren 1886 och 1887 1,800 kr. och åren 1888—1890 2,000 kr., b) af Gefle stad hela perioden 1,500 kr., samt institutet i Söderhamn från och med läsåret 1887—1888 af staten 1,000 kr. samt af enskilda eller kommunen likaledes 1,000 kr.

Under år 1890 har i Gefle en ny undervisningsanstalt, *borgareskolan*, börjat sin verksamhet. Denna skola, rikt donerad af framlidne grosshandlanden m. m. P. Murén, är afsedd för ungdom, som vill egna sig åt det praktiska lifvet. Plan för undervisningen samt stadgar äro af Kuugl. Maj:t fastställda. För skolan kommer en monumental byggnad att uppföras.

Bland anstalter för undervisningen böra jemväl omnämnas Axel och Lulli Rettigs hem för vanvårdade barn och enskilda barnhemmet i Gefle samt de två barnhemmen, ett för gossar och ett för flickor, i Söderhamn.

Gefleborgs läns förening för sinnesslöa barns vård har i sin verksamhet blifvit understödd af länets landsting på det sätt, att landstinget anvisat dels 200 kr. årligen för hvarje till länet hörande barn, som vårdats i föreningens idiothem, utgörande tillhopa under hvarterdera af åren 1886—1889 4,000 kr. samt under år 1890 5,000 kr., dels ock från och med år 1888 200 kr. årligen för hvarje i det af föreningen inrättade arbetshem för sinnesslöa intagen länet tillhörande idiot.

Till underlättande för vederbörande målsmän eller kommuner att bereda *blinda barn undervisning* har landstinget dels år 1887 anvisat 300 kr. årligen för hvarje i blindskolan i Vexjö intaget barn från detta län och dels år 1889 beslutat att tills vidare betala 300 kr. årligen för hvarje blindt barn från länet, som erhöle undervisning antingen å blindinstitutet i Stockholm eller i blindskolan i Vexjö, med förbehållen rätt för landstinget att hos vederbörande kräva ersättning för hälften af nämnda belopp. Under femårsperioden har ifrågasvarande understöd utgått endast för ett barn från länet.

Gefleborgs läns förening för döfstumma barns vård, som bildades år 1876, har fortsatt sin verksamhet intill nu ifrågasvarande periods slut. Till nämnda förenings döfstummskola i Bollnäs har understöd lemnats af landstinget, som för hela perioden anvisat dels såsom bidrag till lärarepersonalens aflöning 1,000 kr. årligen och dels för hvarje elev 200 kr. årligen, hvilket senare understöd för de särskilda åren uppgått till följande belopp, nemligen år 1886 4,800 kr., år 1887 4,400 kr., år 1888 5,000 kr. år 1889 4,800 kr. och år 1890 4,600 kr.

Sedan lagen angående döfstumundervisningen den 31 maj 1889 blifvit utfärdad, enligt hvilken Gefleborgs jemte Uppsala och Kopparbergs län skola utgöra 6:te distriktet för döfstumundervisningen, samt den derefter utsedda skolstyrelsen i nämnda distrikt afgifvit förslag till döfstumundervisningens ordnande i distriktet, har detta läns landsting år 1890 för sin del beslutit, att ledningen af undervisningen i 6:te döfstumdistriktet skulle den 1 januari 1891 af distriktets skolstyrelse öfvertagas.

Till den i Bollnäs befintliga *undervisningsanstalten för öfveråriga döfstumme* har af landstinget anslagits 100 kr. för hvarje elev från länet, utgörande sammanlagdt år 1886 900 kr., år 1887 500 kr., år 1888 500 kr., år 1889 550 kr. och år 1890 700 kr.

Läkarepersonalen i länet utgöres af:

1:o) 5 provinsialläkare (i Gefle, Söderhamns, Jerfsö, Hudiksvalls och Alfta distrikt) jemte en biträdande provinsialläkare.

2:o) 8 distriktsläkare eller extra provinsialläkare, nemligen en för hvarterdera af följande distrikt: Sandvikens (Högbo och Årsunda socknar), Hofors (Torsåkers, Ofvansjö och Järbo socknar), Gysinge (Öster-Fernebo och Hedesunda socknar), Ockelbo (Ockelbo socken med Åmots kapellförsamling), Delsbo (Delsbo, Bjuråkers och Norrbo socknar), Ljusne (Ljusne och Ala sågverk samt Maråkers bruk inom Söderåla socken), Bollnäs (Bollnäs socken med Annefors och Katrinebergs kapellag) samt Bergsjö distrikt (Bergsjö, Hassela, Gnarps, Harmångers och Jättendals socknar);

3:o) 5 stadsläkare, deraf 2 i Gefle, 2 i Söderhamn och 1 i Hudiksvall; och

4:o) 3 lasarettläkare: vid lasaretten i Gefle, Söderhamn och Hudiksvall;

hvertill komma de vid Helsingeregemente, länsfängelset i Gefle och kronohäktet i Hudiksvall samt spetelskesjukhuset i Jerfsö anstälde äfvensom 2 enskildt praktiserande läkare.

Samtliga läkarne voro vid periodens slut 25.

Distriktsläkarne i Gysinge och Delsbo hafva af landstinget åtnjutit ett årligt lönebidrag af 500 kronor.

I länets städer praktisera vidare 3 tandläkare, 8 sjukgymnaster och 4 fältskärer.

För samtliga länets kommuner, med undantag af den nybildade Nianfors socken, äro *barnmorskor* anställda. Deras antal uppgick år 1890 till 93.

Antalet af de i länet praktiserande *veterinärer* är 9, nemligen 2 länsveterinärer och 6 distriktsveterinärer, stationerade de två förstnämnde i Gefle och Jerfsö samt distriktsveterinärerne i Hudiksvall, Söderhamn, Bollnäs, Storvik, Gysinge och Bergsjö, äfvensom en enskildt praktiserande.

Apoteksinrättningarne i länet äro numera 12. Jemte det medikamentsförrådet i Storvik år 1888 blifvit förändradt till apotek, hafva år 1890 nya apotek inrättats i Ockelbo och Bergsjö; och finnas således numera apotek i Gefle (2), Söderhamn, Hudiksvall, Alfta, Storvik, Ockelbo och Bergsjö, filialapotek i Jerfsö och Bollnäs samt medikamentsförråd i Ljusne och Delsbo.

Med afseende å *lasarettsväsendet* är länet indeladt i tre distrikt med lasarett i Gefle, Söderhamn och Hudiksvall, nemligen: Gefle och Gestriklands distrikt, omfattande Gefle stad och proviusen Gestrikland; Söderhamns och Södra Helsinglands distrikt, hvartill hörer Söderhamns stad samt socknarne Skog, Rengsjö, Mo, Söderåla, Trönö, Norrala, Segersta, Hanebo, Voxna, Ofvansjö, Alfta, Bollnäs, Undersvik, Arbrå och Jerfsö; samt Hudiksvalls och Norra Helsinglands distrikt, bestående af Hudiksvalls stad samt socknarne Los, Ramsjö, Färila, Ljusdal, Bjuråker, Norrbo, Delsbo, Nianfors, Njutånger, Enånger, Ilsbo, Rogsta, Idenor, Helsing-Tuna, Hög, Forsa, Jättendal, Harmångers, Gnarp, Hassela och Bergsjö. Af länets befolkning tillhörde vid 1890 års slut 36.6 % Gefle distrikt, 33 % Söderhamns distrikt och 30.4 % Hudiksvalls distrikt.

Antalet vårdade samt inkomster och utgifter vid lasaretten inhemtas af följande *tabell I*:

Tab. I. Antal vårdade samt inkomster och utgifter vid lasaretten och kurhusen i Gefleborgs län åren 1886—1890.

År.	Gefle och Gestriklands lasarett och kurhus.						Söderhamns och Södra Helsinglands lasarett och kurhus.						Hudiksvalls och Norra Helsinglands lasarett och kurhus.					
	Antal vårdade		Inkomster, i kr.		Utgifter, i kr.		Antal vårdade		Inkomster, i kr.		Utgifter, i kr.		Antal vårdade		Inkomster, i kr.		Utgifter, i kr.	
	på la- saret- tet.	på kur- huset.	för lasarettet.	för kurhuset.	för lasarettet.	för kurhuset.	på la- saret- tet.	på kur- huset.	för lasarettet.	för kurhuset.	för lasarettet.	för kurhuset.	på la- saret- tet.	på kur- huset.	för lasarettet.	för kurhuset.	för lasarettet.	för kurhuset.
	1886.....	754	70	15,644·31	13,692·56	28,448·21	7,378·60	421	30	13,090·46	12,605·84	21,753·38	6,772·25	289	65	17,832·04	7,067·70	12,506·93
1887.....	726	70	19,793·74	13,594·27	28,095·80	9,320·91	429	27	30,647·08	12,573·35	23,290·37	7,579·99	269	42	28,094·96	5,743·81	12,334·15	5,743·81
1888.....	714	53	30,709·53	13,530·67	39,237·21	10,217·70	364	39	21,897·04	12,919·72	25,776·34	8,862·26	228	33	21,941·92	5,459·20	12,092·09	5,459·20
1889.....	895	60	34,250·27	13,789·45	44,939·24	11,257·98	423	24	26,737·39	12,942·97	28,663·09	7,975·95	236	23	15,183·42	5,773·73	14,232·10	5,773·73
1890.....	976	51	51,421·36		58,797·58		428	26	24,642·81	12,812·51	29,370·83	9,529·42	258	30	22,715·42	8,405·78	17,083·85	8,405·78

Det för Gefle och Gestriklands distrikt nyuppförda lasarettet å lägenheten Karlsborg å Gefle stads område har under perioden blifvit fullbordadt och öppnades den 12 november 1887. Till detta lasarett, som intager en synnerligen framstående plats bland rikets sjukvårdsinrättningar, har länets landsting under perioden anvisat dels, med föranledande af sitt beslut år 1884, 10,000 kr. för hvarje år af perioden till afbetalning å byggnadskostnaden, dels 36,632 kr. 11 öre till uppförande af en dårstuga vid lasarettet, dels 8,000 kr. till anskaffande af inventarier och dels 1,696 kr. 17 öre till betäckande af uppkommen brist i byggnadsanlaget. Hela byggnadskostnaden har uppgått till 417,085 kronor 5 öre.

Sedan det under åren 1879 och 1880 uppförda länslasarettet i Söderhamn redan år 1890 visat sig vara för sitt ändamål otillräckligt, beslöt landstinget nämnda år att för utvidgning af lasarettet låta förändra lasarettsläkarens bostad till sjukrum och i stället uppföra en särskild boställsbyggnad för läkaren, i följd hvaraf anslogs dels 4,700 kr. till förändringarna i lasarettet och dels 23,800 kr. till anskaffandet af ny läkarebostad.

Under perioden har landstinget dels till gäldande af en del för Hudiksvalls lasarett uppkomna skulder anvisat tillhoppa 29,300 kr. och dels år 1889 till inköp af tomt för en blifvande ny lasarettbyggnad i Hudiksvall anslagit 17,000 kr., som tills vidare skulle af lasarettsdirektionen genom lån anskaffas. Under år 1890 blef den gamla lasarettbyggnaden i nämnde stad af Kungl. Medicinalstyrelsens inspektör utdömd.

Genom enskilda personers människovänliga åtgärder och understöd har emot slutet af perioden i Gefle inrättats ett *hem för obotligt sjuka*. Härtill har den gamla länslasarettbyggnaden kunnat användas.

Sjukvårdsafgiften har under hela perioden i samtliga distrikten utgått med 50 öre för man och 25 öre för qvinna.

Å *legosängsavgifterna* vid lasaretten fastställdes af 1890 års landsting följande taxa:

1:o) För patient, tillhörande sjukvårdsdistriktet, är afgiften:

	Gefle. Kr.	Söderhamn. Kr.	Hudiksvall. Kr.
I rum med 1 säng.....	2·40.	2·40.	2·00.
I rum med 2 sängar.....	1·80.	1·80.	1·40.
I rum med 4 sängar.....	1·40.	—	—
I allmän sjuksal.....	1·20.	1·20.	1·20.
I dårcell.....	1·60.	1·60.	1·60.

2:o) För patient, som tillhör annat sjukvårdsdistrikt och icke kan hänföras till sådana personer, som i senare mom. af 13 § i kungl. instruktionen för lasarettsdirektionerna den 24 oktober 1864 omförmålas, höjes afgiften med en fjerdedel;

3:o) För patient, som är främmande makts undersåte, fördubblas afgiften;

4:o) Är patient, tillhörande sjukvårdsdistriktet, obemedlad, eller erlägger kommun eller fattigvårdsstyrelse för dylik person afgift, nedsättes denna för allmän sjuksal till 75 öre för dag.

Sjukhemmet för spetelske i Jerfsö har under perioden med understöd af staten utvidgats. Sedan Riksdagen, med bifall till väckt motion, för utvidgning af sjukhemmet och anskaffande af nödiga utredningspersedlar derstädes, anslagit ett belopp af 16,000 kronor att utgå under år 1888, har genom kungl. brefvet till Medicinalstyrelsen den 2 december 1887 bestämts, att utvidgning af sjukhemmet skulle ske medelst uppförande af en särskild flygelbyggnad, innehållande på nedre botten tre sjukrum, matsal, sköterskerum, badrum och klosett samt å vinden två sjukrum, så att inom den nya byggnaden kunde beredas utrymme för 16 patienter, hvarigenom, och efter nödig förändring beträffande inredningen af anstaltens förut varande lokaler, derstädes skulle kunna beredas utrymme för omkring 50 patienter. Ifrågavarande flygelbyggnad har under år 1889 fullbordats, så att den vid 1890 års ingång kunnat för sjuke upplåtas. Jemte det denna byggnad uppförts för en kostnad af 13,250 kr. 40 öre, har en anstalten tillhörande uthusbyggnad flyttats för en kostnad af 997 kr. 72 öre äfvensom inventarier och utredningspersedlar anskaffats för 2,113 kr. 4 öre. Angående styrelsen och förvaltningen af ifrågavarande sjukvårdsanstalt har genom kungl. brefvet till Medicinalstyrelsen den 22 november 1889 förordnats, att å anstalten, hvilken derefter skulle benämnas *Jerfsö sjukhus för spetelske*, skulle emottagas spetelske sjuke från hela riket, så långt utrymmet medgäfvde, dock med företrädesrätt för sådana sjuke från Gefleborgs län; att de å sjukhuset intagne skulle der vårdas afgiftsfritt; att sjukhusets angelägenheter skulle från och med år 1890 af Kungl. Medicinalstyrelsen såsom öfverstyrelse ombesörjas, under det att den närmaste förvaltningen deraf komme att handhåvas af en direktion, i hvilken landshöfdingen i länet i kraft af sitt embete skulle vara ordförande, och som i öfrigt skulle utgöras af provinsialläkaren i Jerfsö distrikt, tillika sjukhusets läkare, jemte tre af Kungl. Maj:t förordnade ledamöter och en af länets landsting utsedd ledamot, samt att, be-

Tab. L.

Gefleborgs och Helsinglands enskilda bankers rörelse under åren 1886—1890.

	Gefleborgs enskilda bank.					Helsinglands enskilda bank.				
	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Lån, utgifna	4,433,835	5,545,780	5,909,346	5,778,930	6,260,000	9,797,034	9,236,746	7,638,294	10,176,805	10,793,439
» inbetalda	4,775,060	5,537,210	5,584,655	5,443,481	6,390,995	9,129,362	9,698,398	7,723,654	9,434,521	10,188,834
Inrikes vaxlar, diskonterade	7,044,860	6,846,672	9,101,501	8,111,243	9,823,739	13,159,584	13,808,322	15,097,593	17,250,540	18,866,603
» » infriade	7,253,887	6,678,500	9,065,238	7,868,039	9,678,441	12,905,457	13,567,029	14,845,968	16,626,386	18,736,238
Utrikes vaxlar, köpta	3,406,637	4,137,051	5,024,521	7,375,224	3,590,772	1,921,129	2,016,779	2,577,109	2,896,129	2,410,080
» » sålda						2,179,963	1,952,570	2,109,174	2,962,940	2,555,872
Kassakreditiv, lyft	9,869,804	9,632,666	10,124,776	9,308,192	10,922,559	7,113,895	6,819,403	8,621,696	9,110,581	8,966,608
» insatt	9,863,866	10,012,762	9,871,476	9,184,603	11,312,554	7,173,232	6,979,145	8,827,002	9,050,467	8,705,846
Deposition, insatt	3,641,870	5,601,825	8,539,155	8,431,150	12,192,831	6,034,670	6,193,010	7,418,615	11,311,830	9,875,505
» uttaget	3,758,870	4,973,050	8,493,480	8,742,640	11,419,671	5,378,830	6,087,340	6,886,620	11,567,435	8,726,635
Upp- och afskrifning, insatt	11,907,779	11,793,453	15,792,468	18,098,685	16,301,701	9,669,345	8,723,089	12,017,563	16,510,907	14,873,879
» » » uttaget	12,356,744	11,671,821	15,384,039	17,897,085	16,503,717	9,777,168	8,666,829	11,608,254	16,395,994	15,098,823
Utställda postremissvaxlar ¹⁾	20,447,299	19,378,461	20,691,624	22,557,070	23,459,526	12,705,279	13,701,594	16,183,916	23,926,298	21,038,055
Hela omsättningsbeloppet	98,760,511	101,809,251	123,582,279	128,796,342	137,856,506	106,944,948	107,450,254	121,555,458	157,220,833	150,836,417
¹⁾ Till ett antal af	12,742	12,676	14,699	14,967	15,542	15,188	15,748	18,062	22,516	21,867

Sparbankerna i länet voro vid periodens slut tio, nemligen Gefleborgs läns, Gefle stads, Söderhamns stads, Hudiksvalls stads samt Årsunda, Ofvansjö, Bollnäs, Voxna, Enångers och Bergsjö socknars sparbanker. Beträffande dessa sparbankers verksamhet återopas den i afdelningen 2 intagna tabell.

Länets lifränte- och kapitalförsäkringsanstalt, till hvilken länets hushållningssällskap bidragit med ett belopp af 10,000 kr. för bildande af en förvaltningsfond, har derjemte fått af landstinget emottaga förvaltningsbidrag uppgående under hvarterda af åren 1886 och 1887 till 500 kr. samt under återstående delen af femårsperioden till 750 kr. om året. Antalet af anstaltens delegare utgjorde vid slutet af periodens olika år: 4,172 år 1886, 4,747 år 1887, 5,006 år 1888, 5,423 år 1889 och 5,668 år 1890.

Insättningarna i anstalten under perioden och storleken af dess fonder utvisar följande öfversigt.

År.	Insättningar under året, i kr.			Behållning vid årets slut, i kr.				
	För beredande af lifränta.	För bildande af kapital.	Summa.	Bevaringsfonden.	Lifräntefonden.	Förvaltningsfonden.	Reservfonden.	Summa.
1886....	12,161	8,145	20,306	191,808	1,696	9,012	1,691	204,207
1887....	12,231	14,489	26,720	228,063	1,633	9,012	1,682	240,390
1888....	9,068	12,087	21,155	259,289	1,570	9,012	1,773	271,644
1889....	12,176	20,557	32,733	303,311	1,493	9,012	1,862	315,678
1890....	11,302	8,001	19,303	333,760	1,609	9,012	1,955	346,336

Den insättarne godtgjorda medelräntefoten har utgjort: år 1886 5·35 proc., år 1887 5 proc., år 1888 4·66 proc., år 1889 4·46 proc. och år 1890 4·37 procent.

Vid periodens slut funnos i länet, utom sparbankerna, följande *bankinrättningar*, nemligen Gefleborgs enskilda bank med hufvudkontor i Gefle samt afdelningskontor i Söderhamn och kommissionskontor i Bollnäs; Helsinglands enskilda bank med

hufvudkontor i Söderhamn, afdelningskontor i Hudiksvall samt kommissionskontor i Gefle, Bollnäs och Ljusdal; Gefle in-teckningsgarantiaktiebolag, Gefle-Dala hypoteksförening, Helsinglands städers hypoteksförening, aktiebolaget Hudiksvalls bank och Hudiksvalls folkbank, af hvilka de två sistnämnda under perioden börjat sin verksamhet, Hudiksvalls bank den 19 juli 1889 och Hudiksvalls folkbank under år 1890. Deremot har aktiebolaget Gefle bank upphört med sin bankrörelse, hvarjemte Sundsvalls enskilda banks afdelningskontor i Hudiksvall indragits. Till upplysning om rörelsen vid ofvanberörda bankinrättningar, utom Hudiksvalls folkbank, återopas *tabellerna L, M, N och O*.

Tab. M. Aktiebolaget Hudiksvalls banks rörelse åren 1889—1890.

	År 1889 (¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂).	År 1890.
	Kronor.	Kronor.
Lån, utgifna	191,445	829,775
» inbetalda	51,720	769,095
Inrikes vaxlar, diskonterade	859,739	2,375,105
» » infriade	375,358	2,159,719
Kassakreditiv, lyft	21,800	161,622
» insatt	12,700	137,969
Depositioner, insatt	242,025	704,937
» uttaget	27,050	542,545
Upp- och afskrifning, insatt	400,596	714,993
» » » uttaget	328,121	699,771
Sparkasseräkning, insatt	1,750	26,822
» uttaget	260	3,864
Utställda postremissvaxlar ¹⁾	748,119	1,466,051
Sammanlagda omsättningsbeloppen	3,260,633	10,592,268
¹⁾ Till ett antal af	1,033	2,096

Tab. N. Gefle inteckningsgarantiaktiebolags rörelse åren 1886—1890.

År.	Amorteringslän.	Verkställda amorteringar.
	Kronor.	Kronor.
Till och med 1885.....	1,549,800	13,378 79
1886.....	171,200	12,002 85
1887.....	86,250	13,369 10
1888.....	20,400	15,329 95
1889.....	10,500	15,515 76
1890.....	Intet.	16,306 27
Summa	1,838,150	85,992 72

Tab. O. Gefle—Dala hypoteksförening betr. Gefleborgs län och Helsinglands städers hypoteksförening.

År.	Gefle—Dala hypoteksförening betr. Gefleborgs län vid årets slut.			Helsinglands städers hypoteksförening under året.		
	Antal delägare.	Begagnad delaktighet. Kronor.	Summan af utgifna amorteringslän. Kronor.	Utlånade medel.		
				I Söderhamn. Kronor.	I Hudiksvall. Kronor.	Summa. Kronor.
1886.....	904	4,419,300	4,397,400	71,900	34,100	106,000
1887.....	928	4,471,000	4,449,100	33,600	60,000	93,600
1888.....	956	4,524,000	4,502,100	4,500	—	4,500
1889.....	968	4,522,400	4,500,500	16,000	—	16,000
1890.....	984	4,551,300	4,529,400	14,500	—	14,500
Summa				140,500	94,100	234,600

Om Gefle pantlåneaktiebolags rörelse under ifrågavarande period hafva följande uppgifter meddelats:

År.	Utgifna lån.		Inlösta lån.	
	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.
1886.....	3,415	120,492	3,056	116,067
1887.....	4,068	127,706	3,706	126,257
1888.....	2,917	115,476	3,120	117,876
1889.....	4,415	100,762	4,218	103,295
1890.....	3,494	60,485	2,955	60,155

Om brandförsäkringsinrättningarna i länet lemna **tabell 7** upplysningar, och beträffande öfriga försäkringsinrättningar får Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till nedanstående **tabell P**, hvilken innehåller uppgifter om 1 *lifförsäkringsförening* och 33 *kreatursförsäkringsanstalter*.

Gefle sjöassuransförening och Gefle fraktförsäkringsförening, som omförmäldes i förra femårsberättelsen, hafva år 1885 upphört med sin verksamhet.

Af **tabell 8** inhemtas upplysningar om de i länet befintliga *fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter* och *dermed jemförliga inrättningar*.

Tab. P. Liff- och kreatursförsäkringsinrättningarnes verksamhet i Gefleborgs län åren 1886—1890.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År, då verksamheten började.	Influtna försäkringsafgifter (eller utdebiterade belopp).		Öfriga inkomster.	Utbetalda skadeersättningar.	Afsättning till fonder.	Öfriga utgifter.	Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1890.	Försäkringsbelopp		Utdebiteringsgrund (för ömsesidighetsbolag). Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Skador, för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning.	Anmärkning.
		1886—1890.	1886—1890.						tecknad under loppet af år 1890.	qvarstående vid slutet af år 1890.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.		
		Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kr.	Kronor.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	Antal.	
A. <i>Lifförsäkringsförening.</i> Njutångers liförsäkringsförening.....	1886	5,225 00	250 00	3,514 00	—	512 00	1,449 00	—	—	—	—	—	—	—	11	)	
B. <i>Kreatursförsäkringsföreningar.</i> Gefleborgs läns hästförsäkringsbolag.....	1877	61,468 77	135 45	46,907 55	—	15,110 55	522 11	(31 90) 57,820	(31 90) 400,080	180	210	170	275	210	168		
Sätra kreatursförsäkringsförening.....	1886	—	—	899 62	—	—	30 00	7,535	9,120	—	—	—	—	—	13		
Öster-Fernebo häst- och nötkreatursförsäkringsförening.....	1883	4,455 00	—	3,151 00	460 00	935 00	—	4,360	70,080	100	100	150	100	100	15		
Gysinge kreatursförsäkringskassa.....	1880	1,187 00	59 05	1,187 88	—	—	2,199 00	9,720	—	—	—	—	—	—	44		
Kreaturs- och olycksfallsförsäkringsföreningen i Gnarp.....	1884	3,310 00	12 00	2,378 00	—	366 00	266 00	3,025	37,978	100	100	100	100	100	34		
Hedesunda hästförsäkringsförening.....	1883	9,173 25	40 00	6,214 00	—	374 78	481 76	4,075	87,459	50	150	100	150	150	24		
Årsunda sockens hästförsäkringsbolag.....	1885	939 80	117 00	310 00	—	125 00	621 80	3,250	43,040	100	100	—	—	—	2		

) För hvarje affiden medlem betalas till sterbhuset 1 kr. af hvarje qvarvarande medlem.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År, då verksamheten började.	Inflyttna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	Öfriga inkomster. 1886—1890.	Utbetalda skadeersättningar. 1886—1890.	Afsättningar till fonder. 1886—1890.	Öfriga utgifter. 1886—1890.	Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1890.	Försäkringsbelopp		Utdebiteringsgrund (för ömsesidighetsbolag). Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarsbelopp.					Skador, för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning.	Anmärkingar.
								tecknad under loppet af år 1890.	qvarstående vid slutet af år 1890.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.		
Ovansjö sockens hästförsäkringsbolag	1883	5,385 ⁰⁰	417 ⁰⁰	3,570 ⁰⁰	—	—	2,232 ⁰⁰	69,030	69,030	150	100	150	150	150	14	
Valbo hästförsäkringsförening	1884	4,363 ¹⁸	1,046 ⁴⁰	4,787 ⁸⁰	—	959 ²⁸	606 ⁸¹	10,715	73,855	100	100	150	150	—	20	
Kungsbergs och Botjerns hästförsäkringsförening	—	—	—	310 ⁰⁰	—	—	—	7,970	—	—	—	—	—	—	—	
Högbo hästförsäkringsförening	1884	—	—	470 ⁰⁰	—	185 ²⁵	1,607 ⁰⁰	19,170	19,170	150	150	150	150	150	2	
Norråla, Trönö, Söderåla, Mo och Rengsjö socknars hästförsäkringsförening	1884	9,408 ⁵⁹	—	8,611 ¹⁰	—	797 ⁵¹	—	67,150	104,110	98	98	158	142	108	42	
Norråla sockens hästförsäkringsförening	1885	3,755 ⁸⁸	—	3,755 ⁸⁸	—	—	—	1,300	52,100	130	60	80	200	150	15	
Skogs sockens hästförsäkringsförening	1882	2,868 ⁰⁰	295 ⁰⁰	3,027 ⁰⁰	—	288 ⁰⁰	—	2,610	25,100	150	100	100	150	150	14	
Hanebo och Segersta socknars hästförsäkringsförening	1888	1,652 ⁴⁶	—	1,250 ⁰⁰	—	350 ³⁵	52 ¹¹	20,050	75,150	—	—	56	73	82	8	
Bollnäs sockens hästförsäkringsförening	1885	5,168 ⁰⁹	602 ⁰⁰	5,007 ⁰⁰	—	763 ⁰⁰	—	—	75,560	50	70	80	200	180	24	
Alfta sockens hästförsäkringsförening	1881	7,197 ¹⁷	571 ²⁸	6,966 ⁷⁵	—	768 ⁷⁵	47 ¹⁷	61,720	99,880	90	200	130	160	100	54	
Ovnanåkers hästförsäkringsförening	1884	4,987 ⁰⁰	568 ⁸⁶	5,164 ⁰⁰	—	531 ⁹⁸	11 ⁸¹	5,070	34,010	180	150	90	90	60	18	
Hästförsäkringsföreningen i Helsing-Tuna	1885	1,745 ³⁴	—	1,268 ⁸⁵	—	370 ⁸⁶	105 ⁶⁸	54,820	53,480	90	58	—	90	25	9	
Hästförsäkringsföreningen i Idenors socken	1882	924 ⁰⁰	114 ⁰⁰	953 ⁰⁰	—	79 ⁰⁰	6 ⁰⁰	—	14,000	50	50	100	50	100	3	
Forsa och Högs socknars gemensamma hästförsäkringsförening	1879	6,273 ⁹⁸	299 ⁸⁵	5,811 ⁶⁰	—	709 ³⁴	—	—	103,940	80	170	120	60	135	27	1)
Rogsta och Ilabo hästförsäkringsförening	1881	1,637 ⁷⁶	203 ¹⁴	2,066 ⁷¹	—	236 ⁸⁶	—	8,030	48,600	118	22	138	54	93	14	
Harmångers och Jättendals hästförsäkringsförening	1883	3,491 ⁵⁶	—	3,407 ⁴⁵	—	406 ⁷⁵	—	2,950	13,650	100	150	300	160	320	15	
Haasela sockens hästförsäkringsbolag	1883	2,473 ²⁹	220 ⁸⁵	2,303 ⁰⁰	—	379 ²⁵	11 ⁸⁹	40,050	39,450	207	84	122	44	20	10	
Norrbo sockens hästförsäkringsbolag	1887	1,164 ⁴⁶	—	909 ⁹⁶	—	197 ⁰⁰	57 ⁶⁰	6,200	41,184	—	50	100	100	50	—	
Bjuråkers sockens hästförsäkringsbolag	1886	3,286 ⁶³	104 ⁷³	2,580 ⁰⁰	—	310 ²⁵	—	8,100	66,170	100	100	100	100	100	14	2)
Ljusdals sockens hästförsäkringsbolag	1886	2,329 ⁶⁹	410 ⁴¹	2,258 ⁰⁸	—	463 ³⁶	—	9,800	55,665	—	100	70	130	110	13	
Arbrå sockens hästförsäkringsbolag	1875	4,515 ⁰⁰	—	4,099 ⁰⁰	—	410 ⁰⁰	6 ⁰⁰	47,910	32,760	134	95	120	150	212	19	
Hille kokreatursförsäkringsförening	1885	1,835 ⁸³	193 ⁴⁶	1,844 ⁸¹	159 ²¹	374 ⁶¹	159 ²¹	2,655	24,034	100	105	100	150	100	42	
Bro, Valla m. fl. byars koförsäkringsförening	1884	910 ⁰⁰	82 ⁰⁰	297 ⁰⁰	570 ⁰⁰	125 ⁰⁰	—	7,630	7,630	100	100	100	100	100	8	2)
Norrbergs uthedes koförsäkringsförening	1873	295 ⁰⁰	173 ⁰⁰	445 ⁰⁰	3 ⁰⁰	20 ⁰⁰	3 ⁰⁰	4,775	4,700	—	—	—	—	—	7	2)
Ljusne sågverks svinförsäkringsförening	1889	436 ⁴⁵	—	187 ¹⁰	—	—	249 ⁵⁵	—	—	—	—	—	—	—	5	2)
Ljusne jernverks svinförsäkringsförening	1890	44 ⁰⁰	—	—	—	—	44 ⁰⁰	1,680	1,680	—	—	—	—	—	—	2)
Summa	—	161,907 ¹⁸	5,915 ⁴⁷	135,912 ⁶⁴	1,192 ²¹	26,149 ⁶⁸	10,769 ¹⁵	549,170	1,782,665	—	—	—	—	—	708	—

1) Försäkringsåret börjar den 1 November.

2) Derjemte inträdesavgift 50 öre per 100 kronor.

3) Ofvermyra och Osterbergs koförsäkringsförening har ingått i denna.

4) Utdebitering i proportion till skadans storlek.

5) Af hvarje delegare erlägges 1 krona årligen; räcker ej denna, sker utdebitering för hvad som ytterligare erfordras.

7. Städer och s. k. stationssamhällen.

Gefle. Sedan sista femårsberättelsen afgafs, har stadens tilltomter indelade plan enligt Kungl. Maj:ts fastställelse den 27 januari 1888 utvidgats med 54,800,000 qv.-fot eller 483 hektar.

Den stadens norra rålinea angränsande egendomen *Nynäs*, omfattande en areal af 101 tunnland 21·7 kappland, har staden för ett pris af 90,000 kronor inköpt, hvarjemte staden dels för ett pris af 1 kr. 50 öre qv.-alnen tillhandlat sig hvad som af vretarne n:is 205 och 205 A å Sörby erfordras för framdragande af Fältskärs-, Bergs- och Lilla Esplanadgatorna, och dels för 40,000 kr. inköpt vretarne n:is 5, 6, 7 och 8 på Sörby med tillhörande vatten och fiskerätt, belägna utmed Gafle å ofvan om Strömsborg, på det att staden må komma i tillfälle att för vattenledningens behof tillgodogöra sig vattenkraften vid Strömsborg.

Från kronans sida uppställda vilkor för att till staden skall afstås den för föreslagen hamnbyggnad erforderliga holmen *Fredrikskans* hafva blifvit af stadsfullmäktige antagna; och är frågan om nämnde holmes öfverlåtande till staden nu på vederbörlig pröfnung beroende.

Under staden lyda fiskelägena Eggegrund, Löfgrund, Bönan och Utvalnäs. Å dessa finnes icke någon duglig skog och ej heller odlingsbar jord af afsevärd vidd.

Under perioden har *byggnadsverksamheten* varit ringa i stadens mera centrala delar, der endast två nya boningshus under perioden blifvit uppförda. Deremot hafva i stadens utkanter söderut rätt många hus blifvit af den egentliga kroppsarbetande befolkningen bygda. Vid periodens slut utgjorde antalet af bebygda tomter 1,249, obebygda tomter 2,883, befintliga boningshus 1,199 samt kyrkor och andra offentliga byggnader, 17 med ett sammanlagt taxeringsvärde å hus och tomter af 25,045,900 kr.

Bland nybyggnader böra särskildt framhållas ett nytt folkskolehus i södra stadsdelen, Gefle evangelisk-lutherska missionsförenings missionshus, inrymmande jemväl sjömanslokaler, samt den med utseende af en medeltida tornkrönt riddarborg uppförda brandstationen. — År 1890 bildades ett bolag, benämndt Gevalia, med uppgift att å de synnerligen välbelägna tomterna n:is 53 och 54 i 2:dra kvarteret uppföra ett monumentalt, tidsenligt inredt boningshus.

För en kostnad af 17,500 kr. har staden låtit verkställa tillbyggnad å tullpackhuset samt ändring af tullkammarens lokaler till erhållande af större utrymme derstädes.

Ny *byggnadsordning* för staden har den 21 januari 1890 fastställts.

Sedan det beträffande platsen för den nya brandstationen först fattade beslut blifvit frånträdt, har nämnda station uppförts å Stora Holmen vid det nya hamnortet. Under periodens sista år har beslut fattats om anställande af en *fast brandkår*, bestående af brandchef, brandmästare, maskinist-sergeant, 2 brandkorporaler, 2 vicebrandkorporaler, 9 man kasererade brandsoldater och 18 man nattvaktmanskap, hvartill skulle komma 150 man reservmanskap. Kårens årliga lönestat fastställdes till 19,400 kr., hvarjemte till ny materiel anslogs ett belopp af 19,500 kr. Brandstationen med inredning i fullfärdigt skick har kostat 100,000 kr. Ytterligare en ångspruta har inköpts, och som en Korsnäs sågverksaktiebolag tillhörig nybygd bogserångbåt är försedd med

ångspruta, kan staden påräkna att vid behof hafva tillgång till en god flodångspruta.

Under femårsperioden hafva, utom flera mindre, två större *eldsvådor* timat, af hvilka den ena den 28 juli 1887 ödelade de tre äldre skeppsvarfven och förstörde der befintliga verkstäder och förrådshus jemte på stapel stående skepp samt den andra den 14 januari 1890 härjade i en firman P. Åberg & C:ni tillhörig större garfverifabrik.

Vattenledningens reservoar på Hemlingebyberget har blifvit restaurerad, hvartill anvisats ett förslagsanslag af 13,200 kr. Härjemte har beslut fattats om anbringande af ett nytt pumpverk för vattenkraft, till hvars förfärdigande jemte anskaffande af erforderliga turbiner m. m. anslagits 33,000 kr. Totallängden af vattenledningens rörnät utgjorde vid 1890 års slut 4 nymil 453·2 meter med 286 brandposter. Vid samma tid var vattenledning införd i 804 egendomar. Medelkonsumtionen af vatten från ledningen har utgjort 1,923·25 kub.-meter i dygnet eller för individ 82·86 liter per dygn.

Vid 1890 års slut utgjorde *dräneringens* rörnät 2 nymil 5·2 meter hufvudledning och 2,483 meter sidoleledning samt antalet af gatubrunnar 503. De dränerade egendomarne voro 705.

Enär den af staden inrättade synnerligen dyrbara *jernvägen* icke vidare begagnas och således är öfverflödig, hafva stadsfullmäktige hos Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning om befrielse för staden från skyldigheten att hålla jernväg.

Stadens *folkmängd* utgjorde enligt presterskapets uppgifter vid periodens början 20,720 och vid dess slut 23,320 personer.

Borrningar till erhållande af godt dricksvatten hafva verkstälts, men endast i ett fall lemnat gynsamt resultat.

För att bereda tillgång till bad för arbetareklassen, har på Gaffe-åns södra strand uppförts ett *badhus* för en kostnad af 17,000 kronor.

För *kontroll å födoämnen*, som inom staden hållas till salu, har inrättats en tillsynings- och undersökningsbyrå. För denna äfvensom för mjölkhandeln samt för beredning och behandling af matvaror, som hållas till salu, äro ordningsföreskrifter af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställda.

Om än fisket numera upphört att vara ett hufvudsakligt näringsfång för stadens invånare, är dock *varfsdriften* vid fullt lif. Från varfven hafva under perioden utgått 6 större jernångare, tre skonertar af trä på jernspant, ett träfartyg om 370 ton samt 48 lastpråmar. Tillverkningsvärdet af dessa fartyg skall hafva uppgått till 931,500 kr.

Den *industriela verksamheten* har fortgått i samma spår som förut. Någon ny fabriksinrättning inom staden är icke att omnämna.

Det af ett engelskt bolag år 1861 anlagda *gasverket* har staden inköpt för 121,115 kr. En för utredning af belysningsfrågan tillsatt komité har vid periodens slut afgifvit förslag angående uppförande af ett nytt gasverk, rörledningens utsträckande och förbättrande samt införande af elektrisk belysning å en del allmänna platser.

Stadens kyrka har under perioden undergått en grundlig invändig renovering och försköning, i följd hvaraf dess inre

numera framstår i ett synnerligen prydligt skick. Samtidigt härmed har elektrisk belysning blifvit i kyrkan införd.

Sammanlagda längden af *stadens vägar*, inberäknade de gator, som kunna anses tillhöra det allmänna vägnätet, uppgår till i det närmaste 5·5 kilometer. Kostnaden för vägunderhållet uttaxeras på stadens samtliga skattskyldige invånare.

Vid 1890 års utgång funnos för allmän trafik öppnade gator till en längd af 51,561·5 meter, deraf stensatta 11,740 meter, terrasserade 20,361·5 meter, makadamiserade 18,084·5 meter och grusade 1,375·5 meter. Under perioden har nylägningskostnaden bestigit sig till 110,247 kr. 86 öre och underhållskostnaden till 48,129 kr. 93 öre.

Under förhoppning att *Gefle—Dalabanans fortsättning från Falun till Rättvik och Mora* skall utvidga stadens handelsområde och att särskildt samfärdseln med öfre Dalarna skall göra Gefle till närmaste skeppningsort för Österdalarnes rika skogsprodukter, har Gefle stad i jernvägen Falun—Rättvik—Mora tecknat aktier till ett belopp af 150,000 kr.

Till anläggning af körväg från Bönan till Utvalnäs har staden bidragit med 1,500 kr.

Under femårsperioden har af egaren till Strömdalen med vederbörligt tillstånd uppförts en *bro* öfver Gefleån emellan nämnde egendom och stadsträdgården.

För *Södra Strandgatans ordnande* har beslutats, att en del sjöbodars skola af staden inköpas och bortskaffas, att några stadens tillhöriga dylika bodar skola undanrödjas, samt att en kaj af granit der skall anbringas, för hvilket ändamål anslagits ett belopp af 117,730 kr.

Enligt sjömanshusets anteckningar utgjorde vid utgången af år 1890 antalet af de i Gefle hemmahörande *segelfartyg* 26 med ett sammanlagt tontal af 9,907·55 samt antalet af *ångfartyg* 19 om tillsammans 5,976·94 registerton.

En stor fråga, som för närvarande står främst på dagordningen i Gefle, är den om utvidgande och förbättrande af *stadens hamn*; och är det att hoppas, att denna fråga under den närmaste framtiden vinner en lycklig lösning. I afvaktan härpå har emellertid beslut fattats om ytterligare upprensning af norra farleden.

Ny *hamnordning* för staden är utfärdad den 13 mars 1889.

Äfven under nu ifrågavarande period har all *utminuterung* och *utskänkning af spirituösa drycker* utöfvats genom bolag, och har icke någon rättighet till mindre partihandel med bränvin varit åt annan upplåten.

Rörande utskänkningstiden har förordnats, att å stadens fyra krogar all försäljning af spirituosa skall vara förbjuden under tiden från den 1 oktober till den 1 maj emellan kl. 6 e. m. dagen före sön- eller helgedag samt kl. 9 f. m. påföljande söcknedag samt under öfriga delen af året från kl. 7 e. m. dagen före sön- eller helgedag till kl. 8 f. m. påföljande söcknedag.

I anseende till stora salutorgets otillräcklighet har ett nytt *salutoryp* upplåtits invid fiskbryggan, benämndt fisk- eller hamn- torget.

Enligt de årligen upprättade utgiftsförslagen hafva *stadens utgifter* uppgått till nedan upptagna belopp:

År 1886.....	634,492·93,	hvaraf uttaxerats	183,650 kr.
» 1887.....	687,445·20,	»	» 159,550 »
» 1888.....	637,162·—,	»	» 163,660 »
» 1889.....	753,462·05,	»	» 176,100 »
» 1890.....	974,451·25,	»	» 183,800 »

Genom *testamente af grosshandlanden m. m. P. Murén*, hvilket upprättades den 1 maj 1884 och efter testators död den 2 maj 1888 af staden bevakades, har staden tillförsäkrats hvad som af testators förmögenhet återstår, sedan vissa dispositioner deraf utgått; och antages på goda grunder denna återstod komma att uppgå till ett högst betydligt belopp.

Af framlidne konsuln m. m. Robert Rettigs efterlemnade maka fru Adelaide Rettig, född Garberg, har till stadsfullmäktige öfverlemnats såsom gåfva ett kapital af 50,000 kr. att utgöra en fond, benämnd »*Robert Rettigs minne*», hvaraf räntan skall användas till fromma för den i förra femårsberättelsen omförmälda stiftelse, »*Axel och Lulli Rettigs barnhem*», som bemälda makar till staden förärat och till hvars upprätthållande samme gifvare tillförene skänkt ett lika belopp.

Beslut har fattats om upprättande af en *karta öfver Bönan och Utvalnäs* jemte förslag till tomtindelning derstädes.

Under perioden har en komité blifvit tillsatt med uppdrag att verkställa utredning af väckt fråga angående fullständig *omorganisation af fattigvården* i staden.

Den 22 november 1889 har Kungl. Maj:t fastställt ny *organisation jemte lönestat för magistraten* och rådstufvurätten att vid 1890 års början träda i kraft; och har under sistnämnda år *instruktion för polismästuren* blifvit af länsstyrelsen fastställd.

Polispersonalen har ökats och består numera af, utom polismästaren och poliskommissarien, 5 öfverkonstaplar, 2 detektiva konstaplar samt 31 ordinarie och 12 extra konstaplar. Polisens årliga stat utgör 48,840 kr.

Söderhamn. Stadens område utgör i sin helhet 3,458 hektar 82 ar 97 qv. meter, deraf den reglerade delen 163 hektar 7 ar 75 qv. meter.

De för stadens bebyggande fastställda planer hafva under perioden så vida förändrats och jemkats, att dels två till sjöbodequarter reglerade platser, hvardera indelats till 3 större och 8 mindre, i stället för 8 tomter, dels ock å öppen plats vester om vestligaste sjöbodequarteret intagits ett mindre område för uppförande af en fiskhall.

Under perioden hafva 16 tomter blifvit bebyggda, nemligen 4 år 1886, 3 år 1887, 4 år 1888, 2 år 1889 och 3 år 1890; och utgjorde vid sistnämnda års slut hela antalet af bebyggda tomter 475.

Om än under perioden visat sig ringa byggnadslust och fastighetsvärderna varit fallande, har dock en sträfvan att förbättra och uppsnygga redan befintliga egendomar temligen allmänt gjort sig gällande.

På *gators förlängning* och förbättring och *planteringarnas utvidgande* hafva årligen betydliga kostnader nedlagts, hvarjemte *dräneringssystemet* årligen utsträcks.

Folkmängden, som enligt kyrkoboken uppgick vid periodens början till 9,455 och vid dess slut till 10,093 personer, visade under periodens sista år en icke obetydlig minskning, beroende dels deraf att åtskilliga personer, som veterligen förut afflyttat eller affidit, utan att anmälan derom gjorts, vid årets slut afförts, dels ock deraf att en mängd arbetarefamiljer måst lemna staden, sedan Bergvik och Ala aktiebolag flyttat sin brädgårds- och utskleppningsrörelse från staden till Ala, samt Hudiksvalls trävaruaktiebolags sågverks- och utskleppningsrörelse vid Lervik upphört.

Stadens *minuthandlare* och *handtverkare* kämpa alltjämt med ganska stora svårigheter, hvaremot *arbetarebefolkningen* under perioden haft jmförelsevis goda inkomster att påräkna. *Dag-lönerna* hafva utgjort för murare 3 kr. 50 öre, för timmermän 2 kr. 50 öre, för handlangare 1 kr. 75 öre, för sjåare vid hamnen 3 till 6 kr., för justerare och utlastare 2 å 3 kr. samt för stabbläggare 2 kr. 75 öre till 4 kr. 25 öre, med någon förhöjning för de tre sistnämnde under åren 1889 och 1890.

Under tidrymden i fråga har å stadens mark *utdikning* skett af ett område om 5 hektar 43 ar 4 qv. meter; och hafva genom stadens skogvaktare 119 hektar 46 ar blifvit *besädda med tall- och granfrö*, hvarjemte å 3 hektar 95 ar planterats två-åriga tall- och granplantor.

Inom staden finnas ett gjuteri med mekanisk verkstad, två ölbryggerier, flera svagdricksbryggerier, två färgerifabriker, tre tryckerier, ett mekaniskt ullspinneri, en smergelskif- och filfabrik, ett skeppsvarf för reparationer, fem ångsågar med brädgårdar samt derjemte fyra brädgårdar, som erhålla sina varor till största delen från sågverk utom staden.

Utskeppningen af trävaror synes icke hafva minskats, om än konjunkturerna för säljare försämrats.

Fiskerinäringen kan anses gå framåt till följd af förbättrade metoder beträffande så väl fångst som inläggning och insaltning af strömming.

Kostnaden för *vägars och broars underhåll samt gators anläggande och underhåll* har under perioden uppgått till följande belopp, nemligen år 1886 63,949 kr. 85 öre, år 1887 9,787 kr. 81 öre, år 1888 15,194 kr. 5 öre, år 1889 12,084 kr. 92 öre och år 1890 13,300 kr. 69 öre.

Fråga om bestämmande af *stadens hamnområde* är på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

Till sjöfartens underlättande hafva *muddringar* och *kajbyggnader* årligen verkstälts för betydliga kostnader, och har under år 1890 påbörjats ett större arbete, bestående i breddning af stadsån midt emot de stora ångbåtarnes tilläggsplats i den egentliga staden.

All *handel med spirituösa drycker* har under perioden varit upplåten åt ett bolag.

Stadens *jern- och metallväg* har icke under perioden varit för sitt ändamål begagnad.

Under perioden hafva *utdebiterats* följande belopp:

År	För kommunen och fattigvården:	För presterskapets aflöning:
År 1886.....	141,334·34 kr.	7,206·92 kr.
» 1887.....	130,751·82 »	6,995·64 »
» 1888.....	135,885·89 »	8,365·15 »
» 1889.....	164,569·01 »	9,068·60 »
» 1890.....	174,856·04 »	7,841·63 »

Stadens ställning beträffande *tillgångar och skulder* har vid årens slut varit följande:

År.	Tillgångar. Kronor.	Skulder. Kronor.	Behållning. Kronor.
1886.....	2,128,675·16	1,275,849·34	852,825·82
1887.....	2,157,073·77	1,183,645·11	973,428·66
1888.....	2,133,774·98	1,220,845·91	912,929·07
1889.....	2,134,675·34	1,214,888·07	919,787·27
1890.....	2,106,127·27	1,239,943·85	866,183·42

Under perioden har staden hemsökts af 30 *eldsvådor* eller tillbud dertill, deraf 5 under hvarterdera af åren 1886 och 1887, 10 år 1888, 6 år 1889 och 4 år 1890; och hafva dervid 20 hus upprunnit.

Af magistraten har uttalats det omdöme, att, med undantag af trävarurörelsen, som ännu får anses vara af betydande omfang, samt verksamheten i gjuteriet och mekaniska verkstaden, stadens handel och industri synas lida af ett stillastående, som i fråga om samhällets förkofran i näringsväg sätter den nu tilländalupna femårsperioden långt efter flera föregående dylika perioder.

Hudiksvall. Enligt meddelade uppgifter har *folkmängdens* ökning, om ock långsamt, fortskridit.

Hafsjsket är fortfarande hufvudinkomstkällan för en stor del af stadens befolkning.

Den nya *statsbanan Ljusdal—Hudiksvall* är påtagligen en kommunikationsled af ovärderlig nytta för staden, om än, i följd af de tryckta affärsförhållandena, densamma ännu vid periodens slut icke visat någon mera synbar inverkan på rörelsen i staden.

Under femårsperioden hafva i eller vid stadens hamn utförts följande byggnader och arbeten: a) kajbyggnad af sten, 282 meter lång, för kr. 85,913·20; b) en dylik byggnad af trä, 22·6 meter lång, för kr. 2,138·36; c) reglering af inre hamnen i följd af jernvägens framdragande genom staden för kr. 131,890·14; d) ett nederlagsmagasin af trä för kr. 13,988·10; e) tullhus af sten, inrymmande packhus samt lokaler för tullkammare och tullbetjening, för kr. 35,499·76.

Sjökommunikation med Stockholm och öfriga kuststäder samt utlandet har under sommartiden regelbundet uppehållits af en stor mängd ångbåtar.

Trävaru-utskeppningen har fortfarande varit liflig.

Ehuru genom jernvägen stadens handelsområde utvidgats, visa dock affärerna på platsen icke någon större lifaktighet.

Staden är ännu i saknad af *rådhus*.

Af magistraten och rådstufvurätten begagnas fortfarande en förhyrd trång lokal.

Sedan den 1 november 1888 har Gefleborgs läns *brandstodsbolag* sitt säte i Hudiksvall

Bollnäs stationssamhälle. Sedan Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag den 24 april 1888 förordnat, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för det område invid Bollnäs jernvägsstation (den s. k. Bollnässtaden), som, utmärkt å en af kommissionslandtmätaren K. Didriksson upprättad karta, begränsas i öster af sjön Varpen i söder af samfälligheten Långnäsets vestra gräns och sjön Vågen samt Myr- och Brobäcken intill den deröfver ledande jernvägsbron, i vester af jernvägsområdets vestra stängsel och i norr af norra gränslinien för det från hemmanet Heden n:o 7 afsöndrade torpet n:o 2 (Evas torp), utdragen i rät linea å ena sidan öfver Onbacken till nyssnämnda jernvägsstängsel i vester och å den andra till sjön Varpen i öster; har ifrågavande beslut af Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 6 juli 1888 gillats och faststälts, hvarjemte stadgats vissa hufvudgrunder för ofvanberörda författningars bringande till verkställighet inom stationssamhällets område.

Härefter har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 22 maj 1889 för samhället fastställt ej mindre särskilda ordningsföreskrifter än äfven byggnads- och brandordningar.

Den vid 1890 års slut inom samhället mantalsskrifna befolkning uppgick till 731 personer; och utgjorde vid samma tid sammanlagda taxeringsvärdet af de inom samhället befintliga 40 boningshus 654,200 kronor.

Ljusdals stationssamhälle. Enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 28 juni 1889 skola ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer i tillämpliga delar gälla för det område vid Ljusdals jernvägsstation, som begränsas i norr af en linie, löpande från en punkt norr om Backa 1,612·2 meter österut till en brytningspunkt å Kläppaåsen och så belägen, att områdets gränslinie mellan dessa punkter går på 593·8 meters afstånd från och parallelt med den del af stambanan, som sträcker sig genom Ljusdals stations område förbi Gärde by; i öster af en linie, hvilken från den angifna punkten å Kläppaåsen, efter att hafva skurit stambanan vinkelrätt 118·8 meter öster om nedre eller östra jernvägsgrindarne, fortsätter till en punkt söder

om Spilhamre 445·4 meter från jernvägen; i söder af en mot den östra gränsen vinkelrät linie, utgående från brytningspunkten vid Spilhamre till viken söder om Spilhamre udde, och vidare af Kyrksjöns nordliga strand; samt i vester af Ljusdals kyrkoherdeboställes östra råskilnad utdragen i rät linie med en sammanlagd längd af 596·8 meter åt ena sidan till en punkt vid Kyrksjön och å andra sidan till en punkt straxt norr om stambanan, samt vidare af en linie om 555·2 meters längd till den norr om Backa belägna vestra ändpunkten af områdets nordliga gränslinie.

Jemte det genom anförda nådiga bref hufvudgrunderna för ofvanberörda författningars bringande till verkställighet inom stationssamhället blifvit bestämda, hafva ordningsföreskrifter för samhället blifvit af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdade dels den 28 september 1889 och dels den 29 september 1890.

Antalet af de inom samhället mantalsskrifna personer uppgick vid 1890 års slut till 608; och funnos vid samma tid i samhället 73 boningshus med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 301,500 kronor.

Gefle Slott i Landskansliet och Landskontoret den 31 december 1891.

C. A. T. BJÖRKMAN.

C. M. Ström.

J. J. Smith.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1886—1890.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
		Den 31 december, enligt prester- skapets uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.					
					Hela folkmängden af			Deraf frie från mantals- penningar.		
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Landsbygden	år 1886.....	79,286	80,804	160,090	77,954	79,757	157,711	34,294	37,628	71,922
	1887.....	80,873	82,124	162,997	79,401	81,207	160,608	35,059	38,486	73,545
	1888.....	81,790	83,256	165,046	80,937	82,521	163,458	36,400	39,603	76,003
	1889.....	82,854	84,015	166,869	81,794	83,238	165,032	37,111	40,275	77,386
	1890.....	83,609	84,934	168,543	83,221	84,481	167,702	38,070	41,018	79,088
Gefle stad	år 1886.....	9,824	11,273	21,097	9,846	11,318	21,164	4,317	4,768	9,085
	1887.....	10,016	11,492	21,508	10,045	11,556	21,601	4,406	4,790	9,196
	1888.....	10,256	11,763	22,019	10,276	11,790	22,066	4,502	4,876	9,378
	1889.....	10,568	12,075	22,643	10,617	12,188	22,805	4,570	5,080	9,650
	1890.....	10,942	12,542	23,484	10,931	12,558	23,489	4,622	5,190	9,812
Söderhamns stad	år 1886.....	4,675	4,780	9,455	4,611	4,770	9,381	2,154	2,088	4,242
	1887.....	4,902	5,029	9,931	4,892	4,998	9,890	2,266	2,205	4,471
	1888.....	5,014	5,147	10,161	5,047	5,197	10,244	2,336	2,308	4,644
	1889.....	5,125	5,249	10,374	5,167	5,310	10,477	2,427	2,329	4,756
	1890.....	4,974	5,119	10,093	5,055	5,230	10,285	2,474	2,406	4,880
Hudiksvalls stad	år 1886.....	2,133	2,365	4,498	2,097	2,350	4,447	883	995	1,878
	1887.....	2,202	2,406	4,608	2,156	2,394	4,550	931	1,007	1,938
	1888.....	2,290	2,511	4,801	2,218	2,450	4,668	969	1,057	2,026
	1889.....	2,271	2,529	4,800	2,198	2,473	4,671	953	1,063	2,016
	1890.....	2,274	2,530	4,804	2,277	2,543	4,820	1,018	1,100	2,118
Hela länet	år 1886.....	95,918	99,222	195,140	94,508	98,195	192,703	41,648	45,479	87,127
	1887.....	97,993	101,051	199,044	96,494	100,155	196,649	42,662	46,488	89,150
	1888.....	99,350	102,677	202,027	98,478	101,958	200,436	44,207	47,844	92,051
	1889.....	100,818	103,868	204,686	99,776	103,209	202,985	45,061	48,747	93,808
	1890.....	101,799	105,125	206,924	101,484	104,812	206,296	46,184	49,714	95,898

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1886—1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägs lag vid 1890 års slut.	Deraf under åren 1886—1890		Kostnad för under åren 1886—1890				Längd af indelade, med skjutsanstalter för sedda vägar vid 1890 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1890 års slut)		
		fulländade och afsy-nade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade väg-sträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betydligt förbättrade väg-sträckor.			med entreprenad.	utan entreprenad.	
	Nymil.	Nymil.	Nymil.	Af stats-medel.	Af lands-tingets eller kom-muners medel.	Af stats-medel.	Af lands-tingets eller kom-muners medel.	Nymil.	Gästgif-verier.	Skjuts-stationer.	entreprenad.
				Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Antal.	Antal.	Antal.
Å landsbygden:											
Allmänna landsvägar	95 455	7 2	4 2	—	—	—	—	58 1	34	6	—
Häradsvägar	56 600	2 7	—	125,365 33	100,165 39	3,200	9,290 91	41 2			
Sockenvägar	65 200	—	—	—	—	—	—	8 4			
I städerna	0 977	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
Summa	218 232	9 9	4 2	125,365 33	100,165 39	3,200	9,290 91	107 7	37	6	—
Skjutslegan per nymil utgick vid 1890 års slut med:											
1 90 kronor, hvilket är <i>maximilega</i> med entreprenadbidrag	vid								35	6	—
1 80 " } hvilket är <i>under maximilega</i> {									1	—	—
1 60 " }									1	—	—
Summa (skjutsanstalter)									37	6	—
								I kungs- och krono-skjuts.	Vid gäst-gifverier med entreprenad.	Vid skjuts-stationer med entreprenad.	Vid skjuts-anstalter utan entreprenad.
Antal utgångna hästar under år 1886								112	17,455	256	52
" " " " " 1887								142	12,797	498	—
" " " " " 1888								164	11,815	421	—
" " " " " 1889								102	12,832	410	—
" " " " " 1890								124	15,306	381	—
Summa (hästar)								644	70,205	1,966	52

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1890.

1. Fideikommissinnehafvarens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättning- gar.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					Summa.	å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	All- mänt frälse.								
Friherrinnan Ebba Beck-Friis f. Oxenstierna	Hilleviks masugn	Hille.	—	5 067	—	—	5 067	4	3	399,800	100,000	—	499,800	
Brukspatron C. D. von Schinkel ¹⁾	Axmar, Vifors och Viksjö bruk	Hamrånge.	—	10 971	—	1 500	12 471	3	10	516,200	371,900	7,300	895,400	
Arfvingar efter handlanden Joachim Henrik Man och hans hustru Katarina Margareta Thunberg	Kräftan n:o 1 m. fl. hemman	Ockelbo.	—	3 550	—	0 725	4 275	3	—	194,200	—	7,500	201,700	
	Joachimsmark	Gefle.	—	—	—	—	—	1	1	7,700	10,000	—	17,700	
	Karinsäng	,	—	—	—	—	—	1	—	5,400	—	—	5,400	
		Summa	—	19 588	—	2 225	21 813	12	14	1,123,300	481,900	14,800	1,620,000	

²⁾ Härförutom finnes ett af öfversten B. von Schinkel stiftadt penningefideikommiss å 250,000 kronor, deponerade i Sveriges Riksbank.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1890.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					Summa.	å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	All- mänt frälse.								
Axmar handelsaktiebolag	— —	Hamrånge.	—	—	—	—	—	1	—	—	1,100	—	1,100	
Forsbacka jernverks aktiebolag	Forsbacka	Valbo.	—	—	—	—	—	2	3	1,200	800,000	—	801,200	
Forsbacka handelsaktiebolag	— —	,	—	—	—	—	—	1	—	—	15,000	—	15,000	
Gadö fabriks aktiebolag	Gadö	,	—	—	—	—	—	3	1	800	35,200	—	36,000	
Gysinge aktiebolag	Gysinge bruk	Öster-Fernebo o. Hedesunda.	—	15 035	—	3 600	18 635	2	5	638,500	645,200	10,900	1,294,600	
Grundbo handelsaktiebolag	— —	Högbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	6,800	—	6,800	
Hofors aktiebolag	Hofors bruk m. fl. egendomar	Torsåker m. fl. socknar.	—	43 342	—	0 600	43 942	6	21	2,214,500	977,000	2,600	3,194,100	
Hofors handelsaktiebolag	— —	Torsåker.	—	—	—	—	—	—	1	—	16,600	—	16,600	
Hofors hästskoaktiebolag	Uhrfors	Ofansjö.	—	0 169	—	—	0 169	—	1	11,400	60,000	—	71,400	
Horndals jernverks aktiebolag	Stålbo bruk	Öster-Fernebo.	—	2 733	—	—	2 733	1	2	127,000	23,000	—	150,000	
Hästbo träförädlingsaktiebolag	Hästbo ångsåg	Torsåker.	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000	

Kopparbergs o. Hofors sågverks aktiebol.	Vij bruk m. fl. egendomar..	Ockelbo o. Hille.	—	26 754	0 625	7 912	—	39	15	2,088,400	653,000	31,300	—	
	Qvarnböle.....	Hanebo.	—	1 477	—	—	—	1	—	75,000	100	—	—	
	Katrinebergs bruk.....	Bollnäs.	—	1 147	—	—	—	—	1	18,400	20,000	—	—	
	Svabenerks bruk.....	Alfta.	—	7 867	—	—	—	12	2	242,400	52,000	—	—	
	Hälften i kontorsbyggnad å St. Holmen samt vretarne n:is 20 och 22 i Gefle.....	Gefle.	—	—	—	—	—	45 782	2	1/2	27,000	2,500	—	3,210,100
Klosterns aktiebolag.....	Edske masugn.....	Torsåker.	—	2 464	—	—	—	2 464	—	1	106,300	10,600	—	116,900
Korsnäs sågverks aktiebolag.....	Bomhusudden.....	Valbo.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	500,000	—	—
	Sandsjö n:o 6 m. fl.....	Los.	—	—	—	—	—	—	—	—	5,300	—	—	—
	N:is 60 och 60 A i 1:sta qv:is 2:a afd.; kontor å St. Holmen.....	Gefle.	—	—	—	—	—	—	—	7	—	119,200	—	624,500
Mackmyra sulfittaktiebolag.....	Mackmyra.....	Valbo.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	260,300	—	260,300
Sandvikens jernverks aktiebolag.....	Sandviken.....	Högbo.	—	1 585	—	—	—	1 585	3	2	120,500	1,243,200	—	1,363,700
Skogens kolaktiebolag.....	Danshed.....	Ockelbo.	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—
	Jenninge.....	Bollnäs.	—	1 510	—	—	—	—	—	1	25,400	8,000	—	—
	Akern af n:o 3 m. m.....	Ljusdal.	—	0 125	—	—	—	—	—	—	6,200	—	—	—
	Karsjö n:o 6 m. fl.....	Jerfsö.	—	0 282	—	—	—	—	—	—	6,100	—	—	—
	Kyrkbyu n:o 16.....	Arbrå.	—	0 500	—	—	—	—	—	—	12,000	—	—	—
	Simeå n:o 1 m. m.....	Undersvik.	—	1 211	—	—	—	3 628	—	1	26,700	4,000	—	90,600
Söderfors bruks aktiebolag.....	Öhn n:o 1 m. fl. hemman.....	Hedesunda och Valbo.	—	16 343	—	3 050	—	19 393	5	6	804,200	90,100	11,500	905,800
Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag	Åbacka.....	Ockelbo.	—	0 054	—	—	—	—	—	1	6,000	60,000	—	—
	Vittsjön m. m.....	Bollnäs.	—	1 750	—	—	—	—	50	—	146,700	—	—	—
	Hälften i kontorsbyggnad samt varngården n:o 6 å St. Holmen.....	Gefle.	—	—	—	—	—	1 804	—	1 1/2	—	5,000	—	217,700
Storviks sulfittaktiebolag.....	Hammarby.....	Ovfansjö.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	450,000	—	450,000
Torsåkers mejeriaktiebolag.....	—	Torsåker.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—	8,000
Valbo handelsförenings aktiebolag.....	—	Valbo.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1,200	—	1,200
Årsunda mejeriaktiebolag.....	—	Årsunda.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6,800	—	6,800
Östanbäcks ullspinneriaktiebolag.....	—	Valbo.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000
Ljusne-Voxna aktiebolag.....	Sunnäs.....	Skog.	—	3 483	—	—	—	—	5	—	165,500	100	—	—
	Ljusne sågverk.....	Söderala.	—	15 956	—	—	—	—	—	2	270,800	1,925,900	—	—
	Sunnerstaholms bruk.....	Bollnäs.	—	3 281	—	—	—	—	2	3	54,300	68,000	—	—
	Högevedsberg.....	Alfta.	—	0 656	—	—	—	—	17	—	52,600	—	—	—
	Lindbergsmyran.....	Ovfanaåker.	—	1 016	—	—	—	—	6	—	27,100	—	—	—
	Voxna bruksegendom.....	Voxna.	—	4 745	—	8	—	—	—	2	347,100	16,000	—	—
	Bår n:o 1 m. fl.....	Ljusdal.	—	0 625	—	—	—	—	—	—	42,300	1,200	—	—
	Viken n:is 2 och 3.....	Ramsjö.	—	0 188	—	—	—	—	—	—	10,600	—	—	—
	Gällsjö n:o 1 m. fl.....	Färila.	—	1 104	—	—	—	—	—	—	79,800	—	—	—
	Brännmyra n:o 1 m. fl.....	Los.	—	6 289	—	—	—	—	—	—	417,600	4,400	—	—
	Elfsätra n:o 2 m. fl.....	Jerfsö.	—	0 447	—	—	—	45 790	—	—	8,400	—	—	3,491,700
Kilafors jernverks aktiebolag.....	Östansjö.....	Söderala.	—	0 037	—	—	—	—	—	—	700	—	—	—
	Kilafors jernverk.....	Hanebo.	—	14 396	—	1 573	—	—	2	1	281,700	137,000	—	—
	Annefors gård.....	Bollnäs.	—	5 437	—	0 766	—	22 209	3	3	115,900	13,500	1,300	550,100
Bergvik och Ala nya aktiebolag.....	Bergviks sågverk.....	Söderala.	—	1 117	—	—	—	—	7	3	29,300	899,500	—	—
	Djupviks ångsåg.....	Norråla.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100,000	—	—
	Röste.....	Bollnäs.	—	0 188	—	—	—	—	1	2	3,300	13,500	—	—
	Stormyra.....	Alfta.	—	0 510	—	—	—	—	1	1	12,200	1,000	—	—
	Bäckebo af n:o 2 m. fl.....	Ljusdal.	—	3 830	—	—	—	—	—	3	418,200	40,000	—	—
	Bäfvvertjern n:o 1 m. fl.....	Ramsjö.	—	6 388	—	—	—	—	—	—	393,600	—	—	—
	Grufbyn n:o sub 3 m. fl.....	Los.	—	1 349	—	—	—	—	—	—	70,300	10,400	—	—
	Roxen n:o 2 m. fl.....	Jerfsö.	—	0 125	—	—	—	—	—	—	15,800	—	—	—
	Nyfors bruk.....	Arbrå.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	—
	N:is 7, 153 och 154 i norra qv., n:o 32 i 4:de och del af n:o 20 i 1:sta kvarteret	Söderhamn.	—	—	—	—	—	13 507	—	4	—	37,250	—	2,048,350
Marma sågverks aktiebolag.....	Marma sågverk.....	Söderala.	—	0 609	—	—	—	—	—	1	11,200	212,400	—	—
	Boda n:o 1 m. fl.....	Ljusdal.	—	12 091	—	—	—	—	—	—	343,000	—	—	—
	Furuhöjd n:o 1 m. fl.....	Ramsjö.	—	2 669	—	—	—	—	—	—	143,000	—	—	—

Tab. 5. (Forts.). EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I GEFLEBORS LÄN AR 1890.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.	
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	All- mänt frälse.								
Marma sågverks aktiebolag	Föne n:o s. s. 3 m. fl. Borrsjö n:o 1 m. fl. Kåsjö n:o 7 m. fl. N:o 162 i norra qv. m. fl.	Färila. Loa. Jerfsö. Söderhamn.	—	1 186	—	—	—	—	2	78,100	21,500	—	986,450	
Svartviks aktiebolag	Askesta Hedsjö n:o 2 m. fl. Tjernvall Sandarne lastageplats m. m.	Söderala. Ramsjö. Färila. Söderhamn.	—	0 525	—	—	—	2	1	13,000	311,000	—		
Varpnäs förlagsaktiebolag	Svedja Rhen Åbyggnad i Koldemo	Segebersta. Bollnäs. Arbrå.	—	0 460	—	—	—	5	1	8,900	9,900	—		
Löthens sågverks aktiebolag	Löthens ångsåg	Rengsjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
Rengsjö handelsaktiebolag	Åbyggnad i Utby	„	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	1,000	
Norråla hushållsförenings aktiebolag	Gårdsbyggnad	Norråla.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,300	—	4,300	
Vij sågverks aktiebolag	Vij ångsåg	Trönö.	—	—	—	—	—	—	1	—	16,000	—	16,000	
Trönö handelsaktiebolag	Åbyggnader i Berga	„	—	—	—	—	—	—	1	—	4,500	—	4,500	
Goodtemplars handelsaktiebolag	Åbyggnader i Trönbyn	„	—	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000	
Mejeriaktiebolaget	Mejeri i Bro	Bolluäs.	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
Goodtemplars byggnadsaktiebolag	Åbyggnad i Bro	„	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
Bollnäs nya bryggeriaktiebolag	Ångbryggeri Åbyggnad i Oije	„ Jerfsö.	—	0 063	—	—	—	—	1	3,000	50,000	—	74,000	
Delsbo handelsaktiebolag	Ljustjerner såg Ostby d:o Ede	Enånger. Rogsta. Delsbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—		
Aktiebolaget Iggesunds bruk	Igesund m. fl. Nianfors m. fl. Håsta n:o 3 Öfverby n:o 2 m. fl. S. Elgered m. fl. Gammelsträng n:o 7 m. fl. Ånga n:o 6 m. fl. Kallsjö n:o 1 Remman n:o 2 m. m. Stagdås n:o 1 m. fl. Mörtsjö n:o 3 m. m.	Njutånger. Nianfors. Helsing-Tuna. Forsa. Bergsjö. Norrbo. Bjuråker. Delsbo. Ljusdal. Ramajö. Arbrå.	—	4 750	—	—	—	—	1	102,800	1,032,300	—	2,633,500	
Aktiebolaget Tunbyn	Tunbyn m. fl.	Helsing-Tuna.	—	1 263	—	—	—	—	—	33,000	—	—		33,000
Saltviks nya aktiebolag	Nederberge m. fl. Söråkre n:o 3	Idenor. Rogsta.	—	0 604	—	—	—	—	1	11,600	99,000	—		116,400
Schebo bruks aktiebolag	Arnön	„	—	3 070	—	—	—	—	2	5,800	—	—		
Sörfors bruks aktiebolag	Malungen n:o 1 m. fl.	Hassela.	—	0 387	—	—	—	—	—	114,000	25,600	—		139,600
Galtströms bruks aktiebolag	Årskogen n:o 1 m. fl.	Gnarp.	—	2 294	—	—	—	—	—	38,900	—	—		38,900
Ströms bruks aktiebolag	Brytte m. fl. Nordanå m. fl. Finlands lastageplats. Ede n:o 1 m. fl. Franshammar n:o 1 m. fl. Vakåsen n:o 1 m. fl.	Rogsta. Harmånger. Jättendal. Bergsjö. Hassela. Bjuråker.	—	2 198	—	—	—	—	1	42,000	—	—		479,500
			—	3 398	—	—	—	—	—	79,200	143,200	—		
			—	—	—	—	—	—	1	1,000	—	—		
			—	1 853	—	—	—	—	1	66,000	8,900	—		
			—	1 396	—	—	—	—	9	129,300	4,700	—		
			—	0 240	—	—	—	—	—	5,200	—	—		

Aktiebolaget Forsså träpappfabrik	Hamre n:o 3 m. fl.	Forsa.	—	0 398	—	—	1	7,600	259,000	—	266,600
Ortvikens ångsågs aktiebolag	Hedsjö n:o sub 1 m. fl.	Ramsjö.	—	0 619	—	—	—	29,700	—	—	29,700
Ljusdals goodtemplars aktiebolag	Åbyggnad i Östernäs	Ljusdal.	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000
Hybo arbetare handelsaktiebolag	» i Hybo	»	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000
Vallsta ångsågs aktiebolag	Vallsta ångsåg	Arbrå.	—	—	—	—	1	—	30,000	—	30,000
Arbrå mekaniska verkstads aktiebolag	Åbyggnad i Koldemo	»	—	—	—	—	1	—	33,000	—	33,000
Arbrå handelsaktiebolag	» i Kyrkbyn	»	—	—	—	—	1	—	6,000	—	6,000
Lysoljeimport-aktiebolaget i Gefle	Oljekällare i Sörby vret, n:o 186	Gefle.	—	—	—	—	1	—	2,000	—	—
	Fastighet	Hille.	—	—	—	—	1	—	6,000	—	8,000
Aktiebolaget Atlas	Brynäsudden	Gefle.	—	—	—	—	16	—	230,600	—	230,600
Lindahl & Runers mekaniska verkstads aktiebolag	N:is 0 1/2 och 15 i 1:a kvarterets 2:dra afd., n:is 0, 2, 5 och 23 i 1:a kvarteret 1 vret	»	—	—	—	—	1	10	3,600	367,600	371,200
Porterbryggeriaktiebolaget 1)	N:is 3 o. 4, 19—26 i 2:dra kvarteret	»	—	—	—	—	1	2	—	333,600	333,600
Ångbryggeriaktiebolaget 1)	N:is 67, 2/3 af 68, 71 och 124 samt gaml. n:is 220 och 221 i 2:dra kvarteret	»	—	—	—	—	—	6	—	344,100	344,100
Gefle bryggeriaktiebolag 1)	Gustafsbro bryggeri o. åbyggnad vid Strömdalen	»	—	—	—	—	—	2	—	168,800	168,800
Aktiebolaget Geflepostens tryckeri	N:o 61 i 3:e kvarteret	»	—	—	—	—	—	1	—	50,800	50,800
Gefle pantlåneaktiebolag	N:o 66 i 3:e kvarteret	»	—	—	—	—	—	1	—	24,300	24,300
Gefle manufakturaktiebolag	Strömsbro fabrik, qvarn, magasin och 5 vretar	»	—	—	—	—	—	5	—	—	—
	Stig	Hille.	—	0 400	—	—	1	22	15,100	657,300	—
			—	—	—	—	—	4	52,000	78,000	802,400
Gefle teaterhusaktiebolag	Teatern	Gefle.	—	—	—	—	—	1	—	173,000	173,000
Gefle ridhusaktiebolag	Ridhuset	»	—	—	—	—	—	1	—	16,000	16,000
Tekniska aktiebolaget Flora	N:is 38, 39, 58 och 59 i 1:a kvarterets 2:dra afd.	»	—	—	—	—	—	1	—	49,900	49,900
Gefle ångvärfveraktiebolag	G:la n:is 90 och 154 A samt nya n:is 17, 23, 24, 32, 41, 48, 33, 34, 39, 40, 49 och 50 i 5:e kvarteret	»	—	—	—	—	—	7	—	137,400	137,400
Strömdalens värdshusaktiebolag	Strömdalens värdshus	»	—	—	—	—	—	1	—	40,400	40,400
Gefle-Dala jernvägs aktiebolag	Hotel Phoenix, ångbåtskontor, inspektorsbyggnad m. m. å Stora Holmen; gårdarne n:is 144—146 i 3:e kvarteret; 21—23, 60, 61, 108, 109 i 4:e kvarteret; andelar i en mängd vretar å Gefle, Sätre och Lexe egor	»	—	—	—	—	1	12	8,000	209,200	—
	Storvik	Ofansjö.	—	0 200	—	—	—	—	12,000	—	229,200
Gefle-Ockelbo jernvägs aktiebolag	Delar i en mängd vretar å Gefle, Sätre och Lexe egor	Gefle.	—	—	—	—	—	1	5,500	—	5,500
Uppsala-Margrethills jernvägs aktiebolag	Gården gamla n:o 38 i 1:a kvarterets 2:a afd. samt tomterna nya n:is 70 i 1:a kvarteret, 13, 15, 16, 18—20, 22, 23, 25 och 26 i 5:e kvarteret	»	—	—	—	—	—	12	—	23,500	23,500
Söderhamns sprit- och vinhandelsaktiebolag	N:o 1 i 2:dra kvarteret	Söderhamn.	—	—	—	—	—	1	—	8,500	8,500

1) Dessa bolag äga dessutom tillsammans med 2 privata bryggare n:is 68 och 68 1/2 i 6:te kvarteret, taxerade till 37,600 kronor.

Tab. 5. (Forts.). EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1890.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					Summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Aktiebolaget Jäderberg & Co.....	N:o 160 i norra kvarteret m. fl.	Söderhamn.	—	—	—	—	—	5	—	128,100	—	—	128,100	
Varfsaktiebolaget i Söderhamn.....	Stenäker, byggnader med skeppsvarf.....	»	—	—	—	—	—	1	—	35,000	—	—	35,000	
Åsbacka trävaruaktiebolag.....	Åsbacka ångsåg m. m.....	»	—	—	—	—	—	1	—	200,000	—	—	200,000	
Hudiksvalls teateraktiebolag.....	— —	Hudiksvall.	—	—	—	—	—	1	—	13,000	—	—	13,000	
Hudiksvalls goodtemplars byggnadsaktiebolag.....	— —	»	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	—	50,000	
Hudiksvalls spritvaruförsäljnings aktiebolag.....	— —	»	—	—	—	—	—	1	—	66,000	—	—	66,000	
Hudiksvalls trävaruaktiebolag.....	Sandviks ångsåg.....	Söderala.	—	—	—	—	—	2	—	65,800	—	—	—	
	Sandviks såg.....	»	—	—	—	—	—	1	—	22,500	—	—	—	
	Håsta ångsåg.....	Helsing-Tuna.	—	—	—	—	—	1	—	214,000	—	—	—	
	Hamre n:o 2 m. fl.....	Idenor.	—	0 625	—	—	—	—	12,300	—	—	—	—	
	Hamre såg.....	»	—	—	—	—	—	1	—	14,500	—	—	—	
	Hamre ångsåg.....	Forsa.	—	—	—	—	—	1	—	200,000	—	—	—	
	Hillen n:o s. s. 1.....	»	—	0 063	—	—	—	—	1,200	—	—	—	—	
	Våtmor m. fl.....	Bjuråker.	—	4 164	—	—	—	—	97,900	—	—	—	—	
	Klubbo m. fl.....	Delsbo.	—	5 432	—	—	—	—	124,900	50,000	—	—	—	
	Edänge n:o sub 1 m. fl. jemte Hybo ångsåg.....	Ljusdal.	—	4 503	—	—	—	—	93,800	301,700	—	—	—	
	Bjursö n:o 1 m. fl.....	Färila.	—	1 352	—	—	—	—	53,000	3,000	—	—	—	
	Ede n:o s. s. 1 m. fl.....	Jerfsö.	—	0 140	—	—	—	—	7,400	—	—	—	—	
	Bogården af n:o 3 m. fl.....	Arbrå.	—	0 063	—	—	—	—	12,100	—	—	—	—	
	Dalsjöfors lägenhet.....	Undersvik.	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—	—	—	
	Lerviks ångsåg m. m.....	Söderhamn.	—	—	—	—	16 342	—	300	84,300	—	—	1,363,700	
Aktiebolaget Ångfartyget Hudiksvall..	— —	Hudiksvall.	—	—	—	—	—	—	—	1,500	—	—	1,500	
Badhusaktiebolaget i Hudiksvall.....	— —	»	—	—	—	—	—	—	—	16,000	—	—	16,000	
		Summa	—	300 332	0 625	25 701	326 658	217	272	12,710,000	16,930,300	57,600	29,697,900	

Tab. 6. EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1890.

1. Främmande magters och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					Summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Gasverksbol. B. Glower & Co i London	Gasverket.....	Gefle.	—	—	—	—	—	1	—	41,300	—	—	41,300	
Julius von Just. Volsack fr. Danmark	Södra hälften af n:o 4 i 2:dra kvarteret.....	Söderhamn.	—	—	—	—	—	1	—	39,050	—	—	39,050	
		Summa	—	—	—	—	—	2	—	80,350	—	—	80,350	

Tab. 7.

BRANDFÖRSÄKRINGSINRÄTTNINGARNES VERKSAMHET, I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1886—1890.

1. Inrättningens namn och verksamhets- område.	2. År, då verk- sam- heten bör- jade.	3. Infutna försäkrings- avgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	4. Öfriga inkomster. 1886—1890.	5. Utbetalda brandskade- ersättningar. 1886—1890.	6. Afsättningar till fonder. 1886—1890.	7. Öfriga utgifter. 1886—1890.	8. Be- fintliga fonder eller till- gångar vid slutet af år 1890.	9. Försäkringsbelopp		11. Utdebiteringsgrund (för ömsesidighetsbolag). Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					12. Eldsvådor, för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning		14. Anmärkingar.
								tecknad under loppet af år 1890.	qvar- stående vid slutet af år 1890.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.	endast för fast eller endast för lös egen- dom.	både för fast och lös egen- dom.	
Gefleborgs läns brandstods- bolag för försäkring af fast och lös egendom på landet.	Fast egendom Lös egendom	1888 { 264,369 118,232 }	1,116	{ 223,544 78,715 }	20,828	60,630	32,408	{ 1,043,420 97,690 }	11,880,070 4,821,815	46 46	38 38	25 25	38 38	10 10	29 39	54	
Gestriklands brandstodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1882 { 83,635 41,083 }	5,209	81,245	75,174	14,380	75,174	645,960	19,629,310	{ 150 150 }	90 90	90 75	200 123	90 95	37 37	74	
Hedesunda utanhedes brand- stods-förening, Hedesunda s:n.	Fast egendom Lös egendom	1882 { 1,743 — }	—	603	—	135	6,373	12,020	578,030	25	25	25	25	10	7	—	1)
Årsunda sockens brandstods- bolag.	Fast egendom Lös egendom	1871 { 5,874 1,218 }	2,937	5,817	—	553	13,179	{ 10,120 2,560 }	751,280 187,820	10 10	10 10	10 10	10 10	10 10	3	—	
Öster-Fernebo sockens en- skilda brandstodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1864 { 2,481 — }	—	492	2,840	298	7,555	142,690	1,100,690	4	4	4	4	7	—	2	2)
Torsåkers brandstodsbolag, Torsåkers socken.	Fast egendom Lös egendom	1879 { 11,908 6,127 }	6,127	602	16,201	1,232	33,871	119,070	1,667,475	15	15	15	15	15	4	1	3)
Ofvansjö sockens brandstods- bolag.	Fast egendom Lös egendom	1879 { 19,862 — }	—	2,041	—	600	29,141	4,000	3,345,590	{ 10 10 }	10 10	10 10	10 10	10 10	6	—	
Ockelbo brandstodsbolag, Ockelbo socken och Amots kap.	Fast egendom Lös egendom	1870 { 4,376 1,095 }	1,095	{ 4,399 341 }	—	373	4,525	—	931,030	{ 10 10 }	10 10	10 10	10 10	10 10	—	6	4)
Hille sockens enskilda brand- stods-förening.	Fast egendom Lös egendom	1871 { 2,255 1,667 }	1,667	1,375	—	339	8,950	9,270	276,080	—	—	—	—	—	—	1	5)
Valbo brandförsäkringsbolag, Valbo s:n o. Gefle stads utjord.	Fast egendom Lös egendom	1881 { 17,622 4,386 }	4,386	4,626	—	1,981	30,866	44,530	1,628,570	—	—	—	—	—	{ 1 1 }	—	6)
Valbo brandstods-förening, Valbo socken.	Fast egendom Lös egendom	1867 { 1,275 257 }	2,700	15	3,857	340	13,081	10,880	415,790	—	—	—	—	—	1	—	
Sydöstra Helsinglands brand- stodsbol., omfattande Norr- ala, Trönö, Söderala, Mo och Rengsjö socknar.	Fast egendom Lös egendom	1864 1878 { 54,913 — }	—	52,196	—	2,707	—	823,720	7,508,250	6 ³	18 ⁷	40	7 ⁸	5 ⁵	{ 7 7 }	14	
Skogs sockens brandstodsbo- lag.	Fast egendom Lös egendom	1862 { 6,619 4,191 }	4,191	{ 400 611 }	8,963	837	19,392	{ 23,830 31,310 }	862,490 420,340	10	10	10	10	10	1	2	7)
Hanebo och Segersta för- saml. enskilda brandstods- bolag.	Fast egendom Lös egendom	1860 { 4,952 1,664 }	705 317	{ 2,273 1,293 }	—	{ 399 91 }	4,805 1,430	10,900 14,000	1,024,700 698,600	10 5	10 5	10 5	10 5	10 5	—	4	8)
Bollnäs sockens brandstods- bolag.	Fast egendom Lös egendom	1881 { 25,557 — }	—	29,137	—	1,313	951	62,610	3,183,900	10	20	10	10	20	{ 1 2 }	4	
Bollnäs utanvidsfolks brand- stodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1866 { 5,544 499 }	499	7,013	—	250	1,235	18,575	1,002,892	20	25	—	10	—	—	7	
Alfta och Ofvansjö sock- nars brandstodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1862 { 12,885 7,660 }	2,525	24,476	—	1,596	11,630	205,340	4,358,580	10	45	10	39	75	{ 3 7 }	12	
Enångers sockens brandstods- bolag.	Fast egendom Lös egendom	1870 { 4,356 2,186 }	—	{ 4,209 638 }	—	1,695	23	{ 13,700 5,170 }	1,046,090 526,380	— —	5 3	13 7	8 4 ⁵	4 2	{ 1 1 }	3	

Tab. 7. (Forts.). BRANDFÖRSÄKRINGSINRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1886—1890.

1. Inrättningens namn och verksamhets- område.	2. År, då verk- sam- heten bör- jade.	3. Influtna försäkrings- avgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	4. Öfriga inkomster. 1886—1890.	5. Utbetalda brandskade- ersättningar. 1886—1890.	6. Afsättningar till fonder. 1886—1890.	7. Öfriga utgifter. 1886—1890.	8. Be- fintliga fonder eller till- gångar vid slutet af år 1890.	9. Försäkringsbelopp		11. Utdebiteringsgrund (för ömsesidighetsbolag). Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					12. Eldsvådor, för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning		14. Anmärkningar.	
								tecknad under loppet af år 1890.	qvar- stående vid slutet af år 1890.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.	endast för fast eller endast för lös egen- dom.	både för fast och lös egen- dom.		
Utanvida brandstods-förening i Helsing-Tuna.	1882	306	302	—	—	84	1,770	1,930	54,810	10 5	10 5	10 10	15 15	15 15	—	—		
Idenors sockens brandstods-kassa.	1858	8	369	—	—	—	1,920	—	—	10	10	10	—	—	—	—	9)	
Forsa sockens brandstods-bolag.	1856	{ 9,790 4,039	{ 140 103	{ 8,054 502	—	{ 120 65	{ 1,443 1,636	—	—	—	—	—	—	—	{ 2 —	{ 2 —		
Högs sockens brandstods-förening.	1883	1,343	—	—	—	—	4,959	—	182,440	16	16	16	16	8	—	—		
Ilso sockens brandstods-förening.	1871	354	473	—	—	—	3,080	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10)	
Jättendalssockens brandstods-bolag.	1870	3,749	27	280	—	137	8,520	12,410	503,360	10	10	20	20	20	1	—		
Gnarps sockens brandstods-förening.	1883	5,157	770	2,267	6,315	155	6,315	10,850	472,130	20a30	20a30	20a30	20a30	20a30	—	2		
Gnarps sockens allmänna brandstods-förening.	1886	2,669	241	—	2,754	155	2,754	—	313,880	20a40	20a40	20a40	20a40	20a40	—	—		
Hassela sockens brandstods-förening.	1888	{ 2,639 1,188	{ 161 72	{ — 74	{ 3,669	{ 318	{ 2,530 1,139	{ 319,180 143,990	{ 315,230 141,970	—	—	25	25	25	—	{ 2 —	{ — —	
Bjuråkers sockens brandstods-bolag.	{ 1878 1881	{ 2,012	{ 452	{ 791	—	{ 460	{ 3,287	{ 442,601	{ 391,100	10	10	10	10	10	{ 2 —	{ — —	11)	
Delsbo sockens brandstods-bolag.	1866	8,638	1,460	3,929	—	1,286	10,302	301,393	1,613,916	—	—	—	—	—	{ 3 4	{ 5 —		
Ljusdals sockens brandstods-bolag.	1886	6,021	39	{ 3,647 101	—	1,568	744	30,200	1,452,000	{ 10 5	{ 10 5	20 10	10 5	10 5	5 1	—		
Jerfsö och Undersviks brand-försäkringsbolag.	1864	{ 11,435 6,931	{ 2,150	{ 9,219 5,931	—	1,010	10,499	{ 82,700 50,120	{ 1,677,830 1,016,860	10	10	10	10	25 25	2 3	{ 5 —		
Arbrå sockens brandstods-bolag.	1889	6,615	583	{ 15 —	—	823	6,360	{ 13,980 18,495	{ 438,480 975,050	—	—	—	7—24 7—24	7—24 7—24	1	—		
Arbrå sockens utanvidsfolks brandstods-bolag, Arbrå socken.	1869	3,320	1,428	3,098	—	1,555	9,228	2,190	655,205	{ — —	{ — —	—	20 20	10 10	—	{ — —	4	
Summa	—	788,740	42,244	563,969	140,601	97,485	371,075	4,781,404	78,050,033	—	—	—	—	—	221	202		

Anmärkningar:

1) Blott 4 år betalas dessa 25 öre årl., men 1890 utdebiterades 10 öre för 100 kr. — 2) Ansvarsbelopp lika med värderingsbelopp för både fast och lös egendom. — 3) Särskild räkning för fast och lös egendom föres ej; afgiften uttages blott 10 år. — 4) 2 större eldsvådor; 4 släckta efter obetydlig förlust. — 5) De 5 första åren utdebiteras 50 öre på 100 kr., 6:te och 7:de året 25 öre, sedan intet. — 6) Under femårsperioden har ingen utdebitering skett. Ny försäkring betalas med 2½ % af försäkringsvärdet på en gång eller med ½ % i 5 år. — 7) Försäkringsbeloppet = 1,282,830 kr., ansvarighetsbeloppet = 1,464,230 kr. — 8) Utom här angifna brandskade-ersättningar hafva till en af de brandskadade särskildt uttaxerats materialier och dagsverken till värde af 1,645 kronor. — 9) Samtliga delegare utträdt ur föreningen, men dess kassa är ännu odelad. — 10) Ersättning utgår hufvudsakligast in natura. Dessutom mindre kontanta bidrag. — 11) Afser äfven försäkring af lös egendom, som dock i räkenskapen ej särskiljes ifrån den fasta.

pet = 1,282,830 kr., ansvarighetsbeloppet = 1,464,230 kr. — 8) Utom här angifna brandskade-ersättningar hafva till en af de brandskadade särskildt uttaxerats materialier och dagsverken till värde af 1,645 kronor. — 9) Samtliga delegare utträdt ur föreningen, men dess kassa är ännu odelad. — 10) Ersättning utgår hufvudsakligast in natura. Dessutom mindre kontanta bidrag. — 11) Afser äfven försäkring af lös egendom, som dock i räkenskapen ej särskiljes ifrån den fasta.

Tab. 8.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
A. Å landsbygden.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.</i>									
Nils Hedenströms stipendiefond för orkeslösa tjenare [Hedesunda s:n].	Fördelning af fondens årliga ränta åt orkeslösa tjenare.	Nils Hedenström, handlande.	1870 ² / ₅	35	776	18,603	—	En styrelse af 3 personer.	
25 Junifonden [Torsäkers s:n].	Fördelning af fondens ränta åt behöfvande.	Person, som ej vill vara känd.	1885 ³¹ / ₁	2	45	1,000	—	Pastor.	
Sundbergiska fonden [Ockelbo s:n].	Hjelp åt några fattiga.	O. H. Sundberg, tygskrivare i Gefle.	1790 ³⁰ / ₄	8	24	1,023	—	Pastor, komminister o. åbon ä n:o 2 i Tunnanåsbo.	
Ockelbo kyrkas fattigfond [d:o].	Understöd till jul åt fattiga, som icke åtnjuta fattigförsörjning.	Ockelbo handelsaktiebolag o. frivill. gåfvogifvare.	1877 ⁹ / ₅	24	72	2,278	—	Pastor och kyrkovårdar.	
Bergsrådinnan Anna Sofia Beskows minnesvård [Söderala s:n].	Årliga räntan skall tillfalla Söderala sockens fattiga, synnerligast dem från Maråkers bruk.	Axel Beskow, brukspatron.	1859 ² / ₅	—	180	3,000	—	Söderala kommun.	
D:o d:o [Skogs s:n].	Att understödja församlingens fattiga genom räntans utdelning till dessa hvarje jul.	Axel Beskow, bergsråd.	1856 ³⁰ / ₈	42	150	3,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Wannqvistska fattigfonden [Hanebo s:n].	Årliga räntan utdelas till jul åt församlingens fattiga.	Olof af Wannqvist, polismästare och underståthållare i Stockholm.	1822 ¹³ / ₁₂	14	16	325	—	Pastor och kyrkovårdar.	
Hallinska fattigfonden [d:o].	Årliga räntan användes till understöd åt församlingens fattiga.	Urfabrikör Olof Hallin i Stockholm.	1875 ¹⁸ / ₄	—	100	2,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Wannqvistska fattigfonden [Segesta s:n].	Årliga räntan utdelas till jul åt församlingens fattiga.	Polismästaren och underståthållaren Olof af Wannqvist i Stockholm.	1822 ¹³ / ₁₂	8	7	150	—	Pastor och kyrkovårdar.	
Olof Georg Bolins fond [Helsing-Tuna s:n].	Understöd vid julen åt 10 fattiga.	Olof Georg Bolin.	1862 ²¹ / ₁₀	10	100	2,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Hällbergiska donationen [Norrbo s:n].	Utdelning af årsräntan till behöfvande inom socknen.	N. Hällberg, handlande i Hudiksvall, och hans hustru.	{ 1832 ⁵ / ₂ } { 1839 ⁸ / ₃ }	4	22	450	—	Pastor och kyrkovårdarne.	
Edeforsfonden [Ljusdals s:n].	Att till julen understödja fattiga.	Bergvik och Ala aktiebolag.	1883 ²⁵ / ₂	10	15	300	—	Kommunalnämnden.	
Hallgrenska fattiggåfvan [d:o].	D:o d:o.	Prostinna Chr. Kat. Hallgren.	1864 ¹⁴ / ₈	10	25	500	—	D:o.	
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnvård och barnundervisning.</i>									
Nils Hedenströms stipendiefond till ett barnhem [Hedesunda s:n].	Underhåll af ett barnhem.	Nils Hedenström, landthandl., afl.	1870 ² / ₅	7	504	12,159	—	En styrelse af 3 personer.	
Bolundska fonden [d:o].	Fattiga skolbarns beklädnad.	Olof Bolund, kontr.-prost.	1853 ²⁶ / ₈	37	174	4,206	—	Pastor i församlingen.	
Hästo folkskolas premiefond [Torsäkers s:n].	Fördelning af fondens ränta åt 2, högst 3 barn, deraf förtjenta och som besökt Hästo folkskola.	Bergsm. P. Perssons å n:o 10 i Vesterhästo sterbhus.	1844 ⁸ / ₃	3	9	200	—	Pastor.	
Lagerträdska fonden [Ockelbo s:n].	Uppmuntran till flitiga skolbarn.	Abr. Lagerträd, läkare vid Ockelboverken.	1865 ²⁹ / ₁	Af småskrifver åt många skolbarn.		787	—	Skolrådet.	1)
Skolbarns beklädnadsfond [d:o].	Utdelning af räntan till skodon och kläder åt fattiga skolbarn.	Frivilliga gåfvor, deribland handelsförening. 1,000 kr.	1878 utdeln. 1:a ggn.	15	79	2,790	—	D:o.	
Prosten N. G. Walldéns fond [Valbo s:n].	Hem för minderåriga gossar.	N. G. Walldén, kontr.-prost.	1877 ²³ / ₃	—	—	3,570	—	Valbo barnhems styrelse.	
Erik Brodins fond [d:o].	Underhåll af Valbo barnhem för minderåriga flickor.	Erik Brodin, lokomotivförare.	1877 ⁵ / ₃	7	549	14,780	—	D:o d:o.	
Valbo barnhem [d:o].	Att till gudfruktiga och dugliga medlemmar i samhället uppfostra sådana barn, som i hemmet intagas i brist på annan vård.	Ett antal för saken intresserade personer.	1871 ⁹ / ₇	7	376	10,013	7,000	D:o d:o.	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1890		6. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkningar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Ulla Söderhjelm's stipendiefond [Valbo s:n].	Att lemna medel till premier åt barnen vid Ludvigsbergs folkskola.	Fröken Ulla Söderhjelm.	1882 jan.	20	37	1,050	—	Skolrådet.	
Jäderlöfska donationsfonden [Skogs s:n].	Räntan eller del deraf, efter kyrkostämmans beslut, användes till fattiga skolbarns beklädnad.	O. T. Jäderlöf, handlande.	—	20	80	2,574	—	Pastor och skolrådet.	
Rettigiska skolfonden [Hanebo s:n].	Årliga räntan användes till skor och kläder åt fattiga skolbarn samt till premier vid examina i folkskolorna.	Brukspatron Carl Anton Rettig och hans fru Emma Åkerbjelm.	1873 ²⁸ / ₈	33	149	5,000	—	Skolrådet.	
Hallinska skolfonden [d:o].	Årliga räntan användes åt det mest behöfvande och derjemte värlartade af församlingens skolbarn.	Urfabrikör Sam. Hallin i Norrköping.	1877 ¹⁰ / ₁	1	25	500	—	Skolstyrelsen.	
Berglöfska fonden [Helsing-Tuna s:n].	Premier åt folkskolebarn.	Er. Berglöf, häradsskrifvare.	1883 ⁷ / ₈	—	—	713	—	Kyrkovårdarne.	2)
Idenors sockens premiekassa.	Utdelning af premier åt skolbarn.	C. E. Boström, prost, och E. Fredin, handl. i Hudiksvall.	1851 } 1876 ²¹ / ₂ }	65	61	1,231	—	Skolrådet.	
Idenors s:ns beklädnadskassa.	Att bekläda fattiga skolbarn.	C. A. W. Norelius, hofkamrer.	1869 ¹ / ₁	2	8	850	—	D:o.	
Doktor L. Landgrens premiefond [Delsbo s:n].	Premier åt fitiga skolbarn.	Lars Landgren, doktor.	1874	237	71	2,545	—	Pastor i församlingen.	
Granbomska donationsfonden [Ljusdals s:n].	Att höja Stenhamre folkskola genom anställande af lärare med akademisk examen.	Ingenjören A. W. Granbom.	1881 ²⁵ / ₁₁	—	—	19,254	—	Skolrådet.	
Galléenska fonden [Färilas s:n].	Fattiga barns uppfostran.	Kommerserådet Olof Galléen.	1837 ²¹ / ₃	50	480	23,200	—	D:o.	
F. W. Årfströms fond [d:o].	D:o d:o.	Färgaren F. W. Årfström.	1883 ¹³ / ₄	—	—	13,676	—	Kommunalnämnden.	
Barnhemsföretaget i Färila.	Vanvårdade och fattiga barns uppfostran och vård.	Komminister C. O. Kihlström.	1882 ¹ / ₁	1	26	1,835	—	Komminister C. O. Kihlström.	
Galléenska fonden [Los s:n].	Fattiga barns uppfostran.	Kommerserådet Olof Galléen.	Öfverl. till Loos fsg 1847	—	200	4,000	—	Pastor i församlingen.	
c) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.									
Gysinge sjuk- och begravningskassa [Öster-Fernebo s:n].	Sjuk- och begravningshjälp.	Delegarne.	1880 ²⁴ / ₁	18	314	3,031	—	En styrelse.	3)
Torsåkers arbetareförenings sjuk- och begravningskassa [Torsåkers s:n].	D:o d:o.	Ej uppgifven.	—	89	2,140	1,187	—	D:o.	4)
Torsåkers grufarbetares sjukhjälpkassa [d:o].	D:o d:o.	Grufbolaget och arbetarne.	1870 ²⁵ / ₁	48	1,115	3,689	—	D:o af 5 personer.	5)
Hofors och Robertsholms 100-förening [d:o].	D:o d:o.	Stationskarlen Olof Wallström.	1877 ¹ / ₁	46	590	1,191	—	D:o af 7 d:o.	6)
Valls hundraförening [d:o].	D:o d:o.	Hemmanseg. O. Lundvik.	1877 ²⁰ / ₄	18	233	395	—	D:o af 3 d:o.	7)
Kungsgårdens gårdsarbetares sjukkaseförening [Ofvansjö s:n].	D:o d:o.	Kungsgårdens m. fl. egenomars arbetare.	1876 ⁹ / ₂	13	197	465	—	Majoren och ridd. G. Lilliehöök.	8)
Dagakarlars vid Toretorps gård sjukhjälpkassa [d:o].	Sjukhjälp.	Rättaren Hedvall samt arbetare.	Okändt,	3	32	218	—	Rättaren Bjurling och 2 arbetare.	9)
Ofvansjö sockens sjuk- och begravningsfond [d:o].	Sjuk- och begravningshjälp.	Personer i Ofvansjö.	1879 ¹ / ₁₂	8	78	469	—	En styrelse af 5 personer.	10)
Arbetarnes vid Kungsfors sjukhjälp- och begravningskassa [Järbo s:n].	D:o d:o.	Kungsfors bruks egare och arbetare.	1871 ¹⁴ / ₁	15	92	266	—	Bruksförvaltaren J. Hedberg och 2 arbetare.	11)
Sjukhjälpkassa vid Forsbacka bruk [Valbo s:n].	D:o d:o.	Bruksegaren och ridd. Christian Lundeborg.	1876 ¹⁰ / ₁	22	346	2,593	—	Forsbacka bruksegare.	12)
Forsbacka sjuk- och begravningskassa [d:o].	D:o d:o.	Forsbacka bruks egare, Forsbacka jernverks aktiebol. och mekaniska verkstads arbetare.	1863 ²⁰ / ₆	58	696	396	—	En af kassans medlemmar vald styrelse.	13)
Ala sjuk- och begravningshjälpkassa [Söderala s:n].	D:o d:o.	Fem arbetare.	1874 ¹⁰ / ₃	9	125	6,000	—	Bruksförvalt. E. Granström å Ala.	14)
Arbetarnes vid Ljusne sågverk sjuk- och nödhjälpkassa [d:o].	D:o d:o.	Ljusne sågverk.	1876 ¹ / ₄	203	4,771	8,060	—	En styrelse af 5 personer.	15)

Askesta sjuk- och begravningshjelpskassa [d.o].	D:o	d:o.	James Dickson & C:o.	1877 ²⁷ / ₄	33	802	7,058	—	Ingeniör N. A. Sandström.	16)
Ljusne goodtemplars sjukförening [d.o].	D:o	d:o.	13 såg- och brädgårdsarbetare vid Ljusne.	1883 ¹ / ₁	—	177	297	—	En styrelse af fem personer.	17)
Arbetarnes vid Norrljusne jernverk sjuk- och nödhjelpskassa [d.o].	D:o	d:o.	Ljusne sågverk.	1885 ¹ / ₅	59	1,028	657	—	D:o d:o.	18)
Arbetarnes vid Sör Ljusne jernverk sjuk- och nödhjelpskassa [d.o].	D:o	d:o.	Sör Ljusne jernverk.	1887 ¹ / ₁	34	767	447	—	D:o d:o.	19)
Ljusne sågverks- och brädgårdsarbetares nya sjuk- o. begravningsförening [d.o].	D:o	d:o.	67 såg- och brädgårdsarbetare vid Ljusne.	1889 ¹⁹ / ₁	—	533	914	—	D:o d:o.	20)
Ljusne hundramannaförening.	Hjelp vid sjukdom eller olycksfall. Sjuk- och begravningshjelp.		Medlemmarne.	1890 ²² / ₂	14	116	327	—	D:o d:o.	21)
Lingbo sjuk- och begravningskassa [Skogs s:n].	Sjukhjelp.		A. Boström och E. Bergman m. fl.	1879 ¹ / ₁₂	—	—	446	—	En styrelse af 4 personer.	22)
Skogs sockens sjukhjelpskassa [d.o].	Gemensamt understöd vid sjukdoms- eller olycksfall.		Fotografen P. J. Forsbäck m. fl.	1876 ¹⁹ / ₁₀	6	69	896	—	Skolläraren J. Åström m. fl. styrelseledamöter.	23)
Iggesunds bruksarbetares sjuk- och begravningskassa [Njutångers s:n].	Inbördes hjälp och bistånd.		Arbetare vid bruket.	1878 ¹³ / ₄	8	86	1,317	—	En styrelse bland medlemmarne.	24)
Hundramannaföreningen vid Iggesund [d.o].	Angifvet i benämningen.		D:o d:o.	1879 ¹⁹ / ₃	152	995	?	—	D:o d:o.	25)
Sjuk- och begravningskassan »Enigheten» [Helsing-Tuna» s:n].	Att med 50 kronor bidraga vid dödsfall och uppmuntran till sparsamhet.		Arbetare vid Hudiksvalls trävaruaktiebolag.	1884	54	1,334	1,362	—	En styrelse af 5 personer.	26)
Spar- och begravningskassa för förmännen vid Hudiksvalls brädgård [d.o].	Understöd vid sjukdomsfall och begrafningar.		— —	Okändt.	1	50	12,189	—	D:o d:o.	27)
Forsa sockens hundraförening [Forsa s:n].	Angifvet i benämningen.		Sågverksarbetaren O. Ström vid Forsa ångsåg.	1878 ²⁹ / ₆	21	695	995	—	En styrelse af 6 personer.	28)
Arnö sågverks sjukhjelpsfond [Rogsta s:n].	D:o		Inspektör Aug. Modin.	1884 ¹ / ₉	10	230	656	—	D:o af 7 d:o.	29)
Rogsta sockens allmänna sjuk- och begravningskassa [d.o].	Hjelp åt sjuka medlemmar.		Hemmanseg. O. Nordstrand och P. O. Moberg.	1888 ³ / ₄	2	53	137	—	D:o af 5 d:o.	30)
Stocka sågverksarbetares sjuk- kassa [Harmånger s:n].	Angifvet i benämningen.		Arbetare vid verket.	1883 ³⁰ / ₆	34	641	356	—	E. A. Eriksson.	31)
Ströms sjuk- och begravningskassa [d.o].	D:o		D:o d:o.	1885 ¹ / ₆	6	46	533	—	Skogvaktaren P. E. Blixt.	32)
Gnarps sågverks sjukhjelpsförening [Gnarps s:n].	D:o		Sågverksegarne.	1882	—	—	500	—	Sågverksegarne.	33)
Templarordens sjukhjelpsförening [Ljusdals s:n].	D:o		Ordensällskapet.	1889 ¹⁰ / ₃	15	200	62	—	Föreningen.	33)

e) Pensionsanstalter.

Idenors sockens pensionskassa [Idenors s:n].	Att bistå bleserade bevaringsynglingar.	Hemmansegarne i socknen.	1814 ¹¹ / ₉	—	—	1,621	—	Kommunalnämnden.	34)
Idenors sockens lifräntekassa [d.o].	Insättning i länets lifränteanstalt af 3 kr. för hvarje barn i första lefnadsåret.	Kommunalstämman.	1876 ²² / ₁₀	—	—	363	—	D:o.	35)

f) Andra stiftelser och inrättningar.

Martelleurska donationen [Torsäckers s:n].	Förbättrad upplysning af församlingens kyrka juldagarne.	Fänrik Carl Jacob Martelleur.	1853 ¹ / ₅	—	—	1,114	—	Pastor.	
Hallinska kyrkofonden [Hanebo s:n].	Årliga räntan användes till bestridande af sådana kostnader, som skola utgå af kyrkokassan, och lägges dertill såsom en kyrkans inkomst.	Urfabrikör Olof Hallin i Stockholm.	1875 ¹⁹ / ₄	—	—	5,000	—	Kyrkorådet.	
Summa			—	1,671	22,911	224,769	7,000		

B. I Gefle stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.

P. Elfstrands arvingars fond.	Julgåfvor till varfstimmermän.	P. Elfstrand m. fl.	1846 ²⁹ / ₈	15	150	3,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
L. A. Bångs d:o.	D:o	E. C. och A. J. Bång.	1854 ²⁰ / ₇	25	250	5,000	—	D:o.	
Soppkokningsanstaltens d:o.	Uttryckt i namnet.	Flere personer.	1868 ²² / ₆	—	—	905	—	D:o.	36)
De konakriberades d:o.	D:o	Okänd.	1814 ² / ₅	—	—	4,052	—	D:o.	
Rahmska fonden.	Beroende på styrelsens bestämmelse.	Ol. W. Rahm.	1863 ¹³ / ₄	35	175	5,000	—	D:o.	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		6.		7.	8.	9.	10.
				Utdelning under år 1890	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.	till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Monies fond.	Beroende på styrelsens bestämmelse.	A. S. Monie.	1871 $\frac{1}{11}$	3	18	511	—	Fattigvårdsstyrelsen.			
Wendelii d:o.	D:o d:o.	E. Wendelius med hustru.	1861 $\frac{12}{9}$	7	35	1,000	—	D:o.			
Fabriksförening. fattigkassa.	Hjelp åt fattige f. d. fabriksidkare, deras enkör och barn.	Fabriksföreningen.	1869 $\frac{25}{3}$	9	220	5,369	—	Föreningens ordförande.			37)
Räntan af 25,000 kr. brännerimedel.	För fattigvårdens behof.	Gefle stad.	1820 $\frac{1}{1}$	—	—	25,000	—	Gefle stad.			
Brännerifonden.	D:o d:o.	De särskilda societeterna.	1849 $\frac{15}{10}$	—	6,300	126,613	—	D:o.			38)
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>											
Wengrenska fonden.	Beklädande af fattiga barn.	Maria C. Wengren.	1874 $\frac{23}{5}$	7	70	2,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.			
Gefle stads barnhuskassa.	Understöd åt faderlösa barn intill 14 års ålder.	—	1777	104	3,559	68,588	5,500	Landshöfdingen, borgmästaren, kyrkoherden samt en af stadsfullmäktige valda kassaman.			39)
Ennes-Elfbrink-Elfstrandska skolfonden.	Afsåg första lancasterskolan i Gefle.	P. Ennes, O. Elfbrink och D. Elfstrand, grosshandl.	1821	—	1,000	48,729	—	En styrelse.			40)
Axel och Lully Rettigs barnhusfond.	Till ett hem för vanvårdade barn.	R. Rettig, grosshandl. m. m.	1873 $\frac{9}{5}$	22	3,952	100,000	47,242	En styrelse af 3 ledamöter.			
Thernbergska fonden.	Fattigskoleinrättning i Gefle.	J. Thernberg, kassör.	1821 $\frac{19}{11}$	—	800	40,500	—	Pastor jemte 4 valda ledamöter.			
Enskilda barnhemmet.	Att till gudsfruktan, goda seder och duglighet uppföstra vanvårdade barn.	Personer ur alla samhällsklasser.	1858 $\frac{1}{10}$	22	3,817	57,999	36,999	Styrelse af 7 personer.			
Gefleborgs läns förening för sinnesslöa barns vård (idiotanstalten).	Vård om sinnesslöa barn jemte bibringande åt dem af undervisning.	Landstinget samt enskilda personer af alla samhällsklasser.	1874 $\frac{20}{5}$	31	16,822	50,554	37,000	Styrelse af 9 personer.			41)
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>											
Wahrenbergska stipendiefonden.	Stipendier åt lärjungar vid Gefle elementarskola.	Borgmäst. C. E. Wahrenberg.	1837 $\frac{10}{6}$	—	—	455	—	Skolans rektor under sitt och kollegii ansvar.			
Göranssonska d:o.	D:o d:o.	Grossh. G. P. Göransson.	Okändt.	—	—	420	—	D:o d:o.			
Emanuelsonska d:o.	D:o d:o.	Lektor P. J. Emanuelson.	1843 $\frac{1}{4}$	1	20	523	—	D:o d:o.			
Sehlbergiska d:o.	D:o d:o.	Grossh. N. J. Sehlberg.	1849 $\frac{12}{6}$	1	50	1,706	—	D:o d:o.			
Lars Muréns d:o.	D:o d:o.	Grossh. Lars Murén.	1848 $\frac{2}{11}$	5	170	4,444	—	D:o d:o.			
Christina Marg. Bergstens d:o.	D:o d:o.	Enkelektorskan C. M. Bergsten.	1852 $\frac{11}{6}$	1	45	1,088	—	D:o d:o.			
Lenströmska d:o.	D:o d:o.	Kontr.-prosten C. J. Lenström.	1856 $\frac{4}{3}$	2	40	1,058	—	D:o d:o.			
P. C. Rettigs d:o.	D:o d:o.	Bruksäg. P. C. Rettig.	1860 $\frac{11}{7}$	1	150	3,929	—	D:o d:o.			
Prytska d:o.	D:o d:o.	Ordensällskapet I. D.	1861 $\frac{22}{5}$	1	40	1,206	—	D:o d:o.			
Sara Christina Fredlunds d:o.	D:o d:o.	Enkefru S. C. Fredlund.	1865 $\frac{29}{1}$	2	20	634	—	D:o d:o.			
Axel Rettigs d:o.	D:o d:o.	Konsuln m. m. R. Rettig.	1868 $\frac{27}{5}$	1	95	2,262	—	D:o d:o.			
Johan Henrik Rosenbaums d:o.	D:o d:o.	Stadsingenjören J. H. Rosenbaum.	1868 $\frac{19}{6}$	2	80	2,272	—	D:o d:o.			
Kronberg-Lindhiska d:o.	D:o d:o.	Grossh. B. G. Kronberg med fru, född Lindh.	1871 $\frac{2}{1}$	3	228	5,105	—	D:o d:o.			
Carl Hedqvists d:o.	D:o d:o.	Grossh. Carl Hedqvist.	1871 $\frac{21}{9}$	2	45	1,405	—	D:o d:o.			
Strömska d:o.	D:o d:o.	Läroverksadjunkten R. Ström med fru.	1873 $\frac{15}{8}$	1	45	1,168	—	D:o d:o.			
Stipendiefonden af den 27 november.	D:o d:o.	Okände gifvare.	1873 $\frac{27}{11}$	1	87	2,700	—	D:o d:o.			
D:o af den 1 december.	D:o d:o.	D:o d:o.	1873 $\frac{2}{12}$	1	100	2,403	—	D:o d:o.			
Axel Raymond Garbergs stipendiefond.	D:o d:o.	v. Konsuln A. R. Garberg.	1875 $\frac{14}{7}$	1	260	5,972	—	D:o d:o.			
Nils Hedenströms d:o.	D:o d:o.	Handlanden N. Hedenström.	1879 $\frac{2}{5}$	4	240	5,751	—	D:o d:o.			
Jonas Heurlins d:o.	D:o d:o.	Trädgårdsmäst. J. Heurlin.	1876 $\frac{31}{1}$	2	60	1,612	—	D:o d:o.			
Victor Theodor Engvalls d:o.	D:o d:o.	Grosshandl. V. Th. Engvall med fru.	1879 $\frac{11}{6}$	2	120	3,744	—	D:o d:o.			
De faderlösa fond.	D:o d:o.	Hofleverantör A. G. Wirén.	1880 $\frac{11}{10}$	5	200	6,120	—	D:o d:o.			

Grubbiska stipendiifonden.	Åt en skicklig och fattig gymnasist utan afseende å härkomst.	Prosten Magn. Jakob Grubb.	Okändt.	—	—	237	—	D:o d.o.	
Strömbäckska stip.-fonderna.	Åt fattiga gymnasister och skolgossar till inköp af böcker.	Bruksegarne Strömbäck, far och son.	D:o.	—	—	414 262	—	D:o d.o.	
Wesslanderska stip.-fonden.	Åt 2 skickliga och fattiga gymnasister af Gestriklands nation, helst af bondestånd.	Pastorskan Helena Wesslanders arfvingar.	D:o.	—	—	482	—	D:o d.o.	
Dunkerska d:o.	Stipendium.	Handlanden Jakob Dunker.	D:o.	—	—	385	—	D:o d.o.	
Ödmanska d:o.	D:o.	Handlanden Simon Ödman.	D:o.	—	—	293	—	D:o d.o.	
Amanuens- d:o.	D:o.	Läroverkskollegiet.	D:o.	—	—	363	—	D:o d.o.	42)
Äldre Bergstenska d:o.	Åt den gymnasist, som eger lyckligaste genie.	Lektorerne Carl Bergsten d. ä. och Carl Bergsten d. y.	1800 ³⁰ / ₄	—	—	327	—	D:o d.o.	43)
Yngre d:o d:o.	Stipendium.	Lektor Carl Bergsten d. y.	Okändt.	—	—	361	—	D:o d.o.	
Bergmanska d:o.	Stipendier åt lärjungarne vid Gefle elementarskola.	Prosten Ol. Bergman.	—	—	—	446	—	D:o d.o.	
Nibelinska d:o.	För »Trivialskolan».	Rektor Carl Nibelius.	1811 ³ / ₁₂	—	—	287	—	D:o d.o.	
Müllerska d:o.	Åt tvänne mest behöfvande gymnasister och skolgossar af Gefle barn eller Gestrike nation, i synnerhet om de gjort betydande framsteg i historia och geografi.	Grossh. C. C. Müller.	1801 ²⁹ / ₉	—	—	572	—	D:o d.o.	
Per Muréns stipendiifond.	Stipendier vid Gefle högre elementarläroverk.	Per Murén, grosshandl. m. m.	1884 ¹ / ₅	5	600	15,380	—	D:o D:o.	
Depkenska testamentsmedlen.	Stipendier vid Gefle gymnasium.	Depken, kungl. sekret.	1781 ²⁷ / ₂	1	29	—	—	Drätselkammaren.	44)
Gestrinska donationsfonden.	Tillökning och underhåll åt läroverkets bibliotek.	Gestrin, läroverkskollega.	1814	—	—	23,124	13,100	En styrelse af 5 personer.	45)

d) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.

P. Brändströms sjukhjelps- o. begravningsfond.	Uttryckt i benämningen.	P. Brändström.	1809 ⁸ / ₁	21	105	3,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Kasernen.	Sjukrum.	P. Ennes.	1815 ¹³ / ₅	—	—	—	—	D:o.	46)
Wallénska d:o.	Förbättrad sjukvård åt stadens fattiga.	Is. Wallén.	1842 ²⁵ / ₁	112	560	16,000	—	D:o.	
Bardénska d:o.	På vederbörande läkares anordning till hjälp och understöd för fattiga sjuka.	M. C. Bardén.	1853 ¹⁶ / ₃	—	—	6,138	—	D:o.	
Sjukhjulsfonden.	Sjukhjelp.	Okänd.	1865 ² / ₆	7	35	1,000	—	D:o.	
Handtverksföreningens be- gravningskassa.	Begravningshjelp.	Subskription inom förenin- gen.	1763 maj.	3	508	29,109	—	För ett år valde delegare.	47)
Fiskareföreningens kassa.	Begravningshjelp åt delegarne.	Fiskerskapet.	1865 ²⁹ / ₅	5	130	2,632	—	Föreningens äldste.	48)
Nykterhetsföreningens sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	Gefle nykterhetsförening.	1885 ¹ / ₅	40	1,000	300	—	En styrelse.	49)
Gefle arbetareförenings d:o.	D:o d:o.	Bagaren C. G. Clareus.	1870 ⁷ / ₁₂	5	87	2,179	—	5 af föreningen valde ledamöter.	50)
100-föreningen.	D:o d:o.	Bildhuggaren A. F. Grundström, snickaren O. Olsson.	1874 ¹² / ₁₀	29	1,165	1,571	—	7 af föreningen valde ledamöter.	51)
100-föreningen Bröderne.	D:o d:o.	Fabrikören P. J. Westergren.	1875 ⁸ / ₁₀	31	844	500	—	Styrelse af 5 personer.	52)
100-föreningen n:o 2 Bröderne.	D:o d:o.	D:o.	1875 ¹⁶ / ₁₁	8	400	500	—	Styrelse af 7 personer.	53)
Fenix.	D:o d:o.	J. Svensson, boktryckerifaktor.	1875 ²¹ / ₂	27	775	760	—	D:o d:o.	54)
Strömsbro 501-mannaförening.	Begravningshjelp.	Spinnmästaren M. L. Norbohm, verkmästaren A. J. Vedblad, skolläraren O. Davidsson.	1886 ⁶ / ₆	7	3,100	10,372	—	D:o d:o.	55)
Gefle 1000-mannaförening.	D:o.	Stationsinspektör E. Schoch, handlanden A. Ström.	1886 ¹³ / ₁₁	12	12,000	15,062	—	D:o d:o.	56)
Gandalf.	D:o.	Direktör Rob. Nordin, kamrer. D. Carlson, v. konsul O. F. Flensburg, bokhållaren G. Holmström.	1886 sept.	2	2,000	8,480	—	Styrelse af 5 personer.	57)

e) Pensionsanstalter.

Lodinska fonden.	Pension.	E. O. O. Lodin.	1846 ²¹ / ₁₁	1	20	400	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
C. P. Forsbergs fond.	Pensioner.	C. P. Forsberg.	1859 ²³ / ₁₂ 1873 ¹⁶ / ₁₂ 1874 ³⁰ / ₁₂	19	929	24,233	—	D:o.	
Elfbrinkska fonden.	D:o.	Ulrika S. Elfbrink och W. Elfbrinks arfvingar.	1860 ²² / ₁₁ 1870 ¹⁴ / ₆	14	796	22,359	—	D:o.	
Rettigska d:o.	D:o.	Betty C. Rettig.	1860 ⁸ / ₁₂	4	200	4,000	—	D:o.	
Wahrenbergiska d:o.	D:o.	Maria Wahrenberg.	1867 ³⁰ / ₁₀	1	15	338	—	D:o.	
Carin Ohrns enkhushond.	Bostäder och ved åt handlandes enkör och döttrar.	Carin Ohrn, bergsråddinnan Lindh.	1870 ²⁶ / ₄ 1888 ¹⁶ / ₇	10	642	43,884 14,500	20,251	D:o.	
Heurlinska fonden.	Pensioner.	Johan Heurlin.	1876 ²⁸ / ₈	7	219	5,079	—	D:o.	
Selggrenska d:o.	D:o.	Johanna Selggren.	1865 ²¹ / ₇	4	250	5,844	—	D:o.	
Skärbergiska d:o.	D:o.	Maria Skärberg m. fl.	1890 ³ / ₂	1	300	6,000	—	D:o.	
Bergforska d:o.	D:o.	P. Bergfors.	1881 ²⁰ / ₁	20	250	5,000	—	D:o.	
J. A. Bängs fond.	D:o.	J. A. Bäng.	1881 ²² / ₁₂	8	480	10,824	—	D:o.	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1890		7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Mathilda Ströms d.o. Kjerstin Zierls d.o. Gefle sjömanshem.	Pensioner. D:o. För medellösa, åldriga sjömän.	Mathilda Ström. Kjerstin Zierl. Sjömansällskapet.	1879 ²² / ₄ 1877 ⁴ / ₁ 1860 ¹⁴ / ₃	5 3 9	1,100 150 2,476	26,362 3,247 60,000	— — 40,000	Fattigvårdsstyrelsen. D:o. Direktionen för Gefle sjömanshus.	
Föreningen till understöd åt enkör och oförsörjda barn efter embets- och tjänstemän i Gefle rådstufvurätt och magistrat.	Uttryckt i namnet.	Borgmästaren J. W. Petre.	1874 ²⁹ / ₅	1	400	69,241	—	Två af föreningen valde för- troendemän.	58)
Gefle-Dala jernvägs aktiebolags pensionsfond.	Att vid afskedstagande understöjda jernvägens tjänstemän och betjente.	Jernvägsaktiebolaget.	{ 1872 ¹⁷ / ₆ } o. förnyadt 1886 ¹⁰ / ₆ }	23	9,855	450,000	—	Bolagets direktion.	59)
Gefle-Dala jernvägs enke- o. pupillkassa.	Understöd åt enkör och oförsörjda barn efter jernvägens tjänstemän och betjente.	D:o.	1874 ³⁰ / ₆	22	5,039	227,670	—	Fyra valda ledamöter.	60)
Gefle sjömanshus.	Understöd åt fattiga sjömän, deras efterlemnade enkör och barn, äfvensom tillfällig hjälp åt nödstäldt sjöfolk.	Skeppersderierna och kofferdiskepparne.	{ Kom- } merskol- legii bref { 1754 ⁷ / ₁ }	373	14,725	233,792	20,000	Sjömanshusets direktion.	61)
Ståndspersonssocietetens fond.	Välgörenhet.	Ståndspersonssocieteten.	Okänd.	—	—	637	—	Societeten.	62)
Handtverksföreningens pensions- och gubbusfond.	Understöd åt behöfvande delegare.	Handtv.-föreningen.	1839 ¹¹ / ₁₀	26	516	6,639	—	För ett år valde delegare.	63)
Sjökaptenföreningens fond eller kassa.	Numera pensioner för enkör, hvilkas män tillhört föreningen, och framdeles för 60-åriga medlemmar.	Skepparne J. Setterbom, J. Öhman, G. Grellson och O. Hellbom.	1776	69	2,485	62,432	—	En styrelse af 5 sjökaptener.	64)
Sofia Magdalena enkusfond.	Understöd åt behöfvande enkör efter män tillhörande någon af de 5 societeterna.	Gefle stads invånare.	1778 ¹ / ₁₁	152	4,860	126,140	—	Styrelse af 7 personer.	
P. C. Rettigs fond.	Understöd åt åldriga tjenare.	Grossh. P. C. Rettig.	1863 ²⁶ / ₆	4	400	10,000	—	Handelsföreningen.	
Jernbergiska testamentsfonden.	Understöd åt åldriga köpmansenkör och f. d. köpmän.	Handlande.	1836 ²⁰ / ₇	8	240	6,000	—	D:o.	
Sjöströmska d.o.	Understöd åt fattiga köpmansenkör.	Handl. Sjöström.	Okänd.	4	200	5,000	—	D:o.	
Per Ennes gåfva.	D:o d:o.	Grossh. Per Ennes.	D:o.	2	60	1,500	—	D:o.	
Otto Elfbrinks d.o.	Understöd åt afidne köpmäns oförsörjda barn.	Okända.	D:o.	2	60	1,500	—	D:o.	
Handelsföreningens enskilda fond.	Understöd åt enkör och barn efter köpmän och f. d. köpmän.	D:o.	D:o.	—	2,165	40,473	—	D:o.	
Gubbusets donationsfond.	Bostad åt åldrige, behöfvande köpmän och handverkare.	Grossh. C. W. Stenbeck m. fl.	1876	—	—	41,000	41,000	D:o.	
Gubbusets besparings- och donationsfond.	Understöd åt d:o d:o.	D:o d:o.	1876	—	—	1,500	—	D:o.	
P. Muréns donationsfond.	Understöd till å gubbuset intagna personer.	Grossh. P. Murén.	1884 ¹ / ₃	9	?	20,000	—	D:o.	
f) Andra stiftelser och inrättningar.									
Arbetsinrättningens fond.	Uppköp af lin till beredande af spånadsarbeten.	Flere personer.	1809 ²⁹ / ₆	—	455	13,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
				Summa	—	1,435	111,888	2,289,958	261,092
C. I Söderhamns stad.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.									
Handelsföreningen.	Ömsesidigt understöd.	Borgerskapets kassa.	1844 ² / ₁	—	—	23,312	—	En kassaman.	
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.									
Flickebarnhemmet.	Kristlig vård och uppfostran af fattiga, värlösa och vanvårdade flickor.	Böhusföreningen i Söderhamna.	1866 ¹⁰ / ₁	—	—	11,200	11,200	Af böhusföreningen utsedd styrelse.	

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

C. J. Schönings donation.	Understöd åt värlartade och medellösa lärjungar vid Söderhamns allmänna läroverk.	Grosshandl. C. J. Schöning.	1861 ¹¹ / ₃	—	55	1,000	—	Läroverkskollegiet.
J. Bjurs d.o.	D:o d.o.	Sysslomannen J. Bjur.	1863 ¹⁴ / ₁₀	—	28	500	—	D:o.
Sällskapet »de sextons» d.o.	Premier åt lärjungar vid d:o.	Sällskapet »de sexton».	1877 ²³ / ₂	1	8	134	—	D:o.
Jon Olssons i Kinsta d.o.	Understöd åt värlartade, till allmoge- eller arbetareklassen hörande lärjungar vid d:o.	Jon Olsson i Kinsta.	1863 ¹⁴ / ₁₁	3	28	500	—	D:o.
Helsinglands enskilda banks stipendiefond.	Understöd åt värlartade medellösa lärjungar vid d:o.	Helsinglands enskilda bank.	1877 ¹⁶ / ₃	3	90	1,500	—	D:o.

d) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.

Sjukhjulsföreningen i Söderhamn.	Sjuk- och begravningshjälp.	Handl. Otto Enlund m. fl.	1880	34	1,295	2,103	—	Styrelsen.
Nya sjukhjulsföreningen.	D:o d:o.	Bryggeriarbetare.	1888 ¹² / ₂	52	732	338	—	D:o.
Templarordens sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Poliskonstapel G. A. Lennholm.	1889 ¹⁸ / ₆	31	848	93	—	D:o.
Ringens d.o.	D:o d:o.	Bokhållaren C. W. Torslow.	1883 ²¹ / ₁₀	—	1,035	751	—	D:o.
Långrörs hjälpkassa för sjukdomsfall.	Understöd vid sjukdom och oförvållade olycksfall samt vid dödsfall.	Olof Wijk & Co i Göteborg.	1881 ²¹ / ₃	19	395	11,946	—	Långrörs sågverks förvaltning. ⁶⁵⁾
Fiskaresocieteten.	Sjuk- och begravningshjälp samt inbördes understöd.	— —	1820 ²⁸ / ₄	26	396	5,748	—	Styrelse af älderman och 4 bisittare.
Sandarne sjukhjulsförening.	Hjälp åt arbetare vid Sandarne vid sjukdomsfall, olycksfall och dödsfall.	Herrar James Dickson & Co.	1877 apr.	47	939	13,934	—	Sandarne lastageplats förvaltning. ⁶⁶⁾
Goodtemplarordens sjuk- och begravningshjälpförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	Handl. Axel Dunderberg.	1882 ¹⁹ / ₁₂	13	193	288	—	Styrelse af 7 personer.
Söderhamns 100-mannaförening.	Sjukhjälp.	— —	1879 ¹³ / ₂	36	1,050	718	—	D:o af 7 personer. ⁶⁷⁾
Söderhamns ångbåtsbefälhåvareförening.	Sjuk- och begravningshjälp samt understöd.	Ångbåtsförelaren Lars Björklund.	1880 febr.	3	281	1,315	—	D:o af 3 personer.
Marma brädgårdsarbetareförenings sjuk-, begravnings- och enkehjulsförening.	Angifves af benämningen.	Grosshandl. J. G. Brolin m. fl.	1887 ²¹ / ₃	22	750	3,232	—	D:o af 7 personer. ⁶⁸⁾

e) Pensionsanstalter.

Poliskårens pensionsfond.	Understöd åt polismän efter längre tjänstetid eller efter skador i tjensten.	Borgmästaren F. Berglöf.	1874 ¹ / ₁₂	—	—	15,190	—	D:o af 3 personer.
Handelssocietets pensionskassa.	Understöd åt behöfvande handlande, deras enkor o. barn.	— —	1844 ¹⁷ / ₅	7	825	20,026	—	D:o af 5 personer.
Sjömanshuset i Söderhamn.	Understöd åt fattiga sjömän, deras enkor och barn.	Sjömanshusdirektionen gen. P. Lundgren m. fl.	1818 ²³ / ₂	87	5,740	156,984	—	Styrelsen.
Skepparesocieteten.	Begravningshjälp och understöd åt enkor och barn samt delegare öfver 60 år.	Sjökaptenen H. C. Trapp.	1860 ¹⁰ / ₉	9	730	9,738	—	Kassaförvaltaren. ⁶⁹⁾

f) Andra stiftelser och inrättningar.

Fabriks- och handtverksföreningen.	Nyttig upplysning bland näringsidkare och deras arbetare samt understöd åt älderstigne och fattige, deras enkor och barn.	— —	1865 ²⁷ / ₁₁	12	133	9,342	—	Handtverksföreningens ordförande.
			Summa	—	405	15,551	289,892	11,200

D. I Hudiksvalls stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.

Erik Regnanders disposition.	Jul- och påskgåfvor åt fattiga å fattighuset.	Erik Regnander, hattmakare.	1777 ¹⁶ / ₄	—	9	150	—	Fattigvårdsstyrelsen. ⁷⁰⁾
Alftenska enkefonden.	Understöd åt 2 fattiga enkor.	P. G. Strömbäck.	1827 ²⁰ / ₉	2	90	1,500	—	En direktion.
Nils Hällbergs disposition.	Understöd åt fattiga af bättre samhällsklass.	N. Hällberg, handl.	1830 ³⁰ / ₄	1	12	200	—	Drätselkammaren och pastor.
Olof Wallströms donation.	Julgåfva åt 4 fattiga utom fattighuset.	Joh. Dan. och Per Erik Wallström.	1834 ⁸ / ₁₂	4	48	800	—	Kyrkorådet.
Johanna Hällbergs disposition.	Understödjande af fattiga.	Johanna Hällberg, enka.	1839	1	12	200	—	Drätselkammaren.
Gustafvas minne.	Att bispringa 2 äldre, behöfvande fruntimmer.	Anton Asp, grosshandl.	1852 ¹⁸ / ₁₁	2	180	3,000	—	D:o och kyrkorådet.
Prins Karls fond.	Understödjande af fattiga arbetare och deras enkor.	Engelska ångsågs-aktiebol.	1858 ²⁸ / ₇	6	45	750	—	Drätselkammaren.
Åttonde decemberfonden.	Understödjande af fattiga.	E. O. Regnander, disp. m. fl.	1866 ⁴ / ₁₂	3	42	700	—	D:o.
Fru Ida Maria Frisks donationsfond.	Understödjande af fattiga sjukliga fruntimmer.	Edvard Frisk, fabrikör.	1871 ²¹ / ₁	4	60	1,000	—	D:o.
Bengt Amelins julgåfva.	Hjälp åt de fattiga.	Bengt Amelin, handlande.	1873 ¹² / ₃	83	600	10,000	—	D:o och fattigv.-styrelsen.

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Fredinska fonden.	Att bispringa 6 äldre behöfvande fruntimmer.	Erik Fredin, handl.	1876 ²¹ / ₁₂	6	60	1,000	—	Kyrkorådet och drätselkammaren.	
Eugenifonden.	Hjelp åt fattiga, som ej anlita offentliga fattigvården.	Flera personer i Hudiksvall.	1883	12	400	3,500	—	En direktion.	
Matilda Nordendahls minnesfond.	Understödjande af fattiga eller sjuka fruntimmer.	V. G. Nordendahl, länsman och Elin Nordendahl.	1883 mars	2	45	900	—	Kyrkorådet.	
<i>b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Bobergiska donationen.	Premier till flitiga skolbarn.	J. Boberg, kommerseråd.	1791 ¹ / ₁₂	12	6	100	—	Drätselkammaren o. skolrådet.	
Per Trönes donation.	Att utackordera fattiga barn.	Per Tröne, handl.	1838 ¹³ / ₇	8	240	4,000	—	Drätselkammaren.	
Jon Frisks disposition.	Uppmuntran åt flitiga folkskolebarn.	Edvard Frisk, fabrikör.	1849 ²⁸ / ₉	18	9	150	—	D:o och skolrådet.	
Behöfvande skolbarns bekläd- nadsfond.	Fattiga skolbarns beklädande.	Några fruntimmer.	1850 ²⁴ / ₉	14	62	1,030	—	D:o d:o.	
Atterbergiska donationen.	Medellösa barns uppfostrande.	L. M. Atterberg, målare.	1851 ² / ₁	1	87	1,456	—	D:o.	
Boströmska d:o.	Skolbarns beklädande.	Ç. L. Boström, prost.	1851 ¹ / ₅	62	282	4,700	—	D:o d:o.	
Fjerde novemberfonden.	Premier till fattiga barn.	Åtskilliga herrar.	1864 ⁴ / ₁₁	15	30	500	—	D:o d:o.	
Barnhemmet i Hudiksvall.	Vård och uppfostran åt medellösa flickebarn.	Åtskilliga samhällsmedlemmar.	1867 okt.	—	—	12,807	4,500	En direktion.	
Hemliga donationen.	Utackordering af 2 minderåriga fattiga barn.	Edvard Frisk, fabrikör.	1870 ¹ / ₁₀	2	384	6,400	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Studeranden Herman Frisks minnesfond.	Skolbarns beklädande.	D:o och hustru.	1870 ¹ / ₁₀	12	55	1,200	—	Skolrådet.	
C. E. Claessons donation.	Premier och beklädnad åt skolbarn.	C. E. Claesson, skoll. pastor.	1871 ¹⁴ / ₂	} Prem.25 Kläd. 20	108	1,800	—	Drätselkammaren o. d:o.	
H. Nordins premiefond.	Premier för flit och godt uppförande åt handverks- lärlingar.	H. Nordin, garfverifabrikör.	1873 ¹ / ₅		—	—	445	—	Fabriks- och handverksför- enings styrelse.
Pædagogiefonden.	Afönings åt folkskolelärare.	Åtskilliga personer.	Okänd.	—	297	4,810	—	Drätselkammaren.	
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Bobergiska stipendiistiftelsen.	Utdelning af 5 stipendier åt lärjungar vid högre läro- verket.	Joh. Boberg, borgmästare.	1791 ¹⁹ / ₁₂	5	100	2,708	—	Läroverkets inspektor, rektor, borgmästaren o. kyrkoherden i Hudiksvall.	
Thernbergiska donationen.	Premier åt lärjungar vid d:o.	J. Thernberg, kassör.	1821 ¹⁹ / ₁₁	27	112	—	—	Stockholms grosshandelsso- cietets deputerade, som årl. öfversända räntemedlen.	
Jennischeska stipendiifonden.	Utdelning af räntan till 1 eller 2 lärjungar vid d:o.	J. R. Jennische, prost.	1853 ² / ₄	1	5	203	—	Rektor och kollegium.	
Wennbergiska d:o.	Stipendier af minst 20 kr. st. till lärjungar vid d:o.	Fr. Wennberg, rektor, m. fl.	{ 1858 ²⁹ / ₅ 1864 ¹¹ / ₁₁ }	8	540	10,290	—	D:o d:o.	
Hallgrenska d:o.	Stipendiiutdeln. vid d:o.	Jak. Hallgren, adjunkt.	1864 ⁸ / ₅	2	50	1,185	—	D:o d:o.	
Karin Bodells stipendiifond.	D:o d:o.	Karin Wannström, f. Bodell, enka.	1864 ¹⁶ / ₅	12	500	10,002	—	D:o d:o.	
Allmänna stipendiifonden.	D:o d:o.	Subskribenter.	1864 ¹¹ / ₁₁	4	50	974	—	D:o d:o.	
Norinska d:o.	3 stipendier åt lärjungar vid d:o.	P. O. Norin, rådman, och hustru.	1867 ²⁴ / ₉	3	70	5,202	—	D:o d:o.	
E. Herman Frisks minnesfond.	Stipendier åt ynglingar vid d:o.	Edvard Frisk, fabrikör, och hustru.	1870 ¹ / ₁₀	2	55	1,205	—	D:o d:o.	
Algot Landgrens stipendii- fond.	Understöd åt ynglingar vid d:o.	Algot Landgren, f. stud.	1872 ¹³ / ₁₂	1	50	995	—	D:o d:o.	
Premiet från den 22 maj 1874.	Räntan utdelas till 1 yngling vid d:o.	Okänd.	1874 ²² / ₅	1	5	100	—	D:o d:o.	
Stipendiifonden af d. 14 mars 1877.	Stipendier till lärjungar vid d:o.	F. d. delegare i Hudiksvalls filialbank.	1881 ¹⁴ / ₃	3	42	1,008	—	D:o d:o.	
Dahlsteinska stipendiifonden.	1 stipendium vid d:o.	J. Dahlstein, kyrkoh.	{ 1881 ²⁵ / ₂ 1882 ¹⁰ / ₅ }	1	8	209	—	D:o d:o.	
A. Bedingers musikstipendii- fond.	Utdelning till 1 eller 2 lärjungar vid d:o, skickliga i musik.	A. Bedinger, musiklärare.	1886 ⁵ / ₅	2	10	212	—	D:o d:o.	
Selggrenska stipendiifonden.	1 stipendium åt lärjunge vid d:o.	J. Selggren, rektor.	1888 ¹ / ₅	1	50	1,041	—	D:o d:o.	

Donationsfonden af 1882.	Premier till flitiga lärjungar vid elementarskolan för flickor.	Hudiksvalls spritvaruförsäljnings aktiebolag.	1882 ¹⁰ / ₃	8	55	1,100	—	Drätselkammaren.	
A. Bedingers musikpremiefond.	D:o åt förtjenta lärjungar vid d:o.	A. Bedinger, musikdirektör.	1886	2	10	200	—	Lärarekollegiet.	
d) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.									
Hudiksvalls arbetares sjuk- och begravningskassa.	Meddelande af sjuk- och begravningshjelp.	En del handtverkare i Hudiksvall.	1880 ¹ / ₁	6	360	2,388	—	En styrelse.	⁷²⁾
Hudiksvalls fabriks- o. handtverksförenings sjukkassa.	Sjuk- och begravningshjelp åt kassans medlemmar.	Fabriks- o. handtverksföreningen.	1881 ¹ / ₁₁	3	101	1,137	—	D:o.	⁷³⁾
Gustaf och Selma Forsströmssons fond för obotligt sjuka.	Understödjande af obotligt sjuka.	G. A. Forsströmsson, handl. och hustru.	1882 ¹⁷ / ₂	3	300	5,000	—	Kyrkoherden o. stadsläkaren m. fl.	
e) Pensionsanstalter.									
Hudiksvalls frivilliga fabriks- och handtverksförenings pensions- och begravningskassa.	Understödjande af behöfvande föreningsledamöter; utdelning af begravningshjelp.	E. Regnander, J. P. Rogstadius m. fl.	1771 ¹³ / ₄	18	359	10,317	—	En styrelse.	⁷⁴⁾
Hudiksvalls fiskareförenings kassa.	Understöd åt behöfvande fiskare m. m.	Hudiksvalls fiskare.	1790	4	40	4,981	—	D:o.	
Sjömanshuskassan.	Understöd åt fattiga sjömän, deras enkor och barn.	Ej uppgifvet.	1814	43	2,721	62,349	—	En direktion.	
Handelsassocieretens pensionskassa.	Understöd åt medellösa handlande, deras enkor o. barn.	Handelsassocieret m. fl.	1830 ¹ / ₁₂	33	1,512	39,754	—	En styrelse.	
Stiftelsen för älderstigna fruntimmer.	Beredande af husrum åt åldriga värlösa kvinnor.	Enkefruarna Schmidt, Fredin och Dahlbom m. fl.	1878 sept.	—	—	9,914	4,534	En direktion.	
Gustaf och Selma Forsströmssons minnesfond med d:o stiftelse.	Understöd åt de i stiftelsen intagna.	Handl. G. A. Forsströmsson och hans hustru.	1882 ¹⁷ / ₂	4	60	1,000	—	Styrelsen för stiftelsen för älderstigna fruntimmer.	
Åströmska donationen.	Understöd åt behöfvande fiskare och deras enkor.	Hustru Brita Sandström, f. Åström.	1857 ¹⁰ / ₂	16	150	3,000	—	Fiskareföreningens styrelse.	
			Summa	—	528	10,478	249,572	9,034	

Anmärkningar:

¹⁾ Fonden, alltid benämnd »Lagerträdska fonden», är dock enligt gåfvobrevet stiftad af d:r Lagerträds moder, hattmakarens Fredlund i Gefle. — ²⁾ Ingen utdelning får ske, förr än fonden stigit till 1,000 kronor. — ³⁾ Delegareafgifter år 1890 uppgingo till 226 kr., deri dock ingår en till beloppet ej uppgifven gåfva. — ⁴⁾ Delegareafgifter år 1890 uppgingo till 1,975 kr. — ⁵⁾ D:o d:o 1,154 kr., räntor till ej uppgifvet belopp inbegripna. — ⁶⁾ Delegareafgifter år 1890 uppgingo till 588.20 kr. — ⁷⁾ D:o d:o 262 kr. — ⁸⁾ Delegareafgifternas belopp ej uppgifvet. Kassaminimum 500 kr. Uttaxering, om den understiger detta belopp. — ⁹⁾ Delegareafgifter år 1890 uppgingo till 66 kr. — ¹⁰⁾ D:o d:o 153 kr. — ¹¹⁾ D:o d:o 214.80 kr. — ¹²⁾ D:o d:o 316.60 kr. — ¹³⁾ D:o d:o 460 kr. — ¹⁴⁾ D:o d:o 178.80 kr. — ¹⁵⁾ D:o d:o 6,728.97 kr. — ¹⁶⁾ D:o d:o 926.25 kr. — ¹⁷⁾ D:o d:o 166.50 kr. — ¹⁸⁾ D:o d:o 1,016.99 kr. — ¹⁹⁾ D:o d:o 723.74 kr. — ²⁰⁾ D:o d:o 751 kr. — ²¹⁾ D:o d:o 535.50 kr. — ²²⁾ D:o d:o 51.50 kr. — ²³⁾ Antalet delegare är endast 25. År 1890 inflöto i delegareafgifter 74 kr. och i räntemedel 36.22 kr. — ²⁴⁾ För delaktighet erlägges inträdes- och årsafgift. — ²⁵⁾ D:o d:o. — ²⁶⁾ År 1890 inflöto i delegareafgifter 1,514 kr. — ²⁷⁾ D:o d:o 1,160 kr. — ²⁸⁾ D:o d:o 589.25 kr. — ²⁹⁾ D:o d:o 130 kr. — ³⁰⁾ D:o d:o 89.33 kr. — ³¹⁾ D:o d:o 452.06 kr. — ³²⁾ D:o d:o 76.50 kr. — ³³⁾ D:o d:o 193.38 kr. — ³⁴⁾ Endast räntor inflöta. — ³⁵⁾ Räntemedel 13.41 kr. — ³⁶⁾ Röntan lägges till kapitalet. — ³⁷⁾ Röntan utgår till fattigvården. — ³⁸⁾ Till fattigvården 4,800 kr., till tekniska söndags- och aftonskolan 1,500 kr. — ³⁹⁾ Kassans handlingar förstördes i 1869 års brand. — ⁴⁰⁾ Handlingarne upprunnit 1869. Stiftelsen användes till folkskolans underhåll. — ⁴¹⁾ Landstingets bidrag 5,800 kr., statens 2,200 kr., föreningsledamöternas 474 kr., målsmäns

underhållsavgifter 2,684.15 kr. — ⁴²⁾ Fonden samlad medelst försäljning af gamla myntteckenssedlar och genom besparade räntor å Ödmanska fonden. — ⁴³⁾ Stiftadt till minne af Deras Majestäters kröning år 1800 af lektor Carl Bergsten d. ä., tillökadt af lektor Carl Bergsten d. y. — ⁴⁴⁾ Fonden lagd till stadskassan. — ⁴⁵⁾ Styrelsen består af inspektor, rektor, en af kollegium utsedd medlärare samt borgmästaren och ordföranden hos borgerskapets äldste. — ⁴⁶⁾ Kasernen förfallen, icke begagnad under året. — ⁴⁷⁾ Räkenskaperna för år 1890 ej afslutade. Behållningen afser år 1889. Delegareafgifter för året 176.09 kr. — ⁴⁸⁾ Äldre urkunder än för år 1865 saknas. — ⁴⁹⁾ År 1890 inflöto i delegareafgifter 1,000 kr. — ⁵⁰⁾ D:o d:o 480 kr. — ⁵¹⁾ D:o d:o 1,228.78 kr. — ⁵²⁾ D:o d:o 794 kr. — ⁵³⁾ D:o d:o 400 kr. — ⁵⁴⁾ D:o d:o 1,186 kr. I denna kassa har 100-föreningen n:o 3 uppgått. — ⁵⁵⁾ D:o d:o 4,602 kr. Begravningshjelp 150 t. o. m. 500 kr. efter medlemskapets längd. — ⁵⁶⁾ D:o d:o 19,513.80 kr. Begravningshjelpen 1,000 kr. — ⁵⁷⁾ D:o d:o 2,965 kr. Begravningshjelpen 1,000 kr. — ⁵⁸⁾ D:o d:o 1,440 kr. — ⁵⁹⁾ Delegarne betala ingen afgift. — ⁶⁰⁾ År 1890 inflöto i delegareafgifter 11,403 kr. Jernvägens bidrag 3,000 kr. samt diverse inkomster 6.75 kr. — ⁶¹⁾ Här inbegripes icke Gefle sjömanshem. — ⁶²⁾ Ingår till Sofia Magdalena enkhus. — ⁶³⁾ Behållningen afser år 1889. Delegareafgifter 174 kr. — ⁶⁴⁾ År 1890 inflöto i delegareafgifter 265 kr. — ⁶⁵⁾ D:o d:o 788.50 kr. — ⁶⁶⁾ D:o d:o 1,713.25 kr. — ⁶⁷⁾ D:o d:o 1,400.80 kr. — ⁶⁸⁾ D:o d:o 456 kr. — ⁶⁹⁾ D:o d:o 85 kr. — ⁷⁰⁾ Röntan, 9 kr. för år, utdelas 3 gånger årligen. — ⁷¹⁾ Rönta 21.21 kr. — ⁷²⁾ År 1890 inflöto i delegareafgifter 496.50 kr. — ⁷³⁾ Afgifter och räntor uppgingo år 1890 till 143.41 kr. — ⁷⁴⁾ D:o d:o 550.57 kr.

